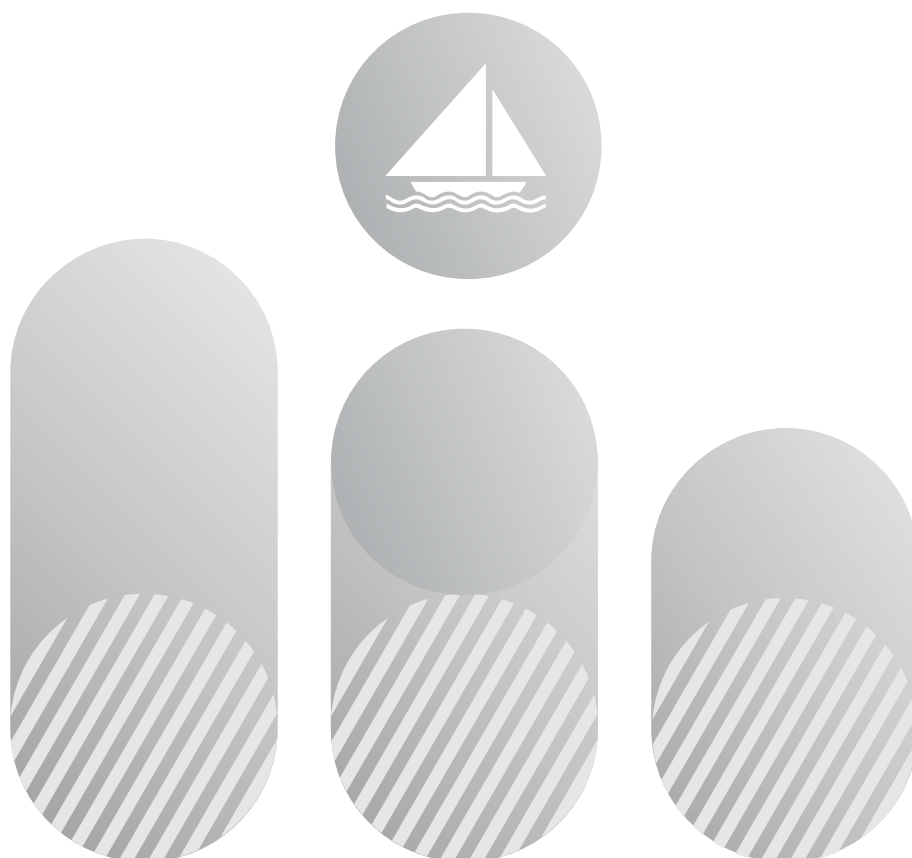

Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015–2017

Olsztyn 2018

Tourism in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2015–2017

Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015–2017

Tourism in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2015–2017

Urząd Statystyczny w Olsztynie Statistical Office in Olsztyn

Olsztyn 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Joanna Balcerzak, Alicja Żebiałowicz

Kierujący

Supervisor

Elżbieta Lorek

Prace redakcyjne

Editorial work

Joanna Balcerzak

Tłumaczenie

Translation

Joanna Balcerzak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Joanna Balcerzak, Aleksandra Kłosińska, Ludwika Koniarz

Autorzy zdjęć

Authors of photographs

Janusz Pappelbon (str. 14, 15), Joanna Balcerzak (str. 15)

ISBN 978-83-63285-57-9

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (89) 524 36 48

Przedmowa

„Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2015–2017” jest kolejną edycją opracowania wydawanego przez Urząd Statystyczny w Olsztynie poświęconego turystyce. Publikacja prezentuje specyfikę województwa wynikającą z jego położenia i krajobrazu, przedstawia infrastrukturę turystyki oraz informacje na temat ruchu i usług turystycznych.

Opracowanie zawiera informacje o turystycznych obiektach noclegowych i ich działalności. Obejmuje także dane o ruchu granicznym oraz podmiotach gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą związaną z turystyką. Analiza przedstawionych aspektów turystyki w warmińsko-mazurskim została przeprowadzona w oparciu o dane z 2017 r., natomiast tendencje badanych zjawisk zaprezentowano na przestrzeni lat 2012–2017. Ponadto, w celu przedstawienia możliwie pełnego obrazu turystyki najważniejsze dane w województwie zostały ukazane na tle kraju oraz pozostałych województw. Z myślą o osobach potrzebujących danych do bardziej szczegółowych analiz, informacje przygotowano również w wersji elektronicznej (format xls – dostępny na stronie internetowej Urzędu).

W publikacji wykorzystano dane statystyczne pochodzące z badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, a także informacje Straży Granicznej.

Składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom i instytucjom za udostępnione informacje, które przyczyniły się do wzbogacenia zawartości niniejszej publikacji. Wyrażam jednocześnie nadzieję, że opracowanie dostarczy cennych informacji wszystkim zainteresowanym turystyką w województwie warmińsko-mazurskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, lipiec 2018 r.

Preface

“Tourism in Warmińsko-Mazurskie Voivodship in 2015–2017” is the next edition of the publication about tourism presented by the Statistical Office in Olsztyn. This publication presents specific character of voivodship resulting from its location and landscape, describes tourist infrastructure and presents information about tourist traffic and services.

The elaboration contains information about tourist accommodation establishments and their activity. It also describes data about border traffic and entities of the national economy conducting economic activity connected with tourism. Analysis of presented aspects of tourism in warmińsko-mazurskie voivodship was conducted on the basis of data from 2017, while trends of analysed occurrences were presented within the space of years 2012–2017. In addition the most important data of the voivodship were showed against the background of the country and other voivodships. With thought of persons who need data for more detailed analysis, information was also prepared in an electronic form (xls format – available on website).

Statistical data used in this publication were obtained in researches conducted by Statistics Poland, the Polish Tourist Association and also from the Border Guard.

I thank all people and institutions for provided information that supplemented content of this publication. At the same time I hope this elaboration will deliver valuable information for all persons interested in tourism in warmińsko-mazurskie voivodship.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, July 2018

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
<i>Preface</i>	
Objaśnienia znaków umownych.....	10
<i>Symbols</i>	
Ważniejsze skróty	11
<i>Major abbreviations</i>	
Skróty nazw sekcji PKD.....	11
<i>Abbreviated names of PKD sections</i>	
Synteza	12
<i>Executive summary</i>	
Analiza	14
<i>Analysis</i>	
Potencjał turystyczny województwa	14
<i>Tourist potential of voivodship</i>	
Obiekty noclegowe	16
<i>Tourism accommodation establishments</i>	
Miejsca noclegowe	19
<i>Bed places</i>	
Gęstość bazy noclegowej.....	22
<i>Accommodation facilities density</i>	
Funkcja turystyczna obszarów.....	23
<i>Tourist function of regions</i>	
Różnorodność infrastruktury noclegowej	24
<i>Diversity of accommodation establishments</i>	
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	25
<i>Occupancy rate of bed places</i>	
Korzystający z noclegów	27
<i>Tourists accommodated</i>	
Rozwój bazy noclegowej	30
<i>Development of accommodation facilities</i>	
Turyści zagraniczni	31
<i>Foreign tourists</i>	
Sezonowość popytu turystycznego	32
<i>Seasonality of tourist demand</i>	
Gęstość ruchu turystycznego	34
<i>Tourist traffic density</i>	
Udzielone noclegi	35
<i>Overnight stays</i>	
Długość pobytu turystów	36
<i>Duration of tourist stay</i>	

Intensywność ruchu turystycznego	37
<i>Tourist traffic intensity</i>	
Gminne zróżnicowanie turystyki	39
<i>Diversity of tourism in gminas</i>	
Zaplecze gastronomiczne	41
<i>Catering units infrastructure</i>	
Ruch graniczny.....	42
<i>Border traffic</i>	
Działalność PTTK	43
<i>Activity of PTTK</i>	
Rozwój przedsiębiorstw turystycznych	44
<i>Development of tourist establishments</i>	
Wypożyczalnie.....	46
<i>Tourists vehicles and facilities hire</i>	
Ścieżki rowerowe	47
<i>Bicycle paths</i>	
Wydatki samorządowe na turystykę	48
<i>Self-government expenditures on tourism</i>	
Tablice	49
<i>Tables</i>	
I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie.....	49
<i>I. Major data on tourism in the voivodship</i>	
II. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2015 r.	66
<i>II. Warmińsko-Mazurskie Voivodship against the background of the country in 2015</i>	
III. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r.	70
<i>III. Warmińsko-Mazurskie Voivodship against the background of the country in 2016</i>	
IV. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r.	74
<i>IV. Warmińsko-Mazurskie Voivodship against the background of the country in 2017</i>	
V. Powiaty na tle województwa w 2015 r.	78
<i>V. Powiats against the background of the voivodship in 2015</i>	
VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r.....	83
<i>VI. Powiats against the background of the voivodship in 2016</i>	
VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r.....	88
<i>VII. Powiats against the background of the voivodship in 2017</i>	
VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach.....	93
<i>VIII. Tourist accommodation establishments in gminas</i>	
Uwagi metodologiczne	99
<i>Methodological notes</i>	

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, synteza, tablice, wykresy, mapy, uwagi metodologiczne.

English version: preface, contents, executive summary, tables, charts, maps, methodological notes.

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Turystyczne obiekty noclegowe w latach 2012–2017	16
<i>Chart 1. Tourism accommodation establishments in years 2012–2017</i>	
Wykres 2. Miejsca noclegowe w latach 2012–2017	19
<i>Chart 2. Bed places in years 2012–2017</i>	
Wykres 3. Struktura turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r. (w %)	24
<i>Chart 3. Structure of tourism accommodation establishments in 2017 (in %)</i>	
Wykres 4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według wybranych typów obiektów w latach 2012 i 2017	25
<i>Chart 4. Occupancy rate of bed places in chosen types of accommodation establishments in years 2012 and 2017</i>	
Wykres 5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według miesięcy w latach 2012 i 2017	26
<i>Chart 5. Occupancy rate of bed places by months in years 2012 and 2017</i>	
Wykres 6. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych w latach 2012–2017	27
<i>Chart 6. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in years 2012–2017</i>	
Wykres 7. Korzystający z noclegów w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych w latach 2012–2017 .	29
<i>Chart 7. Tourists accommodated in rooms for guests and agrotourism lodgings in years 2012–2017</i>	
Wykres 8. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według miesięcy w latach 2012 i 2017	32
<i>Chart 8. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months in years 2012 and 2017</i>	
Wykres 9. Obiekty gastronomiczne w latach 2012–2017	41
<i>Chart 9. Catering establishments in years 2012–2017</i>	
Wykres 10. Ruch graniczny osób na granicy polsko-rosyjskiej według kierunku w latach 2012–2017	42
<i>Chart 10. Border traffic of people on the Polish-Russian border by direction in years 2012–2017</i>	
Wykres 11. Ruch graniczny osób według przejść granicznych w latach 2012–2017	42
<i>Chart 11. Border traffic of people by border crossings in years 2012–2017</i>	
Wykres 12. Uczestnicy wycieczek i imprez w latach 2012–2017	43
<i>Chart 12. Participants of excursions and events in years 2012–2017</i>	
Wykres 13. Przedsiębiorstwa turystyczne na 1000 mieszkańców według powiatów w 2017 r.	45
<i>Chart 13. Entities conducting tourism activities per 1000 population by powiats in 2017</i>	
Wykres 14. Wypożyczalnie w latach 2012–2017	46
<i>Chart 14. Rental places in years 2012–2017</i>	
Wykres 15. Wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz środków transportu wodnego według powiatów w 2017 r.	46
<i>Chart 15. Rental equipment for recreation and sport and means of water transport by powiats in 2017</i>	

Spis map

List of maps

Mapa 1. Powierzchnia jezior i rzek w według województw w 2017 r.	14
<i>Map 1. Area of lakes and rivers by voivodships in 2017</i>	
Mapa 2. Obszary prawnie chronione według województw w 2016 r.	15
<i>Map 2. Area under legal protection by voivodships in 2016</i>	
Mapa 3. Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów w 2017 r.	17
<i>Map 3. Tourism accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 4. Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne według województw w 2017 r.	18
<i>Map 4. Rooms for guests and agrotourism lodgings by voivodships in 2017</i>	
Mapa 5. Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne według powiatów w 2017 r.	18
<i>Map 5. Rooms for guests and agrotourism lodgings by powiats in 2017</i>	
Mapa 6. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.	20
<i>Map 6. Bed places in tourism accommodation establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 7. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.	20
<i>Map 7. Bed places in tourism accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 8. Zmiana liczby miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według powiatów w latach 2012–2017....	21
<i>Map 8. Change of number of bed places in tourism accommodation establishments by powiats in 2012–2017</i>	
Mapa 9. Miejsca noclegowe w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych według powiatów w 2017 r.	21
<i>Map 9. Bed places in rooms for guests and agrotourism lodgings by powiats in 2017</i>	
Mapa 10. Gęstość bazy noclegowej według województw w 2017 r.	22
<i>Map 10. Density of the accommodation base by voivodships in 2017</i>	
Mapa 11. Gęstość bazy noclegowej według powiatów w 2017 r.	22
<i>Map 11. Density of the accommodation base by powiats in 2017</i>	
Mapa 12. Wskaźnik funkcji turystycznej według województw w 2017 r.	23
<i>Map 12. The tourist function indicator by voivodships in 2017</i>	
Mapa 13. Wskaźnik funkcji turystycznej według powiatów w 2017 r.	23
<i>Map 13. The tourist function indicator by powiats in 2017</i>	
Mapa 14. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.	25
<i>Map 14. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 15. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r. ...	26
<i>Map 15. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 16. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.	28
<i>Map 16. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 17. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.	28
<i>Map 17. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 18. Korzystający z noclegów w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych według województw w 2017 r.	29
<i>Map 18. Tourists accommodated in rooms for guests and agrotourism lodgings by voivodships in 2017</i>	
Mapa 19. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według województw w 2017 r.	30
<i>Map 19. Indicator of the accommodation base development by voivodships in 2017</i>	

Mapa 20. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według powiatów w 2017 r.	30
<i>Map 20. Indicator of the accommodation base development by powiats in 2017</i>	
Mapa 21. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według województw w 2017 r.	31
<i>Map 21. Foreign tourists accommodated in establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 22. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według powiatów w 2017 r.	31
<i>Map 22. Foreign tourists accommodated in establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 23. Korzystający z noclegów w czerwcu, lipcu i sierpniu według województw w 2017 r.	32
<i>Map 23. Tourists accommodated in establishments in June, July and August by voivodships in 2017</i>	
Mapa 24. Korzystający z noclegów w styczniu, lutym i grudniu według województw w 2017 r.	33
<i>Map 24. Tourists accommodated in establishments in January, February and December by voivodships in 2017</i>	
Mapa 25. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według województw w 2017 r.	34
<i>Map 25. Indicator of tourist traffic density by voivodships in 2017</i>	
Mapa 26. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według powiatów w 2017 r.	34
<i>Map 26. Indicator of tourist traffic density by powiats in 2017</i>	
Mapa 27. Udzielone noclegi w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.	35
<i>Map 27. Accommodation provided in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 28. Udzielone noclegi w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.	35
<i>Map 28. Accommodation provided in tourist accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 29. Długość pobytu turystów w obiektach noclegowych według województw w 2017 r.	36
<i>Map 29. Length of tourists stay in accommodation establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 30. Długość pobytu turystów w obiektach noclegowych według powiatów w 2017 r.	36
<i>Map 30. Length of tourists stay in accommodation establishments by powiats in 2017</i>	
Mapa 31. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według województw w 2017 r.	37
<i>Map 31. Indicator of intensity of tourist traffic according to Schneider by voivodships in 2017</i>	
Mapa 32. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według powiatów w 2017 r.	37
<i>Map 32. Indicator of intensity of tourist traffic according to Schneider by powiats in 2017</i>	
Mapa 33. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według województw w 2017 r.	38
<i>Map 33. Indicator of intensity of tourist traffic according to Charvat by voivodships in 2017</i>	
Mapa 34. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według powiatów w 2017 r.	38
<i>Map 34. Indicator of intensity of tourist traffic according to Charvat by powiats in 2017</i>	
Mapa 35. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach w 2017 r.	39
<i>Map 35. Tourism accommodation establishments by gminas in 2017</i>	
Mapa 36. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych w gminach w 2017 r.	40
<i>Map 36. Bed places in tourism accommodation establishments by gminas in 2017</i>	
Mapa 37. Placówki gastronomiczne według województw w 2017 r.	41
<i>Map 37. Catering establishments by voivodships in 2017</i>	
Mapa 38. Przedsiębiorstwa turystyczne według województw w 2017 r.	44
<i>Map 38. Entities conducting tourism activities by voivodships in 2017</i>	
Mapa 39. Przedsiębiorstwa turystyczne według powiatów w 2017 r.	45
<i>Map 39. Entities conducting tourism activities by powiats in 2017</i>	

Mapa 40. Ścieżki rowerowe według województw w 2016 r.	47
<i>Map 40. Bicycle paths by voivodships in 2016</i>	
Mapa 41. Ścieżki rowerowe według powiatów w 2016 r.	47
<i>Map 41. Bicycle paths by powiats in 2016</i>	
Mapa 42. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę według województw w 2016 r.	48
<i>Map 42. Local government units budgets expenditure on tourism by voivodships in 2016</i>	
Mapa 43. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę według powiatów w 2016 r.	48
<i>Map 43. Local government units budgets expenditure on tourism by powiats in 2016</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Explanation of symbols

Kreska /-/	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Znak „x”	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji PKD 2007 <i>categories of applied PKD 2007 classification are presented in abbreviated form</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>	km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>	mln	milion <i>million</i>

Skróty nazw sekcji PKD

Abbreviated names of PKD sections

skrót
abbreviation

pełna nazwa sekcji PKD
complete name of PKD section

Zakwaterowanie i gastronomia
Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami
gastronomicznymi
Accommodation and food service activities

Gastronomia
Catering

Działalność usługowa związana z wyżywieniem
Food and beverage service activities

Działalność związana z turystyką
Tourism activities

Działalność organizatorów turystyki, pośredników
i agentów turystycznych oraz pozostała działalność
usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią
związane
*Travel agency, tour operator and other reservation service
and related activities*

Synteza

Województwo warmińsko-mazurskie posiada bardzo duży potencjał turystyczny, wyznaczony głównie przez warunki przyrodnicze, ukształtowanie terenu czy stan środowiska naturalnego. Badanie stanu i wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Polsce (KT-1), realizowane przez GUS, obejmuje obiekty posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych. Pokazało ono, iż od początku badanego okresu czyli od 2012 r. (kiedy badaniem obiektów noclegowych zaczęto obejmować również pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne) zauważalny był stały przyrost liczby obiektów noclegowych, aż do 2016 r. Do tego czasu przyrastała również liczba miejsc noclegowych. W ostatnim roku zanotowano zmniejszenie się liczby obiektów noclegowych, a także – zmniejszenie się dostępnych miejsc noclegowych, głównie w ośrodkach wczasowych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych, zespołach domków turystycznych, kwaterach agroturystycznych i pozostałych obiektach niesklasyfikowanych (tj. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.). Największą liczbą miejsc noclegowych w warmińsko-mazurskim dysponowały hotele (niemal 1/3 wszystkich miejsc). W porównaniu do 2016 r. liczba miejsc noclegowych była w nich wyższa. W jeszcze większym stopniu niż w hotelach, przybyło miejsc noclegowych na polach biwakowych, na kempingach, w innych obiektach hotelowych i pensjonatach. Z obiektów hotelowych skorzystało niemal 80% turystów (więcej niż przeciętnie w kraju).

Wraz z obniżeniem się liczby miejsc noclegowych nieznacznie zmniejszył się stopień ich wykorzystania. Zmniejszyła się także liczba turystów korzystających z obiektów, jak i udzielonych noclegów, jednak zainteresowanie ze strony turystów zagranicznych było większe niż w 2016 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r. był niższy od przeciętnego w kraju, niższy był też wskaźnik gęstości bazy noclegowej, wskaźnik rozwoju bazy noclegowej, o połowę mniejszy wskaźnik gęstości ruchu turystycznego. Nieco krótszy był czas pobytu turystów (liczony liczbą noclegów), mniejszy odsetek osób korzystających z noclegów w obiektach indywidualnego zakwaterowania (w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych), mniejszy odsetek turystów zagranicznych korzystających z noclegów. Ruch turystyczny charakteryzował się znaczną sezonowością – turyści częściej korzystali z noclegów w czerwcu, lipcu i w sierpniu, a rzadziej – w miesiącach zimowych.

Warmińsko-mazurskie charakteryzuje się największym odsetkiem powierzchni jezior i rzek, zajmuje trzecią lokatę pod względem udziału powierzchni obszarów prawnie chronionych. Wskaźnik funkcji turystycznej był w 2017 r. wyższy od przeciętnego w kraju (4 lokata), a niemal w każdym obiekcie noclegowym do dyspozycji turystów pozostawała placówka gastronomiczna. Wyższe były także wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę (na 1 mieszkańca).

Wiele wskaźników charakteryzujących rozwój turystyki w województwie było w 2017 r. na poziomie niższym od przeciętnego w kraju. Zauważyć można jednak duże zróżnicowanie potencjału turystycznego wewnątrz województwa. Szczególnie wyraźnie widoczny jest wysoki poziom rozwoju turystyki w powiatach położonych w sąsiedztwie jezior, czy w miastach na prawach powiatu. Słabszy rozwój turystyki widoczny jest w powiatach na krańcach województwa. W wielu powiatach widoczny był znaczny przyrost liczby miejsc noclegowych, w porównaniu z 2012 r. (np. w Elblągu, powiecie iławskim, gołdapskim, oleckim). Wskaźnik funkcji turystycznej (podobnie jak wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera) w powiecie mrągowskim był ponad siedmiokrotnie wyższy niż przeciętny dla kraju, w giżyckim – czterokrotnie (wskaźnik intensywności ruchu turystycznego – ponad trzykrotnie), w piskim i olsztyńskim – ponad dwukrotnie. W mrągowskim, giżyckim, piskim i węgorzewskim zanotowano w strukturze podmiotów gospodarczych więcej jednostek zajmujących się działalnością turystyczną.

Executive summary

Warmińsko-Mazurskie Voivodship has a very large tourism potential, determined mainly by the natural conditions, the terrain or the state of the natural environment. The survey of the capacity and occupancy of tourist accommodation establishments in Poland (KT-1), conducted by Statistics Poland, cover tourist accommodation establishments with 10 or more bed places. It showed, that from the beginning of the surveyed period, that is from 2012 (when the accommodation survey began to include also rooms for guests and agrotourism lodgings), there was a constant increase in the number of tourist accommodation facilities up to 2016. By that time, the number of bed places increased. Last year there was a decrease in the number of accommodation facilities, and also – a decrease in bed places, mainly in holiday centres, training-recreational centres, tourist cottages complexes, agrotourism lodgings and other unclassified facilities (ie. dormitories, boarding schools, sport and recreational centres, etc.). The largest number of beds in Warmińsko-Mazurskie were available in hotels (almost 1/3 of all places). Compared to 2016, the number of beds was higher in them. Even more than in hotels, there were bed places increase on tent camp sites, camping sites, in other hotel facilities and boarding houses. Almost 80% of tourists have used hotel facilities (more than the average in the country).

With the decline in the number of beds, their occupancy rate has slightly decreased. The number of tourists accommodated as well as accommodation provided decreased, however, the interest from foreign tourists was higher than in 2016.

The occupancy rate of bed places in 2017 was lower than the national average, as well as density of the accommodation base index, indicator of the accommodation base development, indicator of tourist traffic density was half as much as national. Slightly shorter was the length of tourists stay in accommodation establishments (counted by the number of nights), a smaller percentage of people using accommodation in individual accommodation facilities (in guest rooms and agrotourism lodgings), a smaller percentage of foreign tourists accommodated. Tourist traffic was characterized by considerable seasonality – tourists more often used accommodation in June, July and August, and less frequently – in the winter months.

Warmińsko-Mazurskie Voivodship is characterized by the largest percentage of area of lakes and rivers, it occupies the third place in terms of the share of area under legal protection. The tourist function indicator in 2017 was higher than the national average (4th place), and in almost every tourist facility the catering facility remained at the disposal of tourists. Local government units budgets expenditure on tourism (per capita) was also higher.

Many indicators characterizing the development of tourism in the voivodship in 2017 were lower than the national average. It can be noticed, however, that the tourist potential inside the region varies greatly. There is visible the high level of tourism development in powiats located in the vicinity of lakes or in cities with powiat status. Weaker tourism development is visible in powiats on the outskirts of the voivodship. In many powiats there was a significant increase in the number of bed places, compared to 2012 (ie. in Elbląg, iławski, gołdapski and olecki). The tourist function indicator (similarly to the indicator of intensity of tourist traffic according to Schneider) in the mrągowski powiat was over seven times higher than the average for the country, in giżycki powiat – four times (the indicator of intensity of tourist traffic – over three times), in piski powiat and Olsztyn – more than twice. In the mrągowski, giżycki, piski and węgorzewski powiats more entities conducting tourism activities were recorded in the structure of business entities.

Analiza

Potencjał turystyczny województwa

Województwo warmińsko-mazurskie wyróżniają szczególne walory przyrodnicze, przede wszystkim duże kompleksy leśne, liczne jeziora oraz bogata fauna i flora.

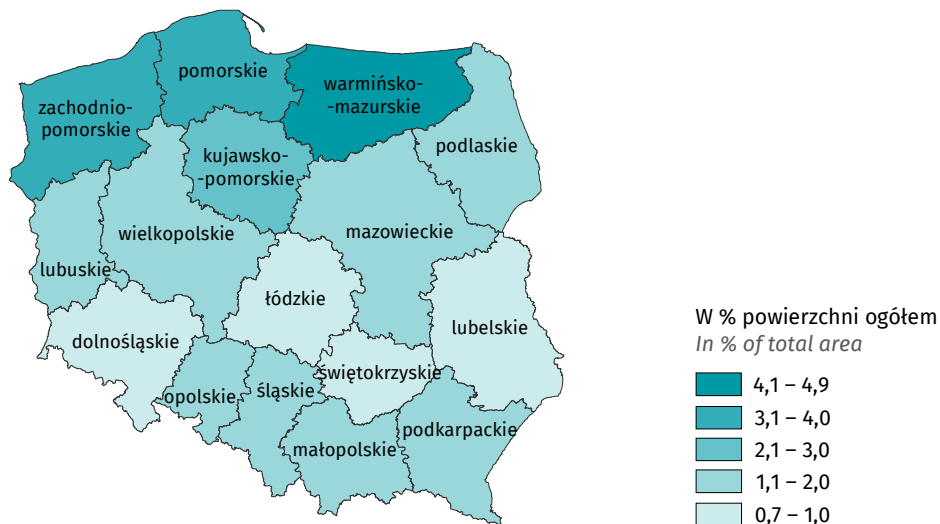
Znajdują się tutaj największe jeziora w kraju: Śniardwy i Mamry, a także Jeziorak – najdłuższe polskie jezioro, na którym położona jest największa śródlądowa wyspa Europy – Wielka Żuława. Jeziora są połączone kanałami i rzekami, tworząc wielokilometrowy system szlaków wodnych i stanowiąc tereny sprzyjające uprawianiu sportów wodnych (żeglarstwa, kajakarstwa, windsurfingu, wędkowania i nurkowania). Atrakcją regionu jest Kanał Elbląski z systemem pochylni umożliwiającym przemieszczanie statku po lądzie.

Rzeki i jeziora w województwie zajmują 4,9% jego ogólnej powierzchni – najwięcej w kraju. Kolejne pod względem obfitości wód powierzchniowych są województwa pomorskie i zachodniopomorskie.

Mapa 1. Powierzchnia jezior i rzek w według województw w 2017 r.

Map 1. Area of lakes and rivers by voivodships in 2017

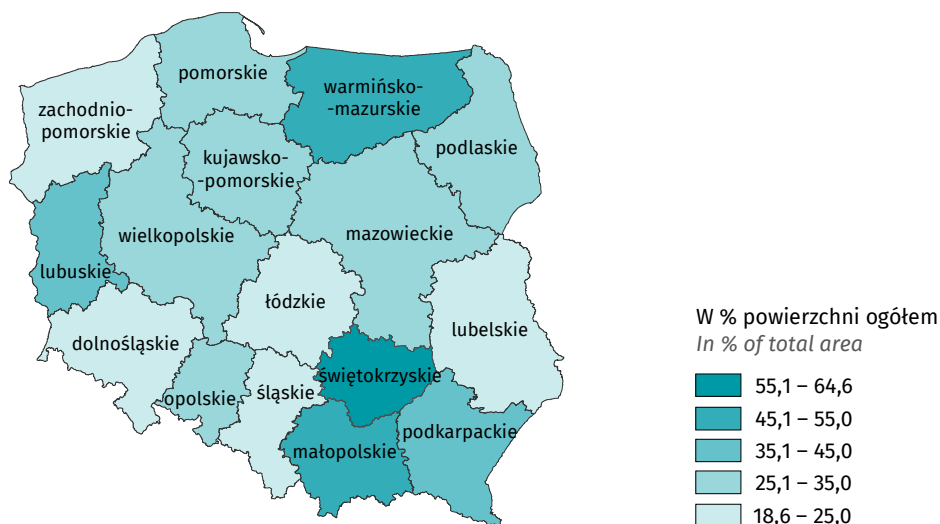
Środowisko naturalne województwa jest mało przekształcone i mało zanieczyszczone. Obszar warmińsko-mazurskiego (z wyjątkiem gminy Kisielice) wraz z województwem podlaskim oraz niektórymi gminami województwa mazowieckiego, pomorskiego i kujawsko-pomorskiego należy do regionu Zielonych Płuc Polski. Podstawą wyodrębnienia tego regionu są unikatowe w skali kraju i Europy cechy środowiska przyrodniczego.

Bogactwem województwa są lasy i puszcze, z licznymi parkami krajobrazowymi, rezerwatami i pomnikami przyrody oraz z żyjącymi dziko zwierzętami. W lesie można spotkać m.in. żubry, łosie i bobry. Region zamieszkują także liczne gatunki ptaków – m.in. bociany, łabędzie, kormorany, głuźce i żurawie. Obszary prawnie chronione stanowią niemalże połowę powierzchni województwa (większy odsetek powierzchni stanowią tylko w świętokrzyskim i małopolskim). Największym kompleksem leśnym jest porośnięta lasami sosnowymi i świerkowymi Puszcza Piska zajmująca obszar około 1000 km². Najpiękniejsze krajobrazy objęte są ochroną w jednym z ośmiu znajdujących się na terenie województwa parków krajobrazowych, a najcenniejsze obiekty przyrodnicze objęte są ochroną rezerwatową.

Mapa 2. Obszary prawnie chronione według województw w 2016 r.

Map 2. Area under legal protection by voivodships in 2016

Turystyczny krajobraz województwa tworzą również zamki, kościoły oraz dworki i pałace związane z historią regionu. Uatrakcyjnieniem pobytu może być poznanie folkloru, tradycji, twórczości ludowej, a także potraw kuchni regionalnej. Województwo proponuje szeroką ofertę imprez kulturalnych, sportowych, rozrywkowych i artystycznych.

Szczególne walory przyrodnicze i liczne zabytki warmińsko-mazurskiego czynią z jego terenów jeden z najpiękniejszych regionów Polski, który od lat przyciąga turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

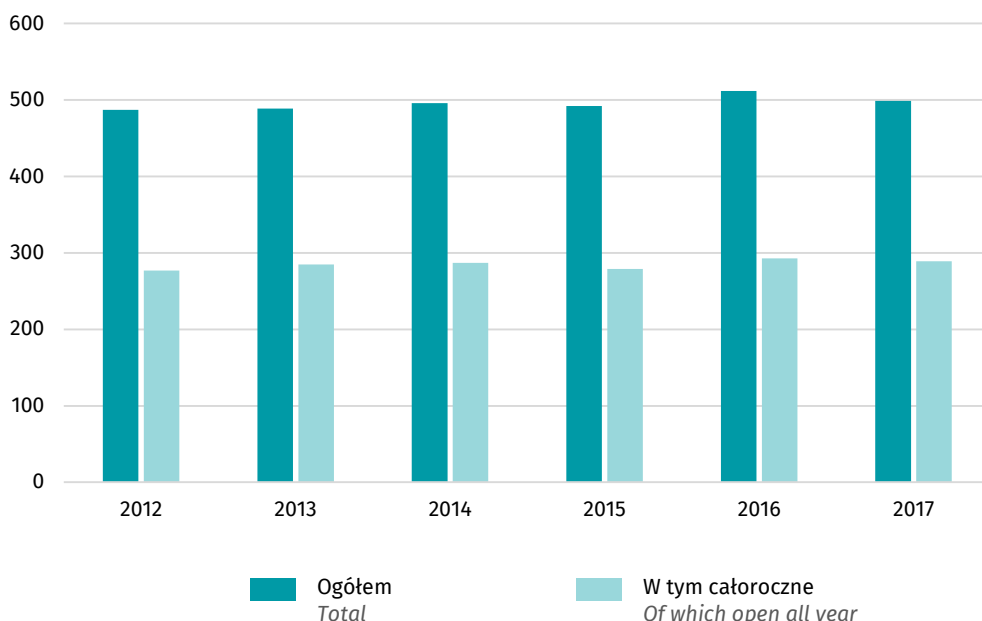
Obiekty noclegowe

Badanie stanu i wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Polsce, realizowane przez GUS, obejmuje obiekty posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych. W lipcu 2017 r. w województwie warmińsko-mazurskim do dyspozycji turystów pozostawało 499 takich obiektów. Ponad połowa z nich to obiekty całoroczne.

Od początku badanego okresu, czyli od 2012 r. (kiedy badaniem obiektów noclegowych zaczęto obejmować również pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne) zauważalny był stały przyrost liczby obiektów noclegowych, aż do 2016 r. W ostatnim roku zanotowano ich spadek (o 13 obiektów; 2,5%), głównie za sprawą zmniejszenia się liczby kwater agroturystycznych.

Wykres 1. Turystyczne obiekty noclegowe w latach 2012–2017

Chart 1. Tourism accommodation establishments in years 2012–2017

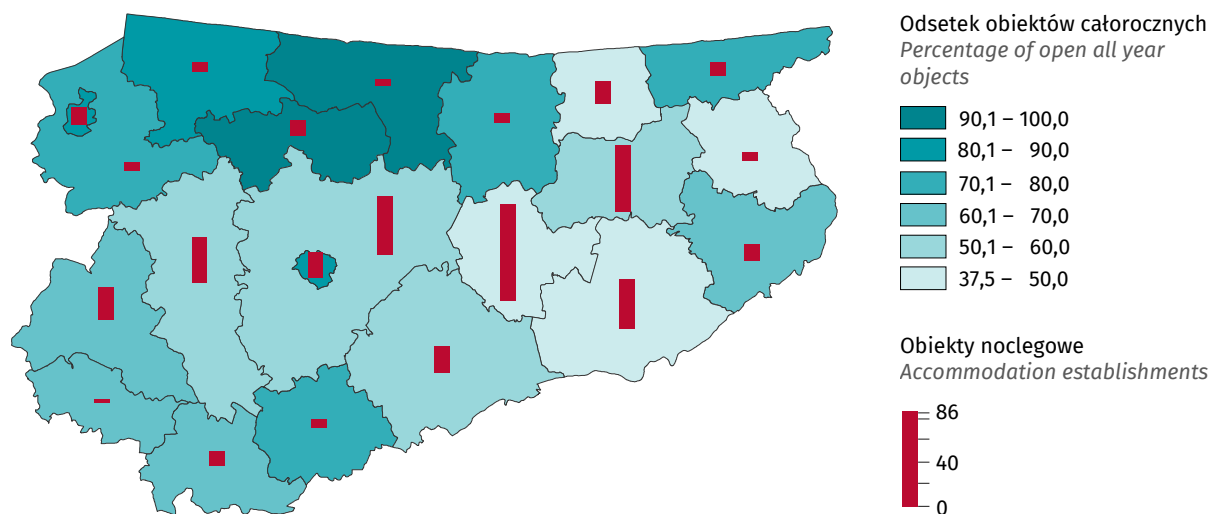
Pod względem liczby turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r. województwo warmińsko-mazurskie zajmowało 9 lokatę w Polsce. W kilku ostatnich latach było podobnie. Województwa o największej liczbie obiektów infrastruktury noclegowej to pomorskie, małopolskie i zachodniopomorskie. Najmniej obiektów funkcjonowało w opolskim, świętokrzyskim, podlaskim i lubuskim. Należy jednak pamiętać, iż sama liczba obiektów, bez analizy ich wielkości, nie świadczy o zaopatrzeniu regionów w infrastrukturę noclegową.

Zróżnicowanie liczby turystycznych obiektów noclegowych w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r. było dość duże. Wahalo się od 3 obiektów w powiecie nowomiejskim (6 w bartoszyckim, 7 w nidzickim) do 86 w powiecie mrągowskim. Rozbudowaną infrastrukturą noclegową cechowały się też powiaty giżycki i olsztyński.

W powiecie bartoszyckim wszystkie obiekty działały przez cały rok. Również w powiecie lidzbarskim wysoki był udział obiektów całorocznych (prawie 93%). Z kolei mniej niż połowa obiektów funkcjonujących w powiatach oleckim, węgorzewskim, mrągowskim i piskim była przystosowana do udzielania turystom noclegów przez cały rok (w oleckim obiekty całoroczne stanowiły zaledwie 37,5%).

Mapa 3. Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów w 2017 r.

Map 3. Tourism accommodation establishments by powiats in 2017

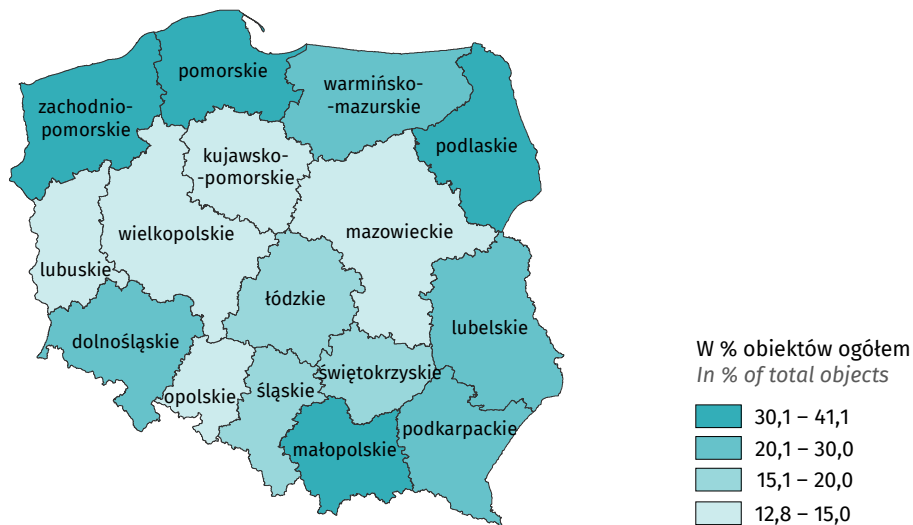
Obserwując zmiany liczby obiektów noclegowych widać, w których powiatach przez lata dokonano najwięcej inwestycji w budowę infrastruktury noclegowej. Od 2012 r. przybyło 8 obiektów w powiecie mławowskim, 7 w ostródzkim, 5 w lidzbarskim, a 4 – w gołdapskim. Z kolei w największym stopniu zmniejszyła się liczba obiektów w powiatach: piskim (o 7), giżyckim (o 6) oraz szczycieńskim i kętrzyńskim (po 4).

W 2017 r. prawie co czwarty turystyczny obiekt noclegowy (23,2%) był obiektem indywidualnego zakwaterowania (pokojem gościnnym/kwaterą prywatną lub kwaterą agroturystyczną). Odsetek obiektów indywidualnych uplasował warmińsko-mazurskie na 5 miejscu w kraju. Najwięcej kwater prywatnych i agroturystycznych w strukturze obiektów noclegowych zanotowano w województwie pomorskim (ponad 41%), następnie w małopolskim, zachodniopomorskim oraz podlaskim.

Okolo 45% pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych w województwie działało przez cały rok. Po 2015 r. ich odsetek zaczął przyrastać.

Mapa 4. Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne według województw w 2017 r.

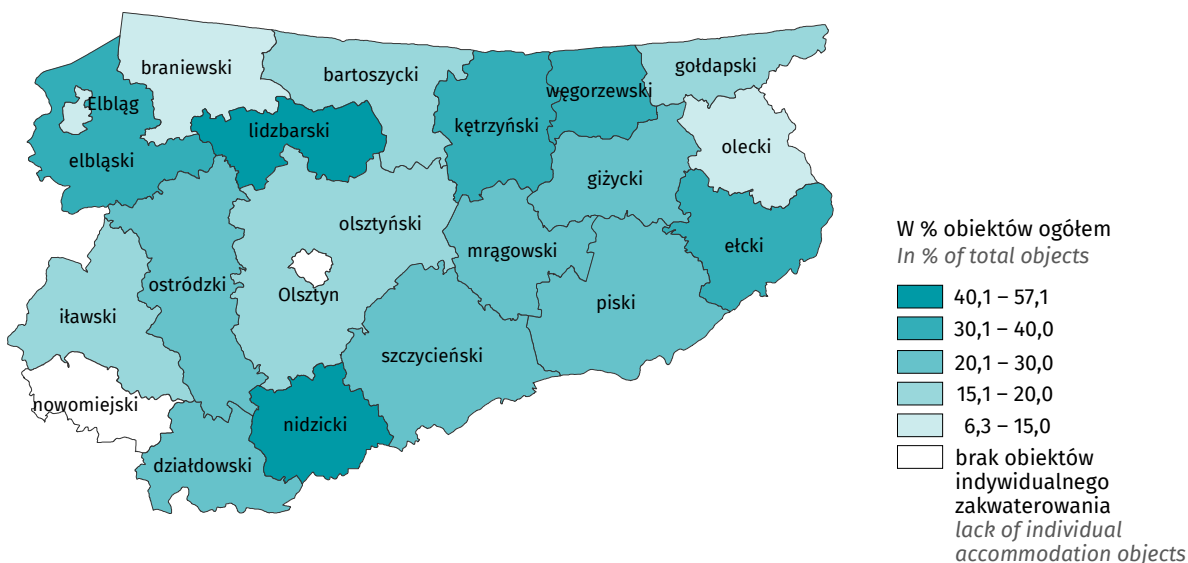
Map 4. Rooms for guests and agrotourism lodgings by voivodships in 2017

Charakterystyka obiektów indywidualnego zakwaterowania w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego wskazuje na duże terytorialne zróżnicowanie ich rozmieszczenia. W Olsztynie i powiecie nowomiejskim w 2017 r. nie działały ani pokoje gościnne, ani kwatery agroturystyczne (o liczbie miejsc noclegowych 10 i więcej). Mały odsetek obiektów indywidualnych zanotowano w Elblągu, powiecie oleckim i braniewskim. W dziewięciu powiatach odsetek pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych był wyższy od przeciętnego w województwie. W powiecie lidzbarskim połowa obiektów to obiekty indywidualnego zakwaterowania, a w nidzickim – ponad połowa (ok. 57%).

Mapa 5. Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne według powiatów w 2017 r.

Map 5. Rooms for guests and agrotourism lodgings by powiats in 2017

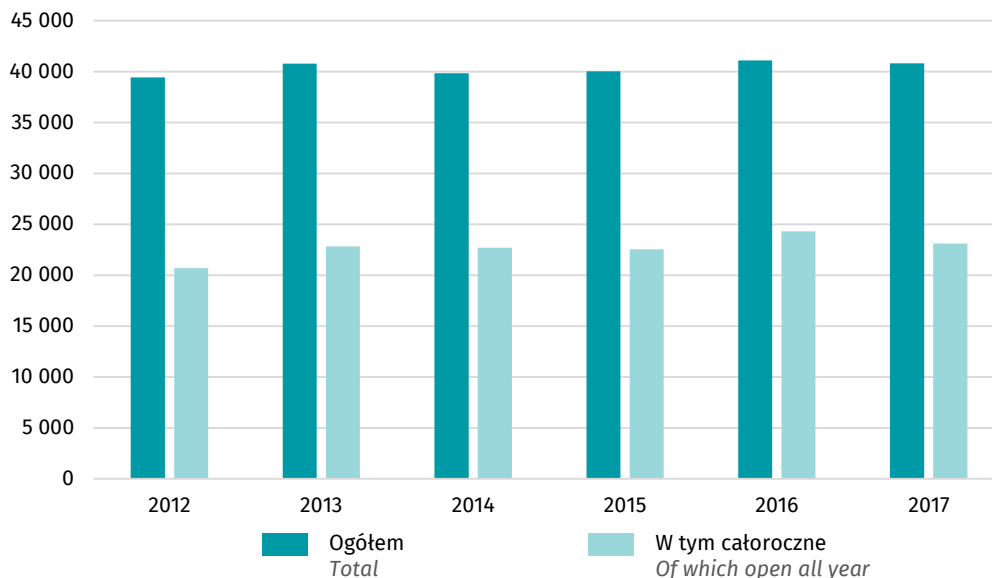

Miejsca noclegowe

Turystyczne obiekty noclegowe w województwie w 2017 r. dysponowały 40,8 tys. miejsc noclegowych. W stosunku do 2012 r. turyści mieli do dyspozycji o 1,4 tys. miejsc noclegowych więcej. Było ich jednak mniej niż w poprzednim roku (o 287).

Wykres 2. Miejsca noclegowe w latach 2012–2017

Chart 2. Bed places in years 2012–2017

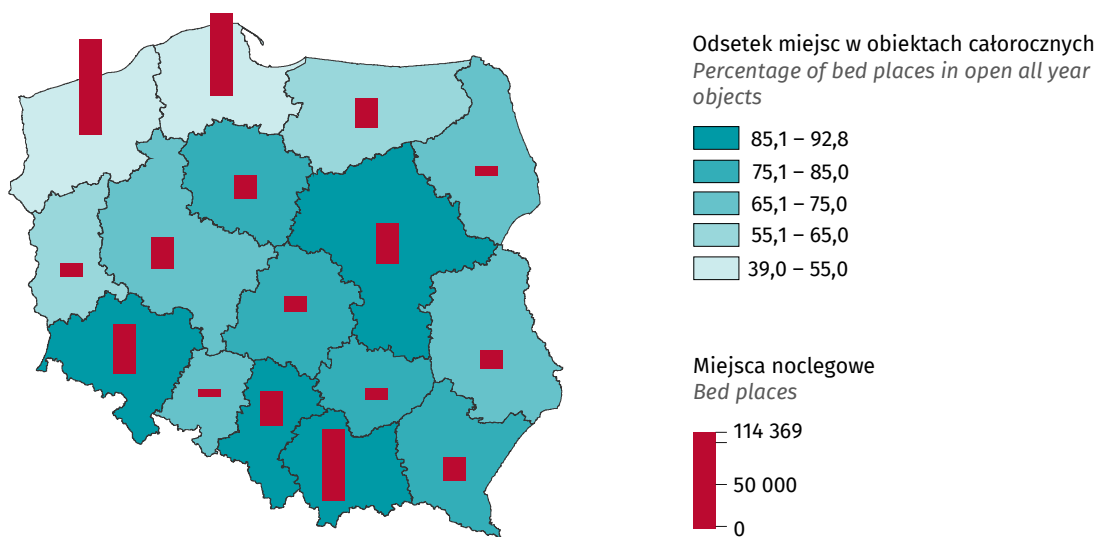
Ponad połowa (ok. 57%) miejsc noclegowych w 2017 r. znajdowała się w obiektach całorocznych. W badanym okresie ich odsetek się wahał – od 52% w 2012 r. do 59% w 2016 r. Wskazuje to na znaczną sezonowość infrastruktury noclegowej. Tylko w województwie pomorskim i zachodniopomorskim odsetek miejsc całorocznych był jeszcze niższy. Z kolei w województwie mazowieckim i dolnośląskim ponad 90% miejsc noclegowych przyjmowało turystów przez cały rok.

Największy przyrost odsetka miejsc całorocznych (w porównaniu z 2012 r.) zanotowano w kujawsko-pomorskim, lubuskim i podlaskim. Spadek zaobserwowano w podkarpackim, pomorskim, śląskim i świętokrzyskim.

Na przestrzeni badanego okresu liczba miejsc noclegowych w regionie wahała się między 39,4 tys. w 2012 r. do 41,1 tys. w 2016 r. Najwięcej miejsc noclegowych miały do zaoferowania obiekty w województwie zachodniopomorskim, pomorskim i małopolskim. Znaczny przyrost liczby oferowanych miejsc noclegowych nastąpił w pomorskim, małopolskim i zachodniopomorskim. Jedynie w lubuskim i łódzkim liczba miejsc noclegowych uległa zmniejszeniu.

Mapa 6. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.

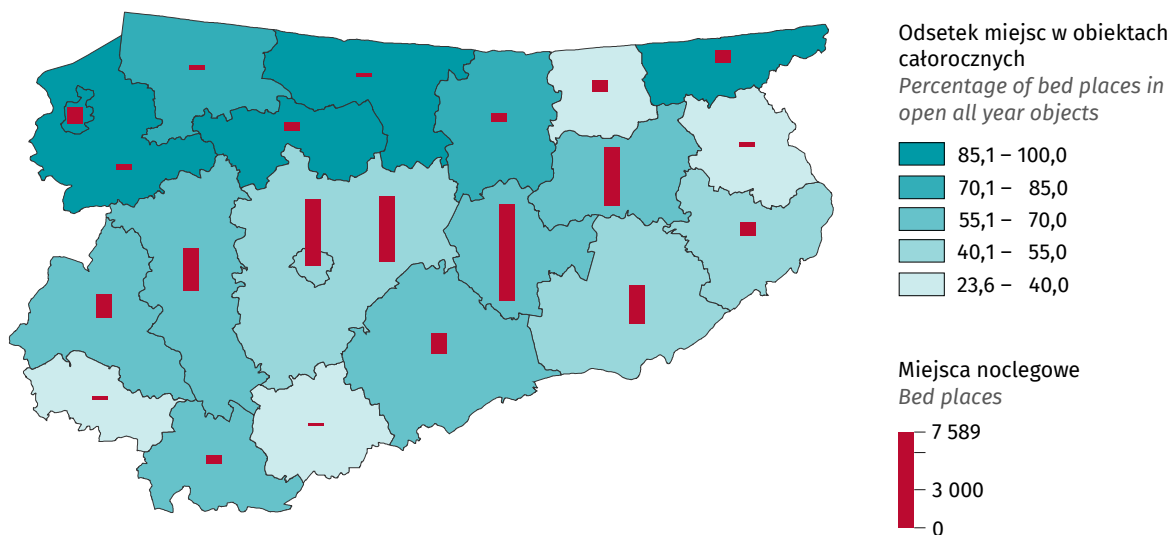
Map 6. Bed places in tourism accommodation establishments by voivodships in 2017

W województwie więcej miejsc noclegowych mieli do zaoferowania właściciele obiektów położonych w środkowej części obszaru – powiatach: mrągowskim, Olsztynie, olsztyńskim, giżyckim i ostródzkim. Z kolei w północno-zachodniej i południowo-zachodniej części województwa turyści mogli wybierać z mniejszej liczby miejsc noclegowych.

Mapa 7. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.

Map 7. Bed places in tourism accommodation establishments by powiats in 2017

W porównaniu z 2012 r. w 10 powiatach zanotowano przyrost liczby miejsc noclegowych (największy procentowy przyrost wystąpił w Elblągu, powiecie iławskim, gołdapskim i oleckim), natomiast w pozostałych – spadek. W powiecie działdowskim było aż o ok. 40% miejsc mniej, w szczycieńskim o ok. 16%.

Mapa 8. Zmiana liczby miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według powiatów w latach 2012–2017

Map 8. Change of number of bed places in tourism accommodation establishments by powiats in 2012–2017

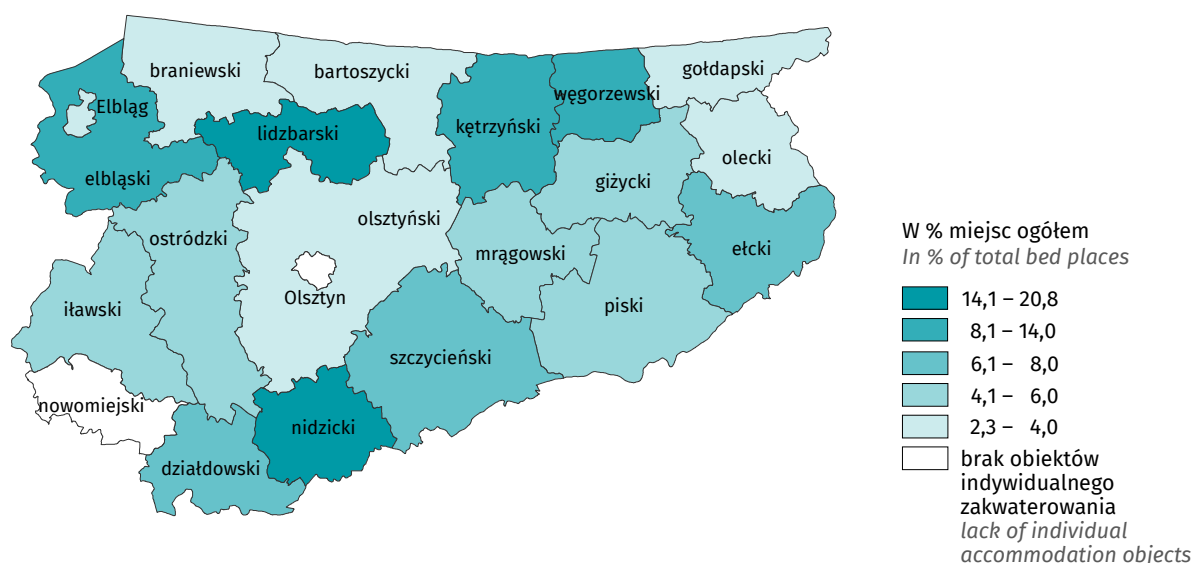

Pomimo, iż udział obiektów indywidualnych w strukturze wszystkich obiektów noclegowych w województwie wyniósł 23,2%, to w strukturze miejsc noclegowych wszystkich obiektów, zaledwie 4,7% umiejscowionych było w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych. Pod tym względem województwo zajęło 11 lokatę w kraju. Najwyższy odsetek miejsc w obiektach indywidualnych zanotowano w małopolskim i pomorskim (ponad 13%).

W 10 powiatach województwa odsetek miejsc w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych był wyższy od średniej dla całego obszaru. Najwyższy zanotowano w nidzickim (20,8%), a także w lidzbarskim, elbląskim i węgorzewskim.

Mapa 9. Miejsca noclegowe w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych według powiatów w 2017 r.

Map 9. Bed places in rooms for guests and agrotourism lodgings by powiats in 2017

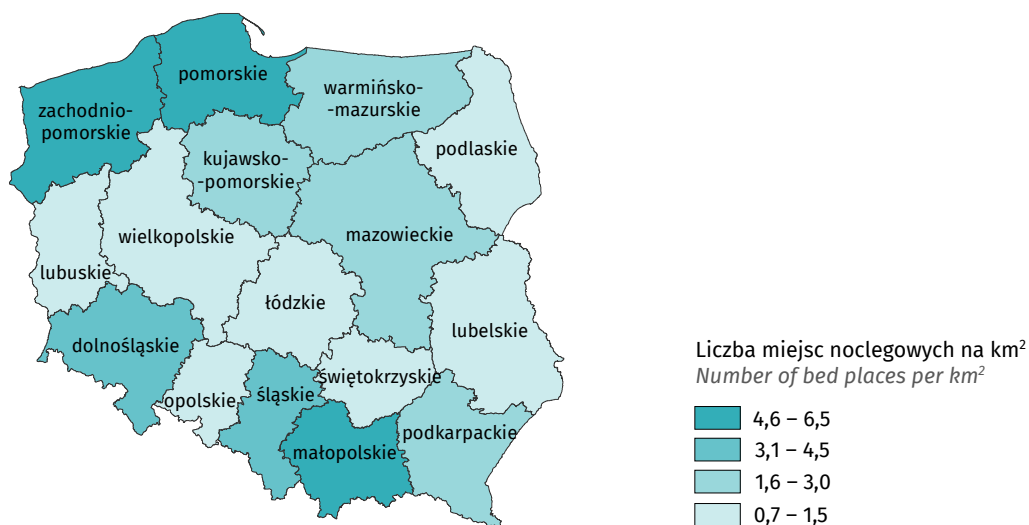

Gęstość bazy noclegowej

Nasycenie turystyczną bazą noclegową poszczególnych obszarów można porównywać przy pomocy wskaźnika gęstości bazy noclegowej według Charvata. Przeciętna liczba miejsc noclegowych w relacji do powierzchni w km² wyniosła w 2017 r. w województwie 1,7. Oznacza to, iż na każdy km² przypadały w województwie niecałe 2 miejsca noclegowe (8 lokata w kraju). Wskaźnik ten zależy jednak w dużym stopniu od powierzchni obszaru, dla którego jest liczony, a warmińsko-mazurskie jest jednym z największych województw w kraju. Największą gęstość bazy noclegowej (ponad 6 miejsc na km²) zanotowano w małopolskim i pomorskim.

Mapa 10. Gęstość bazy noclegowej według województw w 2017 r.

Map 10. Density of the accommodation base by voivodships in 2017

W województwie największe nasycenie bazą noclegową zanotowano w miastach na prawach powiatu – Olsztynie (60 miejsc na km²) i Elblągu (16), a następnie w powiecie mrągowskim i giżyckim. Mniej niż 1 miejsce noclegowe na km² powierzchni przypadało w 10 powiatach województwa.

Mapa 11. Gęstość bazy noclegowej według powiatów w 2017 r.

Map 11. Density of the accommodation base by powiats in 2017

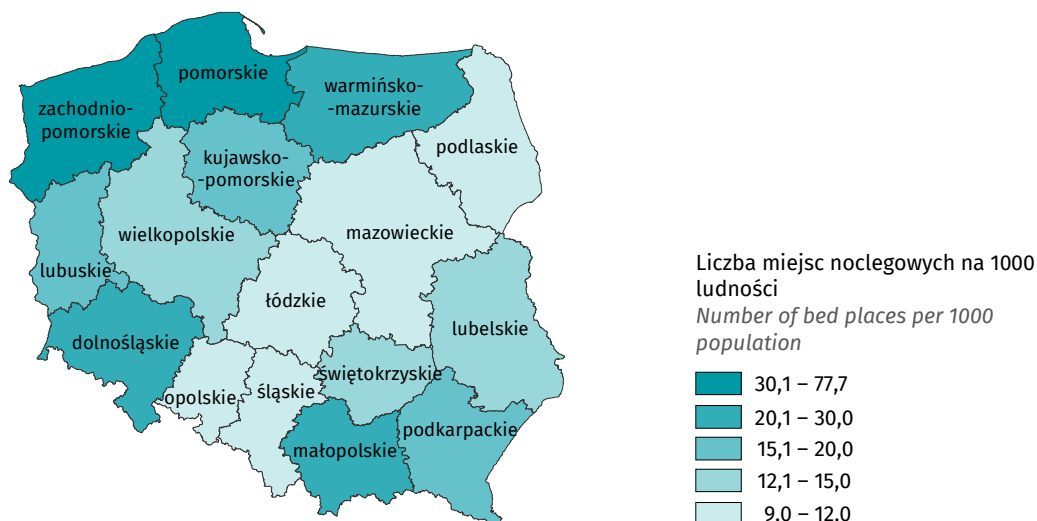

Funkcja turystyczna obszarów

Określeniu tego, czy dany obszar można uznać za teren turystyczny czy nie, może posłużyć wskaźnik funkcji turystycznej Baretje'a i Deferta. Województwo warmińsko-mazurskie w 2017 r. miało jedną z najwyższych wartości wskaźnika w kraju (za zachodniopomorskim, pomorskim i małopolskim) – na 1000 mieszkańców przypadało tu 28 miejsc noclegowych (w zachodniopomorskim 78, pomorskim 49, natomiast w małopolskim 29). Województwami o najstabilniej widocznej funkcji turystycznej były łódzkie, opolskie i śląskie.

Mapa 12. Wskaźnik funkcji turystycznej według województw w 2017 r.

Map 12. The tourist function indicator by voivodships in 2017

Najwyższy wskaźnik funkcji turystycznej w województwie miały te obszary, na których występuje dużo jezior i terenów sprzyjających do uprawiania turystyki – powiat mrągowski, giżycki, piski, olsztyński i węgorzewski. Na 1000 mieszkańców przypadało niewiele miejsc noclegowych w powiatach: bartoszyckim, nidzickim i elbląskim.

Mapa 13. Wskaźnik funkcji turystycznej według powiatów w 2017 r.

Map 13. The tourist function indicator by powiats in 2017

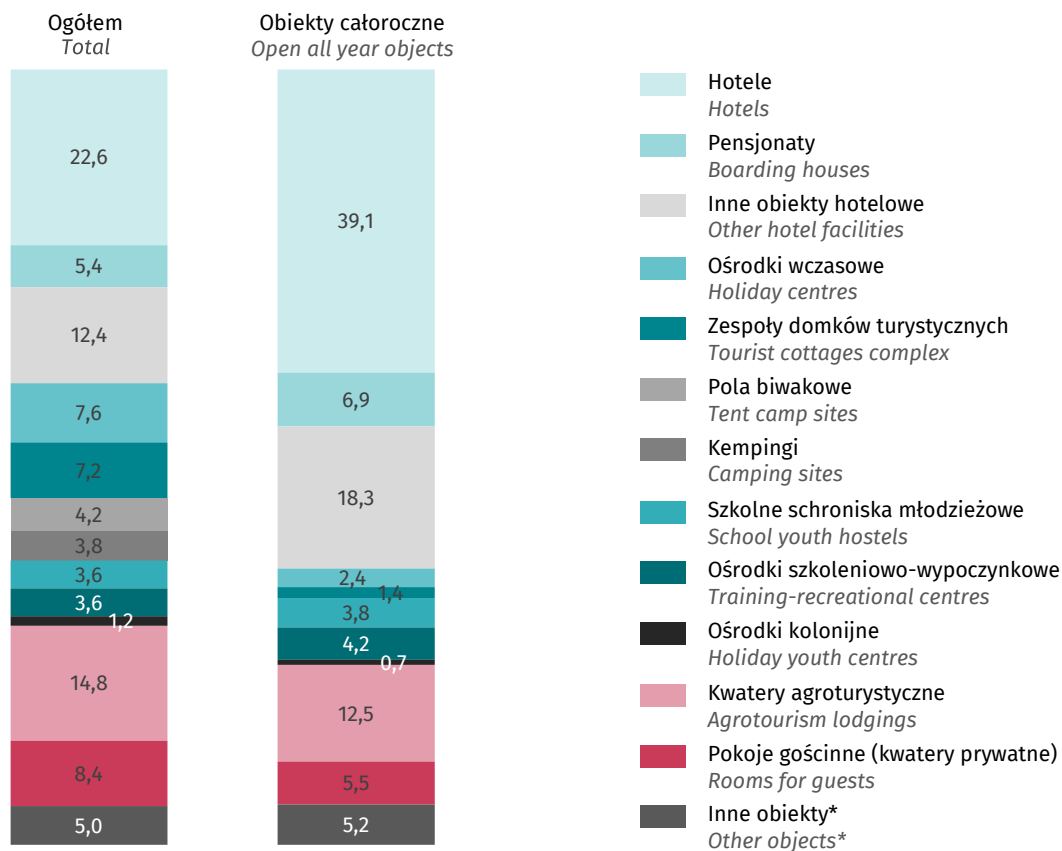

Różnorodność infrastruktury noclegowej

Infrastruktura noclegowa w województwie jest w dużym stopniu zróżnicowana. W strukturze turystycznych obiektów noclegowych największy udział w 2017 r. stanowiły hotele, kwatery agroturystyczne, inne obiekty hotelowe, pokoje gościnne (kwatery prywatne) oraz ośrodki wczasowe. Wśród obiektów całorocznych przeważały hotele (niemalże 40%). W następnej kolejności w strukturze znajdowały się inne obiekty hotelowe i kwatery agroturystyczne. Podobna struktura widoczna była w poprzednich latach.

Wykres 3. Struktura turystycznych obiektów noclegowych w 2017 r. (w %)

Chart 3. Structure of tourism accommodation establishments in 2017 (in %)

* Motele, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, domy pracy twórczej, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pozostałe niesklasyfikowane.

Motels, excursion hostels, youth hostels, creative arts centres, hostels, health establishments, other facilities.

Wśród hoteli najwięcej było obiektów trzygwiazdkowych (46,9%) i dwugwiazdkowych (24,0%). W województwie funkcjonowały 4 hotele pięciogwiazdkowe (w 2012 r. tylko jeden).

Hotele były tymi obiektami, które dysponowały największą liczbą miejsc noclegowych w warmińsko-mazurskim. Skupiały one 1/3 wszystkich miejsc. W następnej kolejności były pozostałe obiekty niesklasyfikowane (10,6%), ośrodki wczasowe (9,7%), inne obiekty hotelowe (7,8%), zespoły domków turystycznych (7,7%), ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (6,6%), kempingi (4,8%), pola biwakowe (4,6%), szkolne schroniska młodzieżowe (4,4%), kwatery agroturystyczne (2,9%) oraz pensjonaty (2,6%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych pozwala na określenie, jaki odsetek miejsc w obiektach noclegowych jest wykorzystany, a na ile nominalnie dostępnych miejsc w ciągu roku nie ma zapotrzebowania. W 2017 r. przeciętny wskaźnik dla województwa wyniósł 30,9%, co oznacza, iż niecała 1/3 miejsc noclegowych była wynajmowana turystom. Był on nieco wyższy niż w 2012 r., a jego wartość utrzymuje tendencję wzrostową. Na tle pozostałych województw warmińsko-mazurskie zajęło 13 pozycję, przed podlaskim, wielkopolskim i lubuskim. Najwyższe lokaty objęły zachodniopomorskie (51,0%) i mazowieckie.

Mapa 14. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.

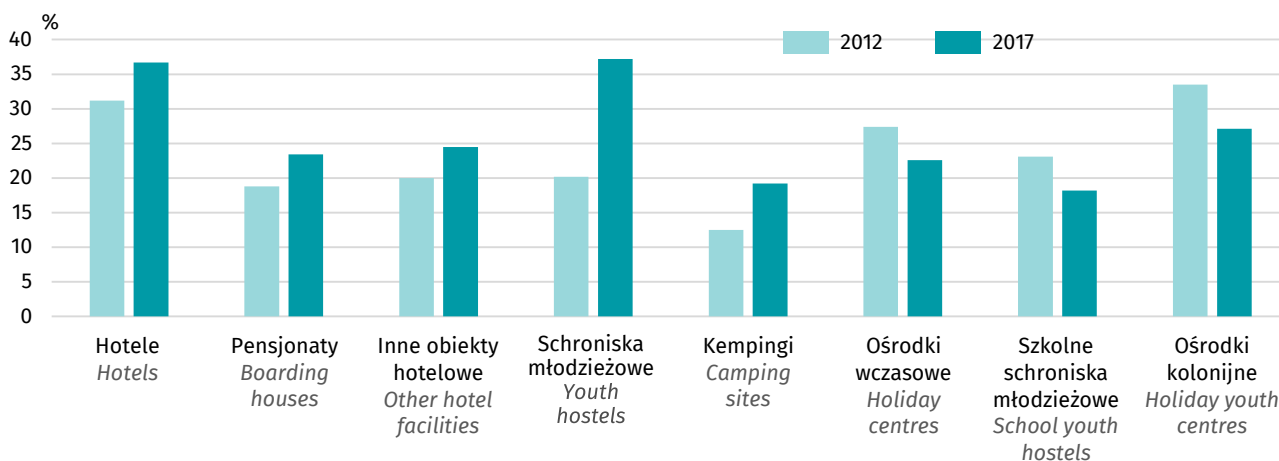
Map 14. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017

Wskaźnik przekraczający przeciętny dla województwa odnotowały schroniska młodzieżowe (37,2%), hotele (36,7%) i pozostałe obiekty niesklasyfikowane (31,3%). Natomiast najmniej wykorzystane były kwatery agroturystyczne, szkolne schroniska młodzieżowe, motele, pola biwakowe i kempingi (od 12% do 20%). W porównaniu z 2012 r. w największym stopniu zwiększyło się wykorzystanie schronisk młodzieżowych, kempingów i hoteli. Mniejsze było wykorzystanie m.in. ośrodków kolonijnych oraz szkolnych schronisk młodzieżowych.

Wykres 4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według wybranych typów obiektów w latach 2012 i 2017

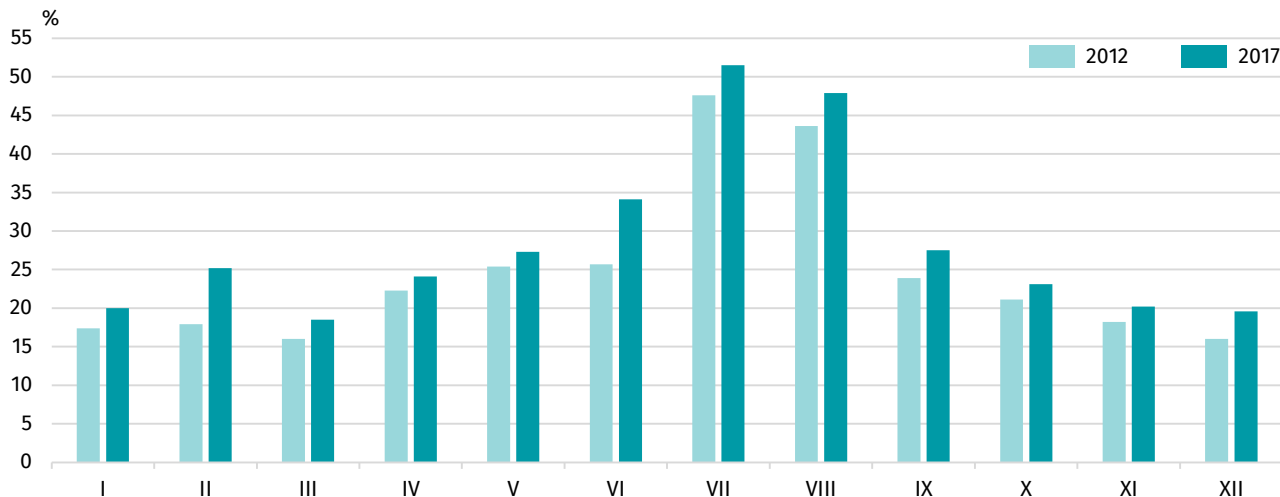
Chart 4. Occupancy rate of bed places in chosen types of accommodation establishments in years 2012 and 2017

Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych zanotowano w miesiącach wakacyjnych – lipcu (ponad 51%) i sierpniu (ok. 48%) oraz w czerwcu (ok. 34%). Miejsca noclegowe w najniższym stopniu wykorzystane były w marcu, grudniu oraz styczniu (od 18% do 20%). W porównaniu z 2012 r. wykorzystanie miejsc noclegowych zwiększyło się we wszystkich miesiącach – w największym stopniu w czerwcu i w lutym.

Wykres 5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych według miesięcy w latach 2012 i 2017

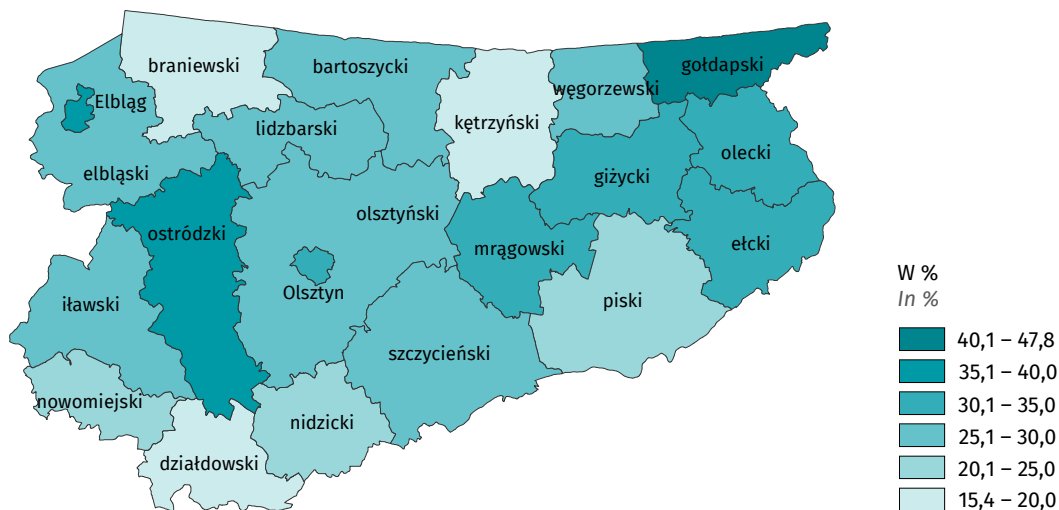
Chart 5. Occupancy rate of bed places by months in years 2012 and 2017

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych powyżej średniej wojewódzkiej zanotowano w sześciu powiatach. Najwyższy był w powiecie gołdapskim (ok. 48%), a także w Elblągu, ostródzkim, mrągowym, w Olsztynie i powiecie giżyckim. Znaczny niewykorzystany potencjał noclegowy pozostawał w powiecie kętrzyńskim, działdowskim (stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł mniej niż 18%), a także w braniewskim, piskim i nowomiejskim.

Mapa 15. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.

Map 15. Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2017

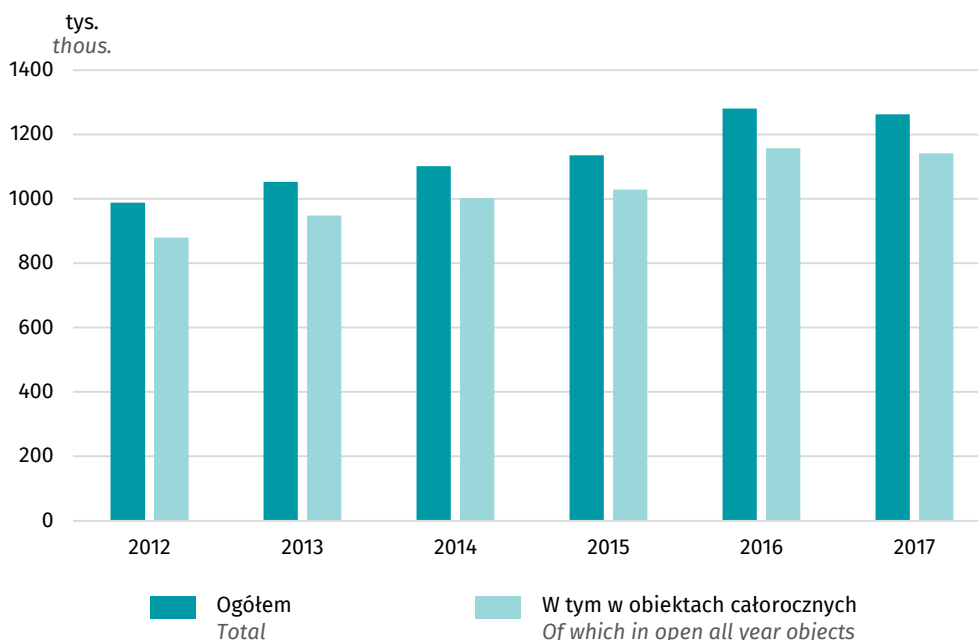

Korzystający z noclegów

Wyniki badań statystyki publicznej wykazują, iż z noclegów w obiektach turystycznych (posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych) w województwie warmińsko-mazurskim z roku na rok korzystało coraz więcej turystów (za wyjątkiem małego spadku w ostatnim roku badanego okresu). W 2017 r. z bazy noclegowej skorzystało 1 262,6 tys. osób (o ok. 28% więcej niż w 2012 r.). Ponad 90% korzystających wybrało obiekty funkcjonujące przez cały rok.

Wykres 6. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych w latach 2012–2017

Chart 6. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments in years 2012–2017

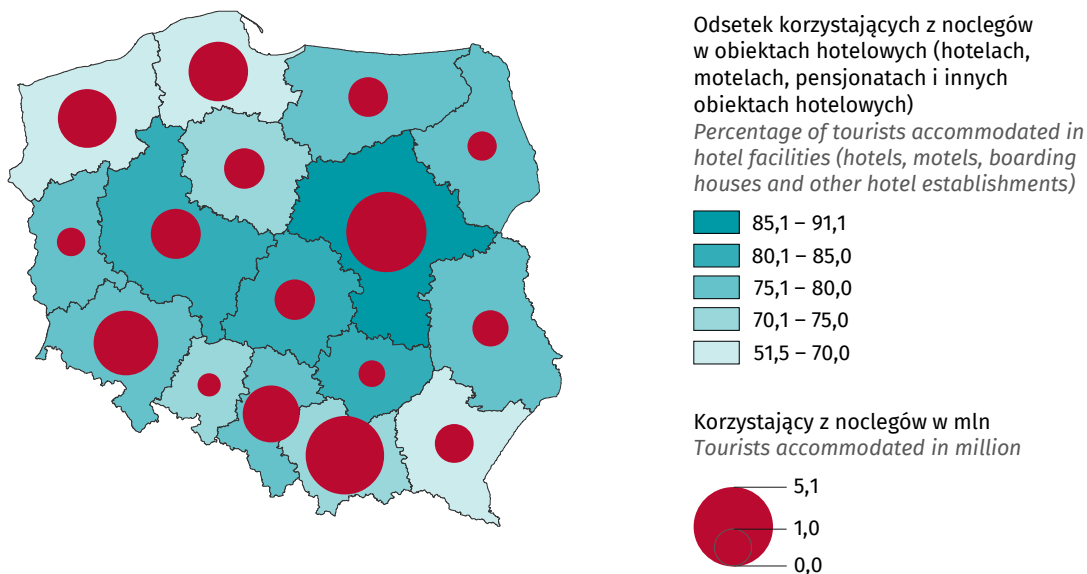
Analizując dane dotyczące turystyki w województwie na tle pozostałych obszarów kraju należy odnotować, że w 2017 r. warmińsko-mazurskie przyjęło zaledwie 3,9% wszystkich korzystających z obiektów turystycznych w Polsce. Wynika z tego, iż nie jest to region najczęściej wybierany jako cel wypoczynku turystycznego. Należy jednak pamiętać, iż badaniom bazy noclegowej nie podlegają małe obiekty noclegowe, które posiadają mniej niż 10 miejsc noclegowych oraz że statystyka bada tylko turystów, którzy korzystali z noclegów.

W 2017 r. pod względem liczby korzystających z noclegów województwo uplasowało się na 10 miejscu. Najwięcej korzystających zanotowano w mazowieckim i małopolskim, a następnie w dolnośląskim, pomorskim i zachodniopomorskim. Najrzadziej turyści nocowali w opolskim i świętokrzyskim.

Ponad 70% osób korzystało z noclegów w hotelach. W sumie z obiektów hotelowych (hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych) skorzystało prawie 80% osób nocujących w województwie w obiektach turystycznych. Wyższy odsetek korzystających w tego typu obiektach zanotowano jedynie w województwie mazowieckim, łódzkim, wielkopolskim i świętokrzyskim. Najrzadziej obiekty hotelowe były wybierane na miejsce noclegu przez turystów w województwie zachodniopomorskim (ok. 52%), pomorskim i podkarpackim.

Mapa 16. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.

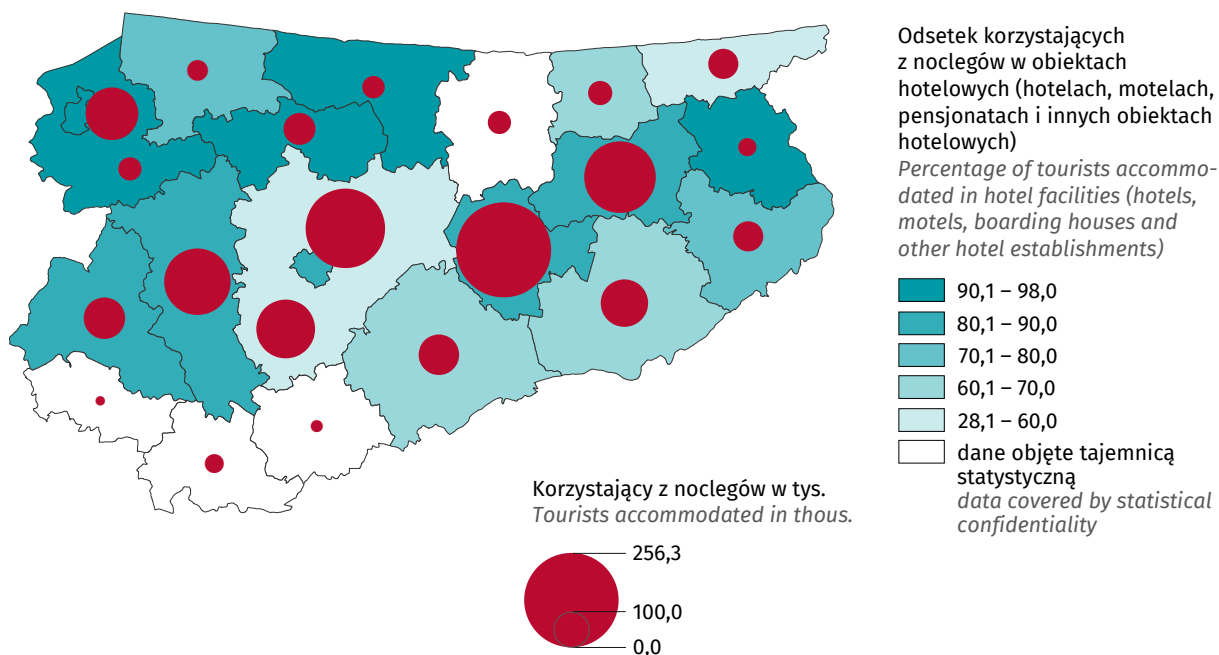
Map 16. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego najwięcej turystów skorzystało z noclegów w powiecie mrągowskim, w Olsztynie, w powiecie giżyckim i ostródzkim. Najmniej turystów nocowało w powiecie nowomiejskim, nidzickim i oleckim. Obiekty hotelowe wybrało 98% turystów w powiecie bartoszyckim, ponad 90% w lidzbarskim, Elblągu, elbląskim i oleckim.

Mapa 17. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.

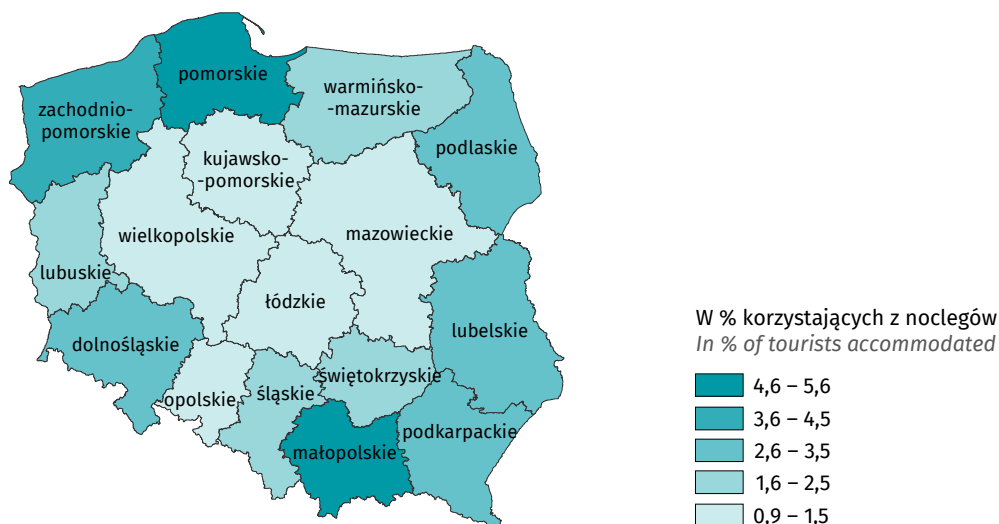
Map 17. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2017

Warmińsko-mazurskie nie znajdowało się również w czołówce wśród pozostałych województw pod względem odsetka korzystających z pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. W 2017 r. z miejsc noclegowych w tych obiektach skorzystało ok. 1,7% osób korzystających z noclegów (11 lokata w kraju). Największy udział osób preferujących ten rodzaj zakwaterowania widoczny był w pomorskim i małopolskim.

Mapa 18. Korzystający z noclegów w pokojach gościnnych i kwater agroturystycznych według województw w 2017 r.

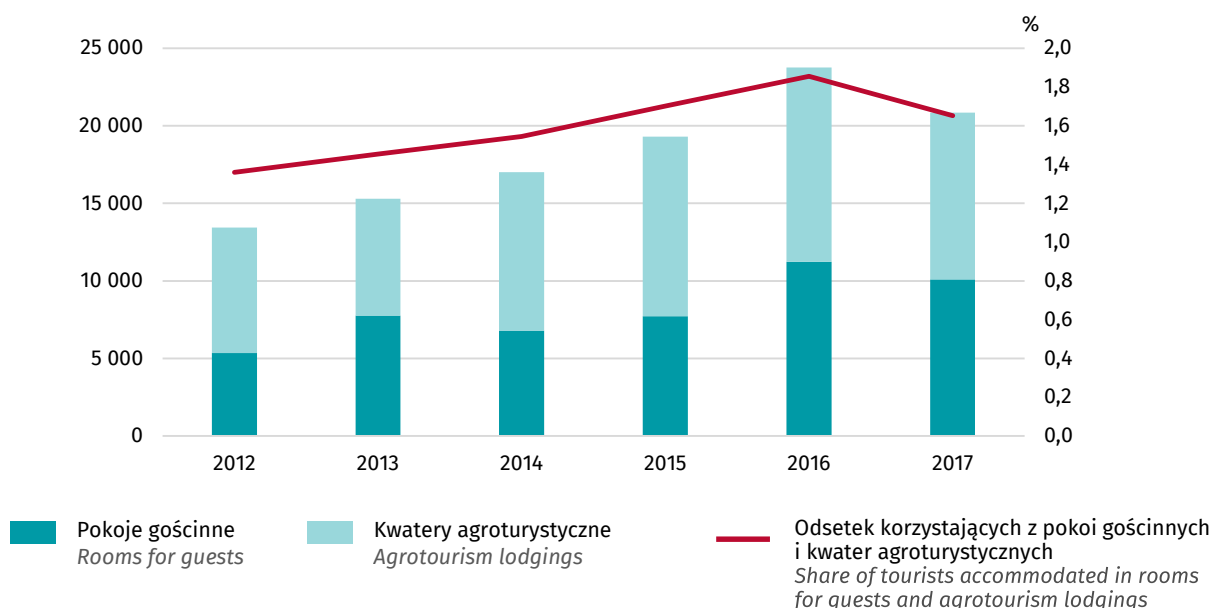
Map 18. Tourists accommodated in rooms for guests and agrotourism lodgings by voivodships in 2017

Od 2012 r. do 2016 r. zauważalny był stały przyrost liczby korzystających z noclegów w turystycznych obiektach indywidualnego zakwaterowania (zwłaszcza w kwaterach agroturystycznych). W ostatnim roku badanego okresu zanotowano jednak spadek.

Wykres 7. Korzystający z noclegów w pokojach gościnnych i kwater agroturystycznych w latach 2012–2017

Chart 7. Tourists accommodated in rooms for guests and agrotourism lodgings in years 2012–2017

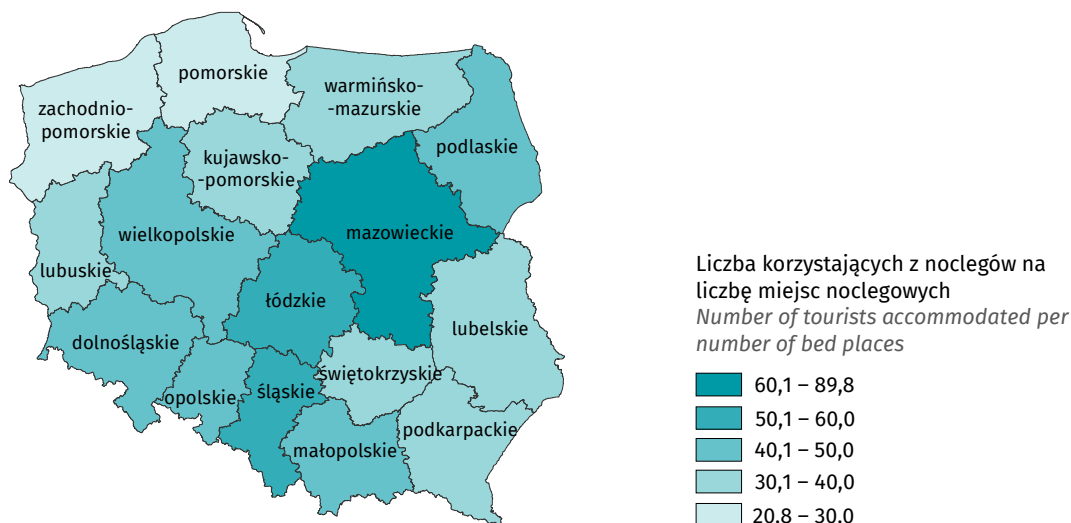

Rozwój bazy noclegowej

Określenie ilu turystów korzystających w ciągu roku z noclegów przypada na liczbę miejsc noclegowych na określonym obszarze pozwala na wyznaczenie stopnia rozwoju bazy noclegowej. W województwie w 2017 r. na jedno miejsce noclegowe przypadało niewielu korzystających – 31 osób. Jeszcze niższy wskaźnik zanotowano tylko w zachodniopomorskim i pomorskim. Niewielka liczba korzystających na jedno miejsce noclegowe może jednak świadczyć o łatwiejszej dostępności infrastruktury turystycznej.

Mapa 19. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według województw w 2017 r.

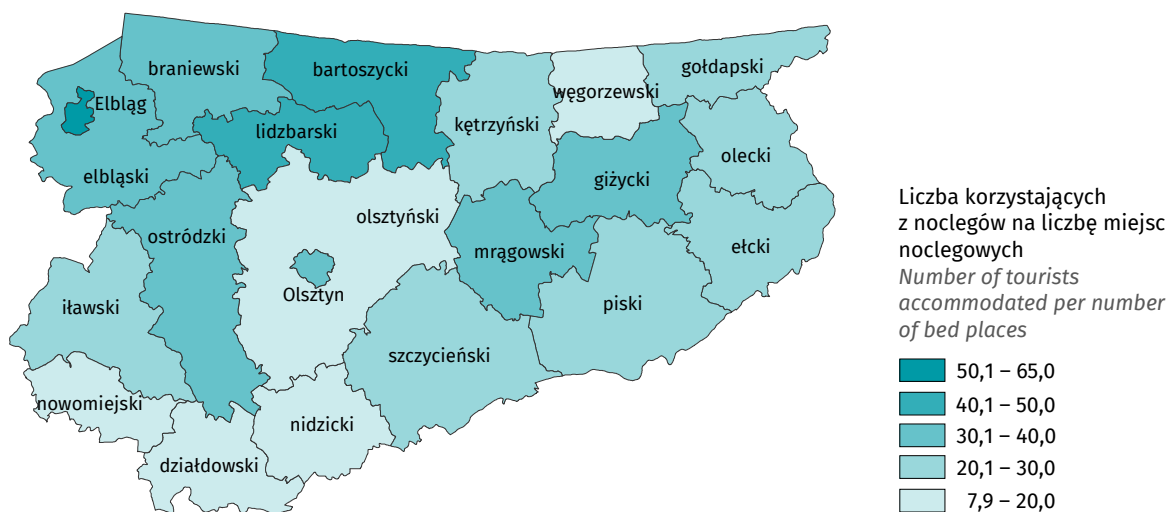
Map 19. Indicator of the accommodation base development by voivodships in 2017

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej przyjął najniższe wartości dla powiatu nowomiejskiego (8 korzystających na 1 miejsce), działdowskiego (16), nidzickiego i węgorzewskiego (18). Najwyższe wartości zanotowano w Elblągu, powiecie bartoszyckim i lidzbarskim.

Mapa 20. Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według powiatów w 2017 r.

Map 20. Indicator of the accommodation base development by powiats in 2017

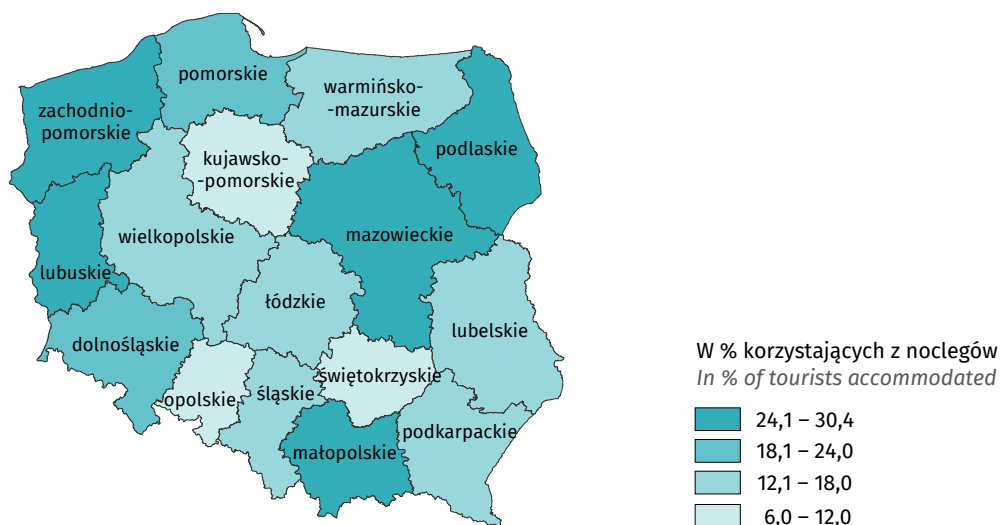

Turyści zagraniczni

Turyści zagraniczni w 2017 r. stanowili ok. 13% korzystających z noclegów w warmińsko-mazurskim. Najwięcej wśród nich (podobnie jak pozostałych latach) było Niemców (45,0%). Kolejną, jednak znacznie mniej liczną grupą byli Rosjanie (18,1%), Litwini (5,5%) oraz Francuzi (2,5%). Udział Niemców zmniejszył się w porównaniu z dwoma poprzednimi latami, natomiast Rosjan – wzrósł. Największy udział turystów z zagranicy wśród wszystkich korzystających z bazy noclegowej zanotowano w województwie mazowieckim i małopolskim – niemalże co trzeci korzystający z noclegów to obcokrajowiec. Warmińsko-mazurskie w tym rankingu zajęło 12 miejsce.

Mapa 21. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według województw w 2017 r.

Map 21. Foreign tourists accommodated in establishments by voivodships in 2017

W przekroju terytorialnym województwa największy udział turystów obcokrajowców zanotowano w obiektach turystycznych powiatu braniewskiego (33,3%), a następnie Elbląga i powiatu mrągowskiego. Z kolei w obiektach noclegowych powiatu nowomiejskiego nie odnotowano żadnego turysty z zagranicy.

Mapa 22. Turyści zagraniczni korzystający z noclegów według powiatów w 2017 r.

Map 22. Foreign tourists accommodated in establishments by powiats in 2017

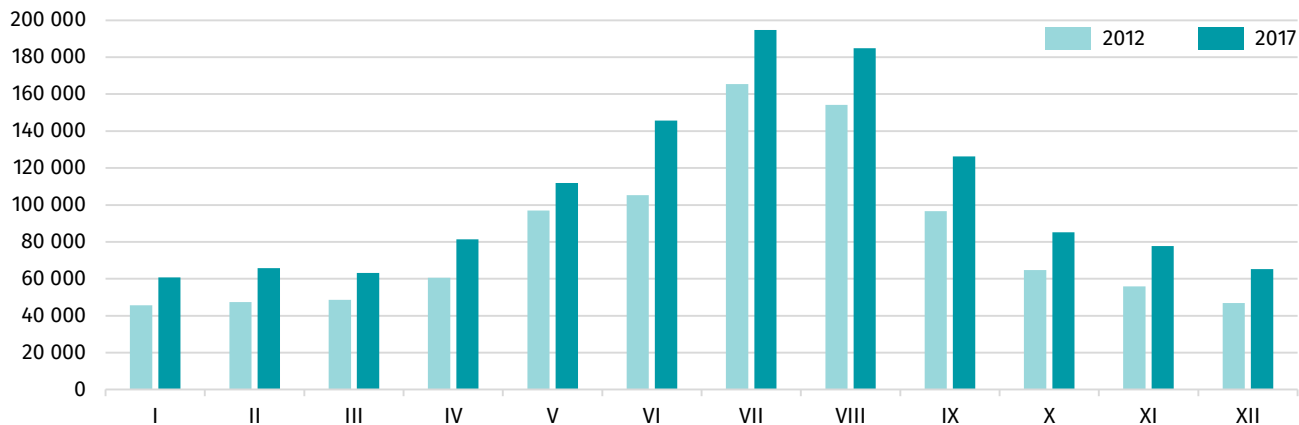

Sezonowość popytu turystycznego

Popyt turystyczny cechuje się sezonowością, czyli zmianami wielkości ruchu turystycznego w ciągu roku. Sezony turystyczne kształtują się odmiennie dla poszczególnych regionów Polski. Turyści odwiedzający województwo warmińsko-mazurskie w 2017 r. korzystali z noclegów głównie w okresie od maja do września. Wiązało się to nie tylko z przypadającym na te miesiące okresem wakacyjno-urlopowym oraz korzystnymi warunkami pogodowymi, ale również ze specyfiką i walorami regionu sprzyjającymi wypoczynkowi w okresie letnim. Należy jednak zauważyć, że pomimo sezonowości turystyki liczba korzystających z noclegów była we wszystkich miesiącach 2017 r. większa niż w analogicznych miesiącach 2012 r.

Wykres 8. Korzystający z noclegów w obiektach turystycznych według miesięcy w latach 2012 i 2017

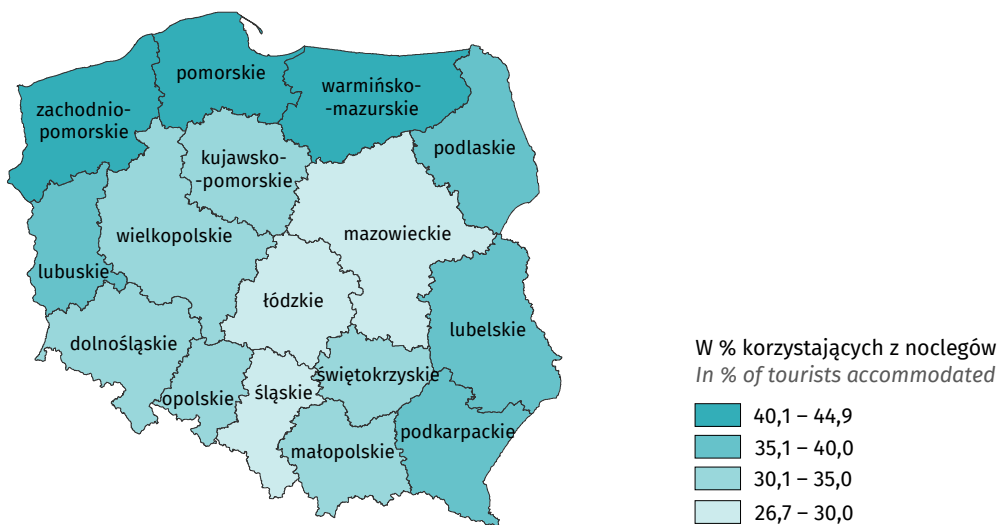
Chart 8. Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months in years 2012 and 2017

Jak wspomniano wcześniej, w cieplejszych miesiącach – czerwcu, lipcu i sierpniu zanotowano najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych w województwie. W tym czasie z noclegów korzystało ok. 42% turystów wybierających wypoczynek w warmińsko-mazurskim.

Mapa 23. Korzystający z noclegów w czerwcu, lipcu i sierpniu według województw w 2017 r.

Map 23. Tourists accommodated in establishments in June, July and August by voivodships in 2017

Wyższy odsetek korzystających z noclegów w czerwcu, lipcu i sierpniu zanotowano jedynie w dwóch województwach nadmorskich – pomorskim i zachodniopomorskim. Z kolei w najmniejszym stopniu sezonowością cechowały się noclegi turystyczne w województwach łódzkim, mazowieckim i śląskim – w nich w analizowanych miesiącach korzystało z noclegów niecałe 30% turystów.

Turyści rzadko przyjeżdżają do województwa warmińsko-mazurskiego w okresie zimowym – w styczniu, lutym i grudniu. W tych miesiącach nocowało w obiektach województwa 15,2% turystów (w pomorskim i zachodniopomorskim jeszcze mniej – ok. 14%). Wyraźnie przez to widać, iż atrakcją, która przyciąga turystów, jest wypoczynek nad wodą. W zimę turyści preferują wypoczynek w górach – stąd wyższy odsetek korzystających z noclegów w okresie zimowym w województwie dolnośląskim, śląskim i małopolskim.

Mapa 24. Korzystający z noclegów w styczniu, lutym i grudniu według województw w 2017 r.

Map 24. Tourists accommodated in establishments in January, February and December by voivodships in 2017

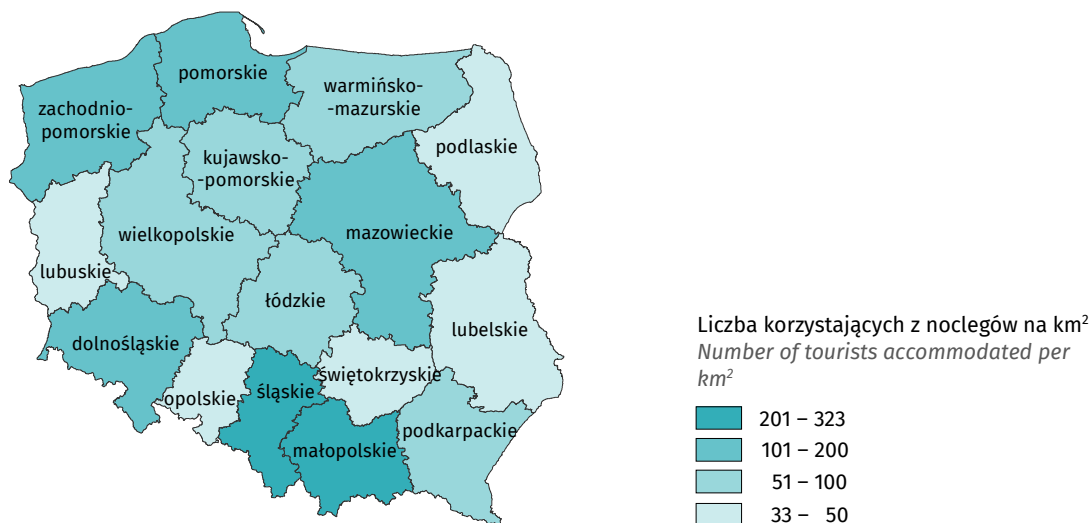
Należy zauważyć, iż w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r. skorzystało z noclegów nieco więcej turystów zagranicznych niż w 2012 r. (o ok. 5%), również więcej niż w dwóch poprzednich latach. Ten nieznaczny wzrost widoczny jest zwłaszcza w okresie poza sezonem wakacyjnym – od kwietnia do czerwca oraz od września do listopada.

Gęstość ruchu turystycznego

Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego pozwala na ustalenie, ile osób korzysta z noclegów w ciągu roku na określonym obszarze (mierzonym w km²), czyli na jakich terenach nocuje większa liczba turystów, a które są bardziej kameralne. Ze względu na fakt, iż warmińsko-mazurskie jest jednym z największych województw w kraju, gęstość ruchu turystycznego nie jest nadmierna. Na 1 km² w 2017 r. przypadały 52 osoby korzystających z noclegów. Niższy wskaźnik zanotowano w pięciu województwach; najniższy – w podlaskim i lubelskim. Największa gęstość ruchu turystycznego obserwowana była w małopolskim, śląskim, dolnośląskim i pomorskim.

Mapa 25. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według województw w 2017 r.

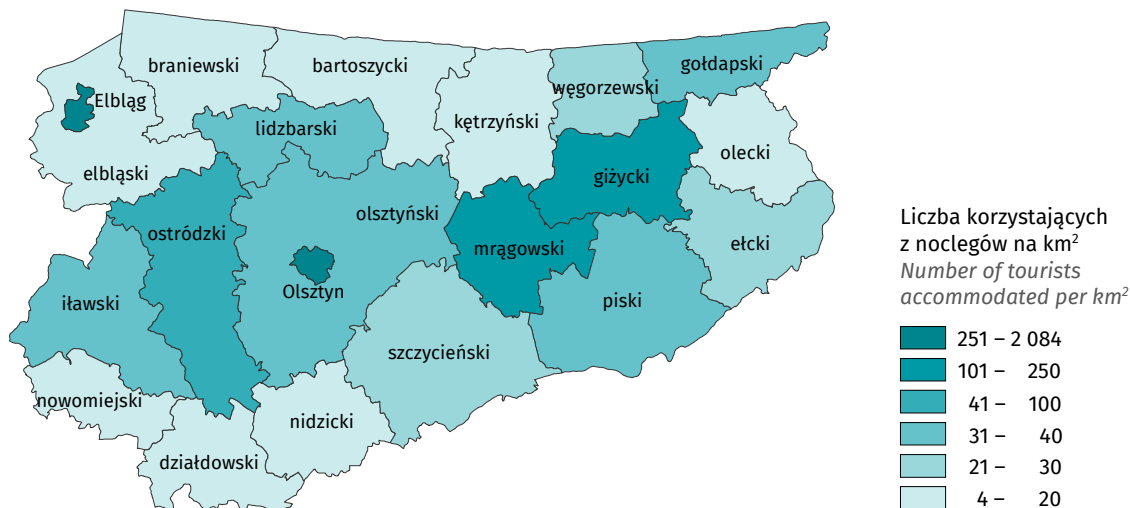
Map 25. Indicator of tourist traffic density by voivodships in 2017

W województwie wysoki wskaźnik gęstości ruchu turystycznego zanotowano w Olsztynie i Elblągu ze względu na ich miejski charakter i dużą liczbę przyjeżdżających, a także w powiatach mrągowskim, giżyckim i ostródzkim. Mała liczba korzystających z noclegów na km² widoczna była w powiecie nowomiejskim i nidzickim.

Mapa 26. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego według powiatów w 2017 r.

Map 26. Indicator of tourist traffic density by powiats in 2017

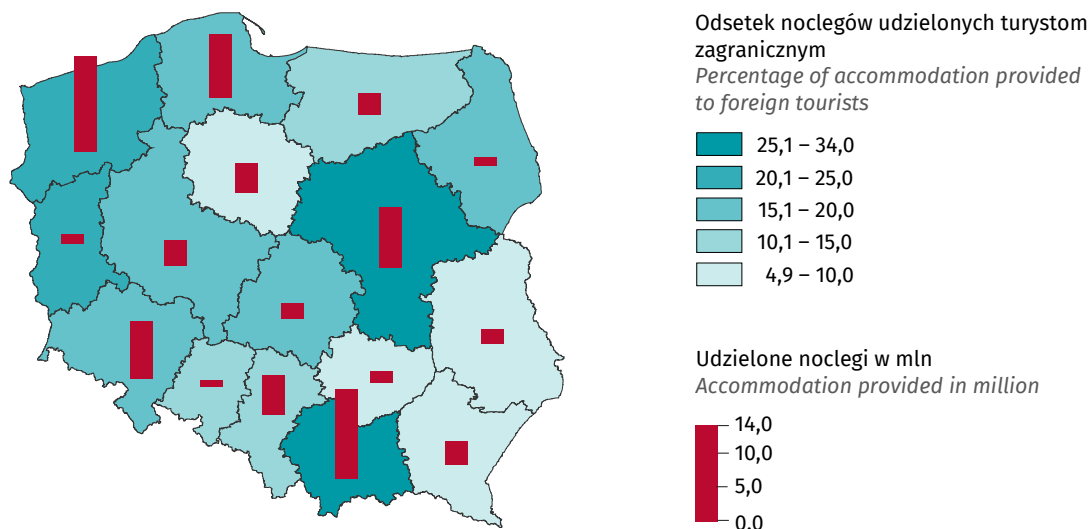

Udzielone noclegi

W 2017 r. w warmińsko-mazurskim udzielono niemalże 3,1 mln noclegów (o ok. 23% więcej niż w 2012 r., jednak o 3,3% mniej niż rok wcześniej). Najwięcej noclegów udzieliły obiekty turystyczne w województwie zachodniopomorskim, małopolskim oraz pomorskim. Udział noclegów udzielonych turystom zagranicznym w województwie wyniósł 12,8%. Mimo że zanotowano większą liczbę udzielonych im noclegów, to ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów się zmniejszył.

Mapa 27. Udzielone noclegi w obiektach turystycznych według województw w 2017 r.

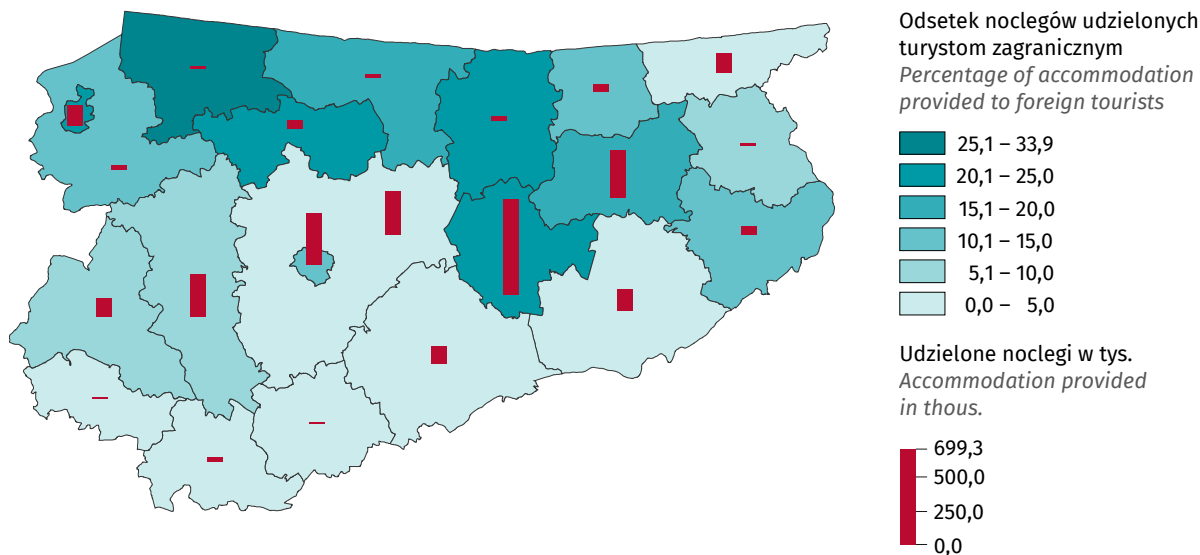
Map 27. Accommodation provided in tourist accommodation establishments by voivodships in 2017

W województwie w 2017 r. najwięcej noclegów udzielono w obiektach turystycznych powiatu mrągowskiego, Olsztyna i powiatu giżyckiego. Z kolei najmniej noclegów udzielono w powiatach nowomiejskim i nidzickim, tu także zanotowano najniższy udział noclegów udzielonych turystom zagranicznym.

Mapa 28. Udzielone noclegi w obiektach turystycznych według powiatów w 2017 r.

Map 28. Accommodation provided in tourist accommodation establishments by powiats in 2017

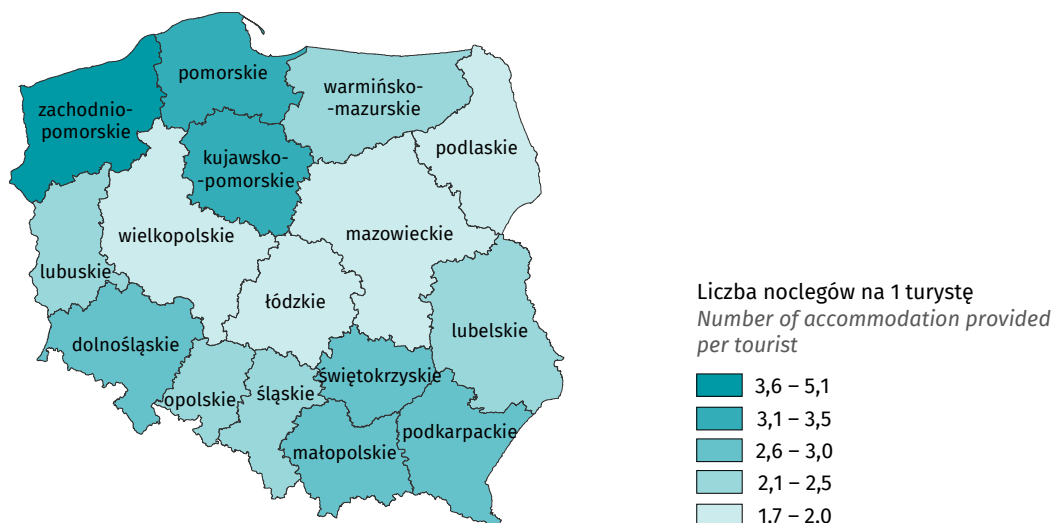

Długość pobytu turystów

Porównanie liczby osób korzystających z miejsc noclegowych w obiektach turystycznych z liczbą udzielonych noclegów pozwala na określenie średniej długości pobytu w obiektach turystycznych. W warmińsko-mazurskim w 2017 r. przeciętny pobyt w obiekcie turystycznym obejmował 2,5 noclegu. Najdłuższe pobyty odnotowano w województwie zachodniopomorskim (ponad 5 noclegów), a najkrótsze w mazowieckim, wielkopolskim, łódzkim i podlaskim (niecałe 2 noclegi). Turyści zagraniczni przebywali w województwie przeciętnie ok. 2,4 dni.

Mapa 29. Długość pobytu turystów w obiektach noclegowych według województw w 2017 r.

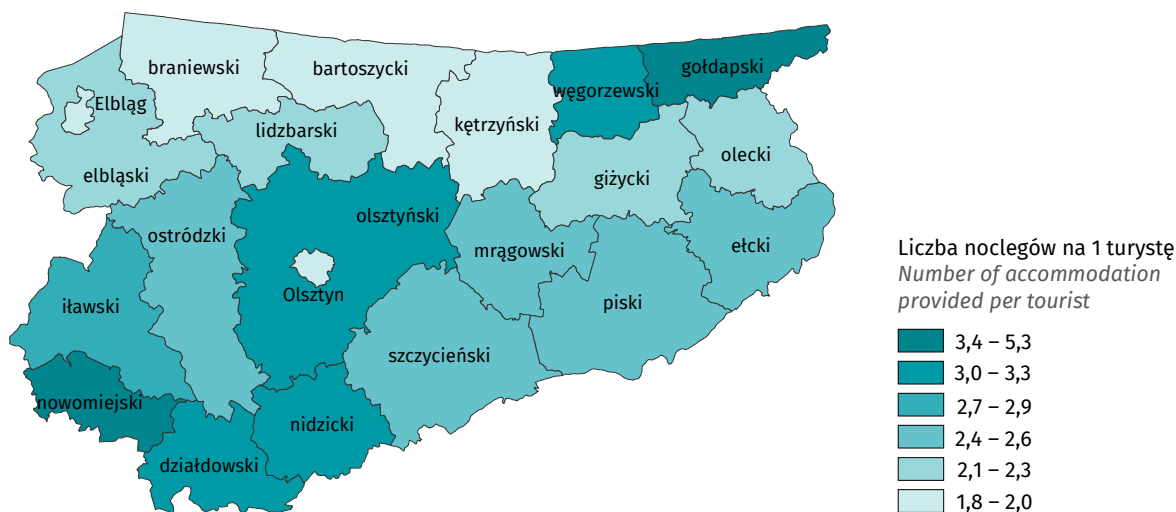
Map 29. Length of tourists stay in accommodation establishments by voivodships in 2017

Rozpatrując długość pobytu turystów w poszczególnych powiatach okazuje się, że w 2017 r. odwiedzający województwo najwięcej czasu spędzili w powiecie gołdapskim i nowomiejskim (ok. 5 noclegów). Średnio ponad 3 noclegi wykupili turyści w powiecie nidzickim i olsztyńskim. Najkrótsze pobyty odnotowano w powiecie kętrzyńskim i braniewskim.

Mapa 30. Długość pobytu turystów w obiektach noclegowych według powiatów w 2017 r.

Map 30. Length of tourists stay in accommodation establishments by powiats in 2017

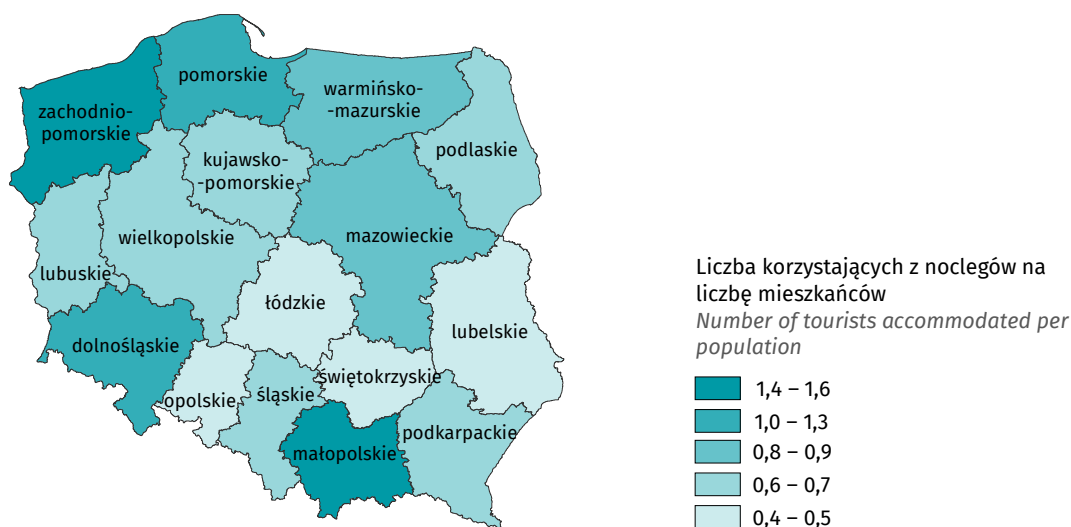

Intensywność ruchu turystycznego

Intensywność ruchu turystycznego w poszczególnych obszarach Polski można zbadać przy wykorzystaniu wskaźników według Schneidera (stosunek liczby korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców) oraz według Charvata (stosunek liczby udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców). Wskaźnik Schneidera wyniósł 0,9 w 2017 r., co oznacza, że na każdych 10 mieszkańców w województwie przypadło 9 osób korzystających z noclegów w obiektach turystycznych (5 lokata w kraju). Najwięcej – 16 turystów na 10 mieszkańców przypadało w województwie zachodniopomorskim, a najmniej – 4 – w opolskim.

Mapa 31. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według województw w 2017 r.

Map 31. Indicator of intensity of tourist traffic according to Schneider by voivodships in 2017

Wskaźnik Schneidera liczony dla powiatów województwa wskazuje te obszary, gdzie w 2017 r. intensywność ruchu turystycznego była wyższa od średniej – czyli powiaty mrągowski, giżycki, ostródzki, piski, Olsztyn i gołdapski. Najmniej, czyli zaledwie 1 korzystający przypadają na 10 mieszkańców powiatu nowomiejskiego i nidzickiego.

Mapa 32. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera według powiatów w 2017 r.

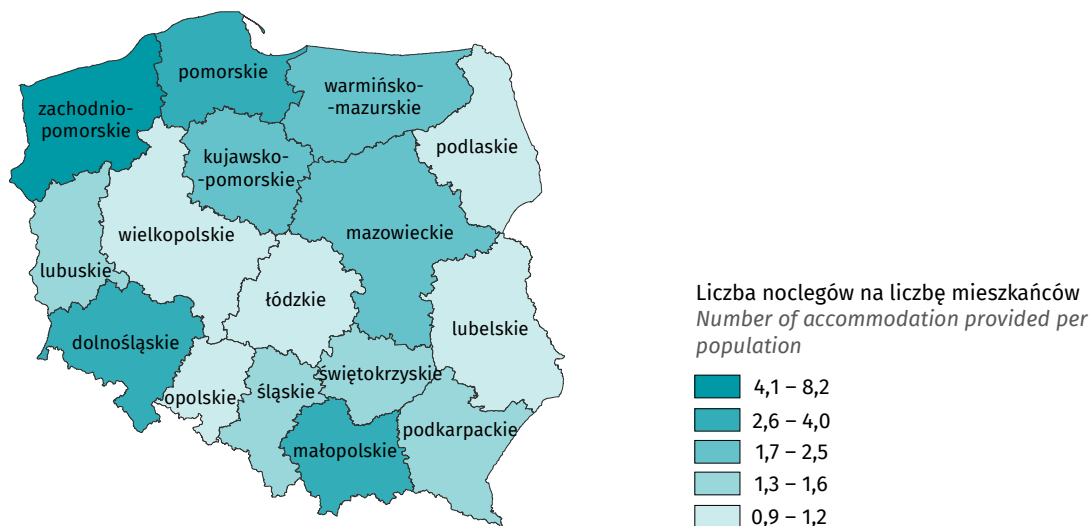
Map 32. Indicator of intensity of tourist traffic according to Schneider by powiats in 2017

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata w dużym stopniu potwierdza wyniki poprzedniego miernika. Województwa o największej intensywności to zachodniopomorskie (na 10 mieszkańców przypadały 82 noclegi udzielone turystom), pomorskie, małopolskie i dolnośląskie. Warmińsko-mazurskie, w którym na 10 mieszkańców przypadały 22 noclegi, objęto 5 lokatę. Najmniejszy wskaźnik zanotowano dla województwa opolskiego, łódzkiego i lubelskiego.

Mapa 33. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według województw w 2017 r.

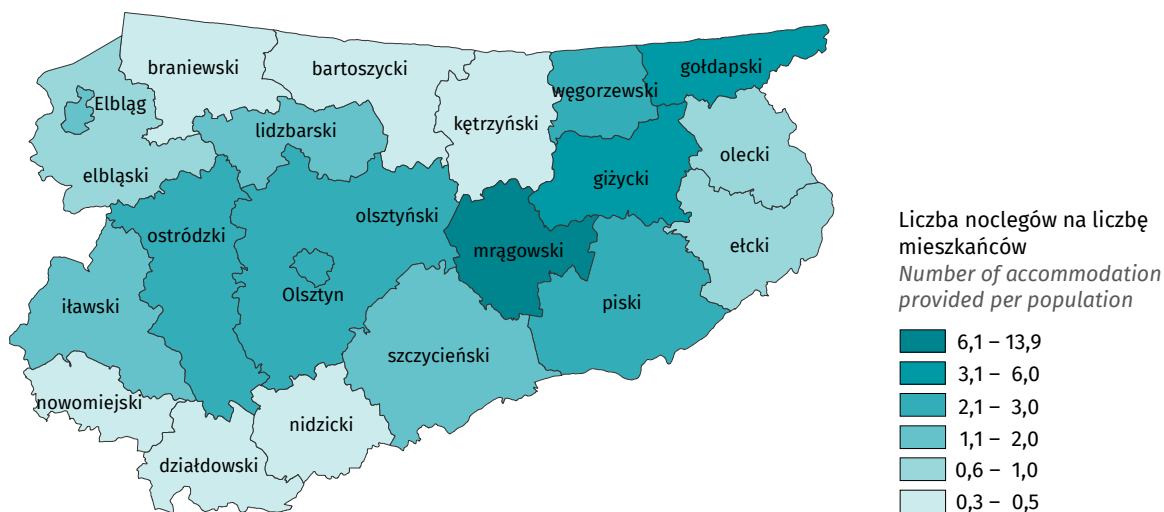
Map 33. Indicator of intensity of tourist traffic according to Charvat by voivodships in 2017

Powiaty, gdzie duża liczba noclegów przypadała na liczbę mieszkańców to mrągowski (139 noclegów na 10 mieszkańców), a także giżycki (60), gołdapski (53) i ostródzki (30). Najniższy wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata zanotowano w powiecie nowomiejskim, nidzickim, kętrzyńskim i działdowskim.

Mapa 34. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Charvata według powiatów w 2017 r.

Map 34. Indicator of intensity of tourist traffic according to Charvat by powiats in 2017

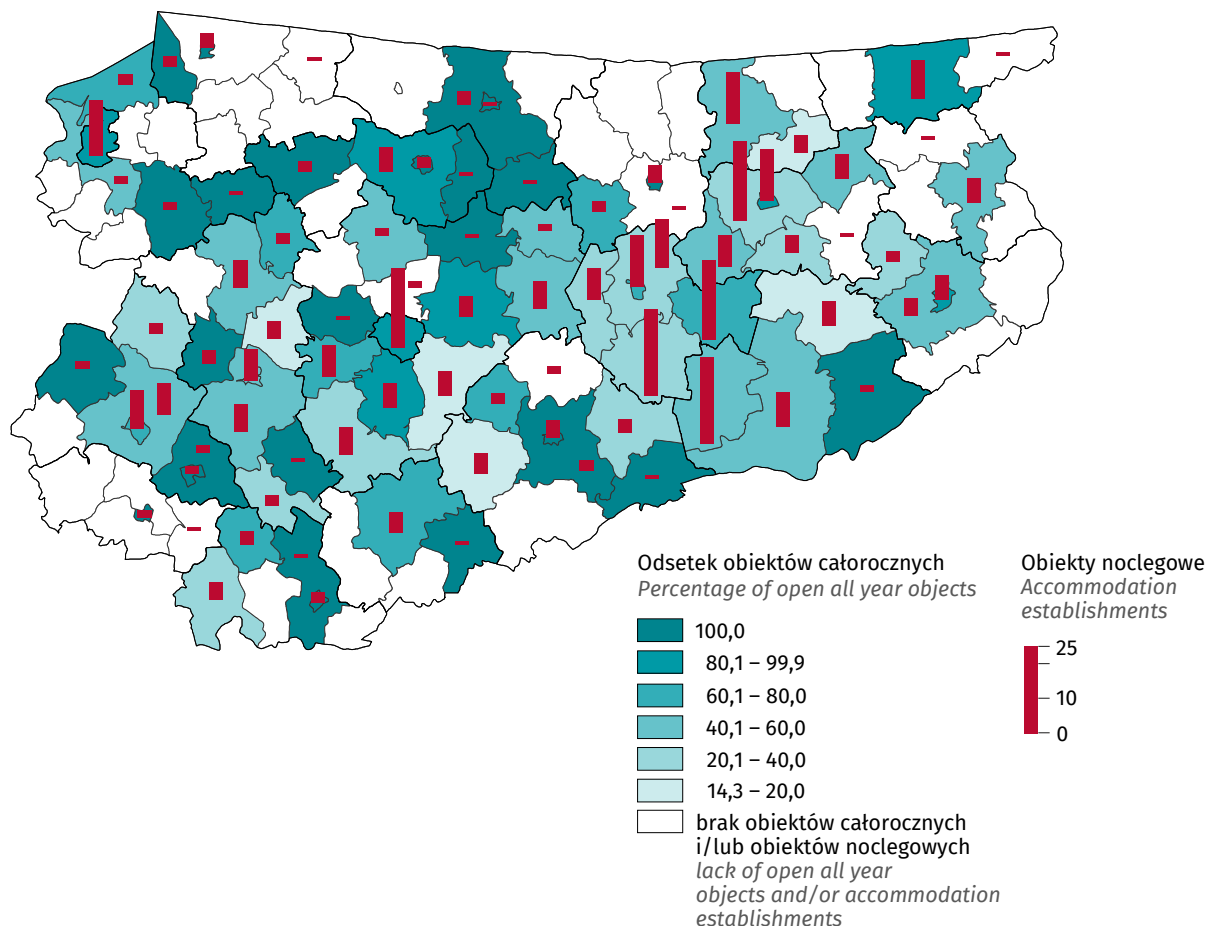

Gminne zróżnicowanie turystyki

Analiza gminnego rozmieszczenia obiektów infrastruktury turystycznej w województwie warmińsko-mazurskim wykazuje znaczne jej zróżnicowanie w poszczególnych obszarach. Największe skupisko miejsc noclegowych było w 2017 r. w stolicy regionu. W Olsztynie do dyspozycji turystów było 5,2 tys. miejsc noclegowych usytuowanych w 23 obiektach noclegowych. Obiekty te skupiały 12,9% miejsc noclegowych w województwie.

Mapa 35. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach w 2017 r.

Map 35. Tourism accommodation establishments by gminas in 2017

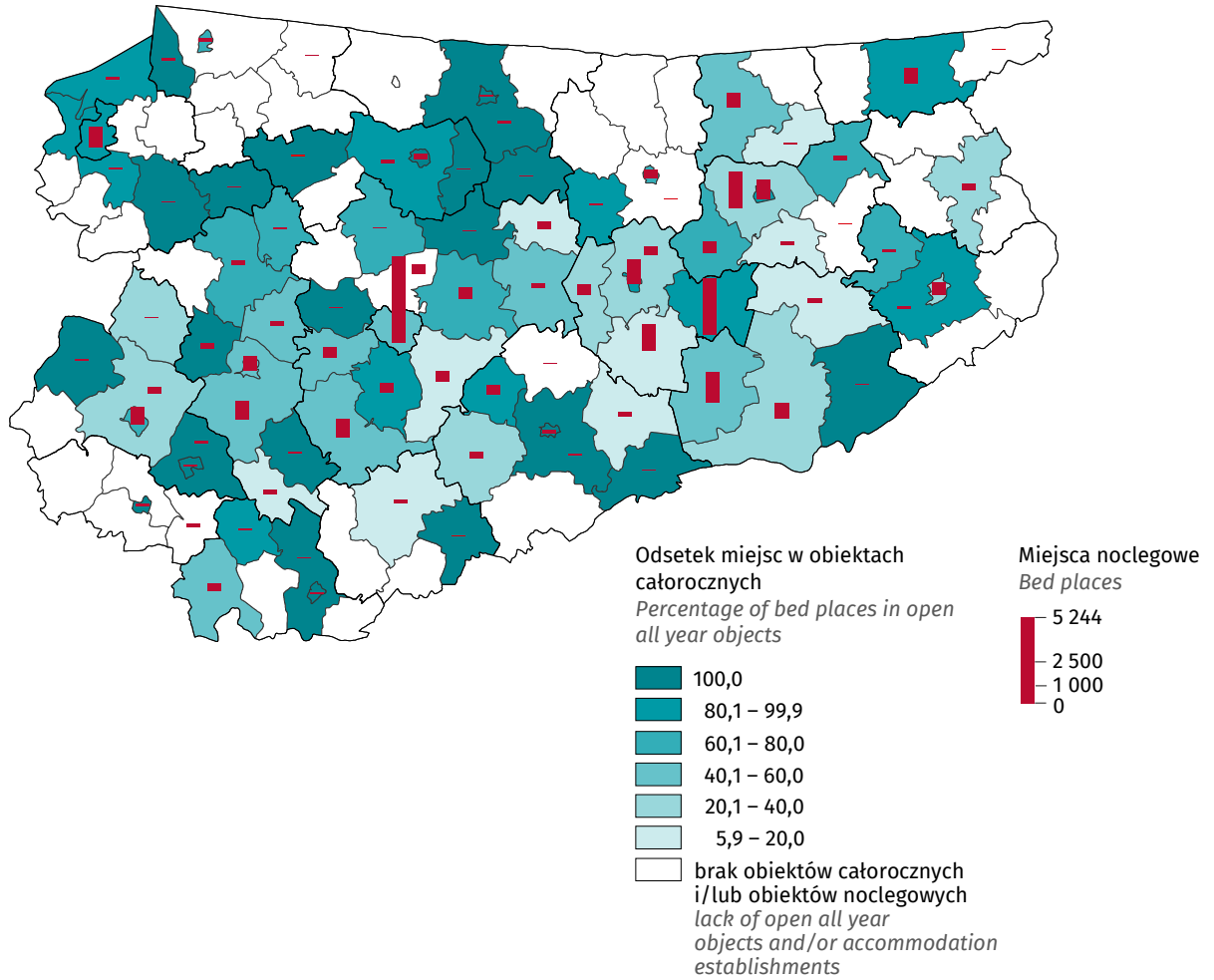
W województwie występowały 33 gminy, w których nie funkcjonował ani jeden obiekt noclegowy posiadający 10 i więcej miejsc noclegowych (według stanu na 31 VII). Są to gminy położone przede wszystkim na krańcach województwa oraz w jego północno-wschodniej części. W 26 gminach wszystkie obiekty noclegowe były przystosowane do obsługi turystów przez cały rok.

Poza stolicą województwa największą liczbę obiektów i zarazem miejsc noclegowych skupiały gminy położone głównie w sąsiedztwie jezior. Najwięcej miejsc noclegowych do dyspozycji turystów było w gminie Mikołajki (8,3% wszystkich miejsc w województwie), a następnie w wiejskiej gminie Giżycko, Ruciane-Nida, Piecki oraz miejskich gminach: Mrągowo, Elbląg i Giżycko.

Mapa 36. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych w gminach w 2017 r.

Map 36. Bed places in tourism accommodation establishments by gminas in 2017

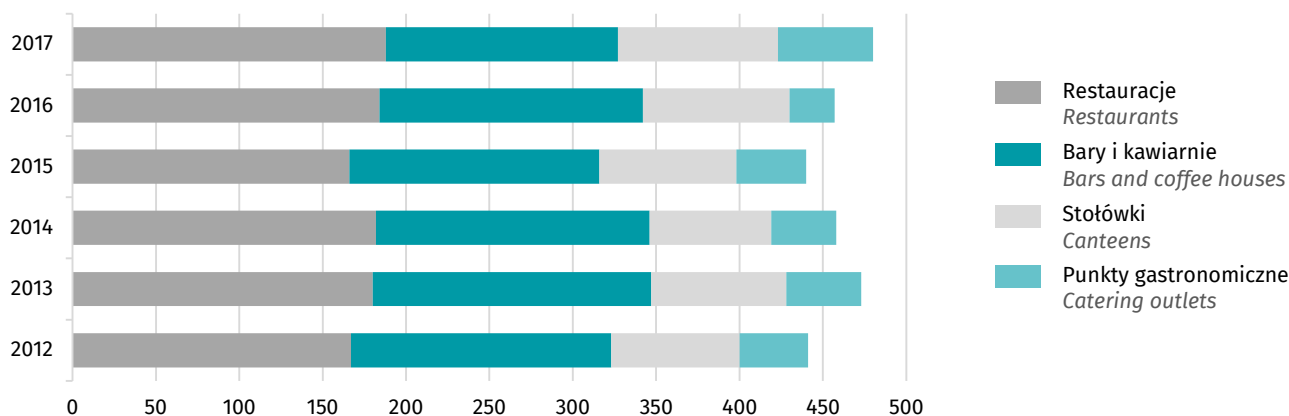

Zaplecze gastronomiczne

Dogodność korzystania z infrastruktury turystycznej związana jest z zapewnieniem zaplecza gastronomicznego. W turystycznych obiektach noclegowych w 2017 r. czynnych było 480 obiektów gastronomicznych (o 8,8 % więcej niż w 2012 r., również więcej w porównaniu z poprzednimi latami). Do dyspozycji turystów pozostawało 188 restauracji (w tym 118 w hotelach), 139 barów i kawiarni (74 w hotelach), 96 stołówek i 57 punktów gastronomicznych. Od początku badanego okresu wzrosła liczba punktów gastronomicznych, stołówek i restauracji, a mniej funkcjonowało barów i kawiarni.

Wykres 9. Obiekty gastronomiczne w latach 2012–2017

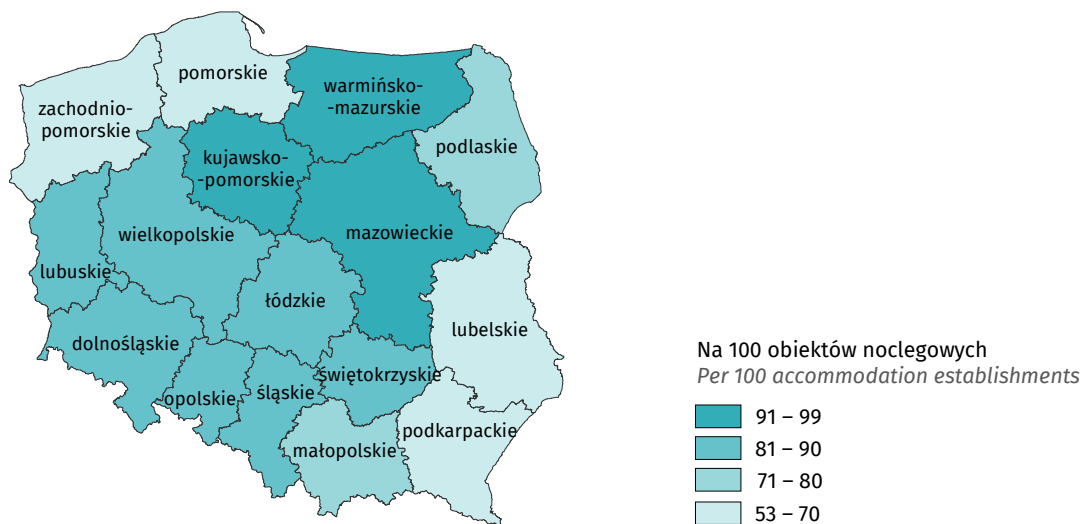
Chart 9. Catering establishments in years 2012–2017

Liczba placówek gastronomicznych funkcjonujących w obiektach noclegowych ulokowała warmińsko-mazurskie na 8 miejscu w kraju. Jednakże aby sprawdzić w jakim stopniu istniejące obiekty noclegowe są wyposażone w zaplecze gastronomiczne, należy porównać liczbę obiektów i liczbę placówek. Okazuje się, iż niemal w każdym obiekcie noclegowym w województwie funkcjonował obiekt gastronomiczny. Na 100 obiektów noclegowych przypadają 96 miejsc serwujących posiłki i napoje (druga pozycja w kraju, za województwem mazowieckim).

Mapa 37. Placówki gastronomiczne według województw w 2017 r.

Map 37. Catering establishments by voivodships in 2017

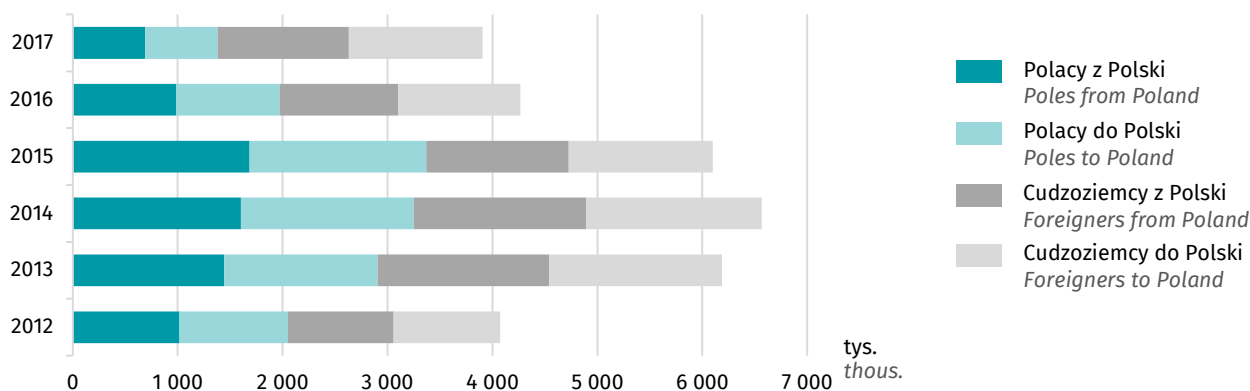

Ruch graniczny

Według danych Straży Granicznej w 2017 r. na przejściach granicznych znajdujących się w województwie warmińsko-mazurskim (lądowa granica polsko-rosyjska oraz lotnisko Szymany) dokonano prawie 4,0 mln odpraw. Było to o ok. 2% mniej niż w 2012 r. i o ponad 40% mniej odpraw niż w 2014 r. Nasilenie lądowego ruchu granicznego nastąpiło po 2012 r. – przyczyną takiego stanu mogło być podpisanie umowy o małym ruchu granicznym między Polską i Rosją (umowa weszła w życie 27 lipca 2012 r.). W 2016 r. nastąpił znaczny spadek liczby przekroczeń granicy drogą lądową – od 4 lipca 2016 r. zawieszono umowę o małym ruchu granicznym.

Wykres 10. Ruch graniczny osób na granicy polsko-rosyjskiej według kierunku w latach 2012–2017

Chart 10. Border traffic of people on the Polish-Russian border by direction in years 2012–2017

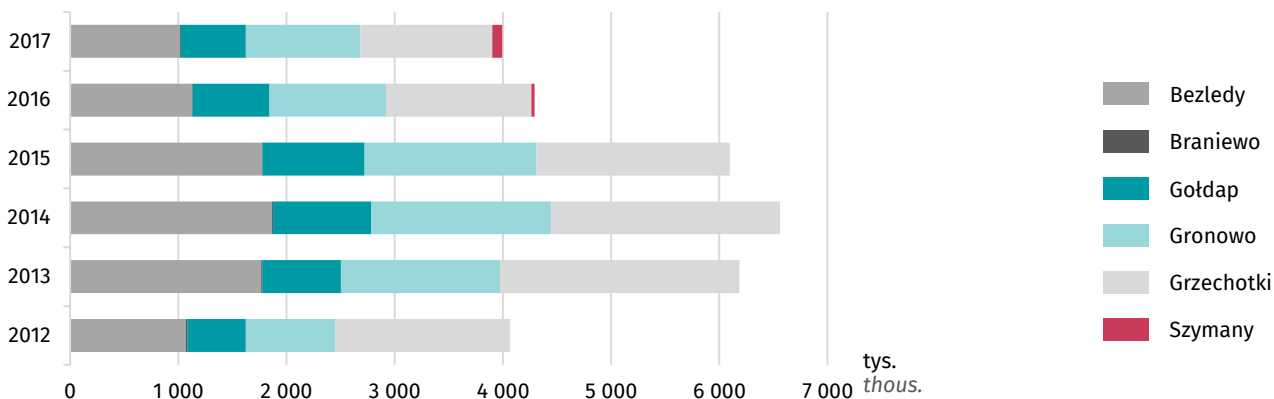

Przez przejścia graniczne lądowe w warmińsko-mazurskim w 2017 r. wyjechało z kraju 691,5 tys. Polaków i 1 274,3 tys. cudzoziemców. Do kraju przybyło 689,4 tys. obywateli Polski i 1 250,2 tys. obywateli innych państw. Nieco intensywniejszy ruch na granicy zanotowano w trzecim i drugim kwartale.

Najbardziej uczęszczane było przejście drogowe w Grzechotkach, które koncentrowało 31,2% odpraw. Niemalże tak samo duży ruch graniczny osób zanotowano w Gronowie (27,1% odpraw) i Bezledach (26,0%), a następnie w Gołdapi. Przez kolejowe przejście graniczne w Braniewie granicę Polski z Rosją przekroczyło 8,2 tys. osób, a z przejścia lotniczego w Szymanach (otwartego w styczniu 2016 r.) skorzystało 92,3 tys. osób. W porównaniu z 2014 r. ruch graniczny był mniej intensywny na wszystkich przejściach drogowych (w Bezledach był niższy o ok. 46%), zmniejszyła się również liczba przekroczeń granicy drogą kolejową.

Wykres 11. Ruch graniczny osób według przejść granicznych w latach 2012–2017

Chart 11. Border traffic of people by border crossings in years 2012–2017

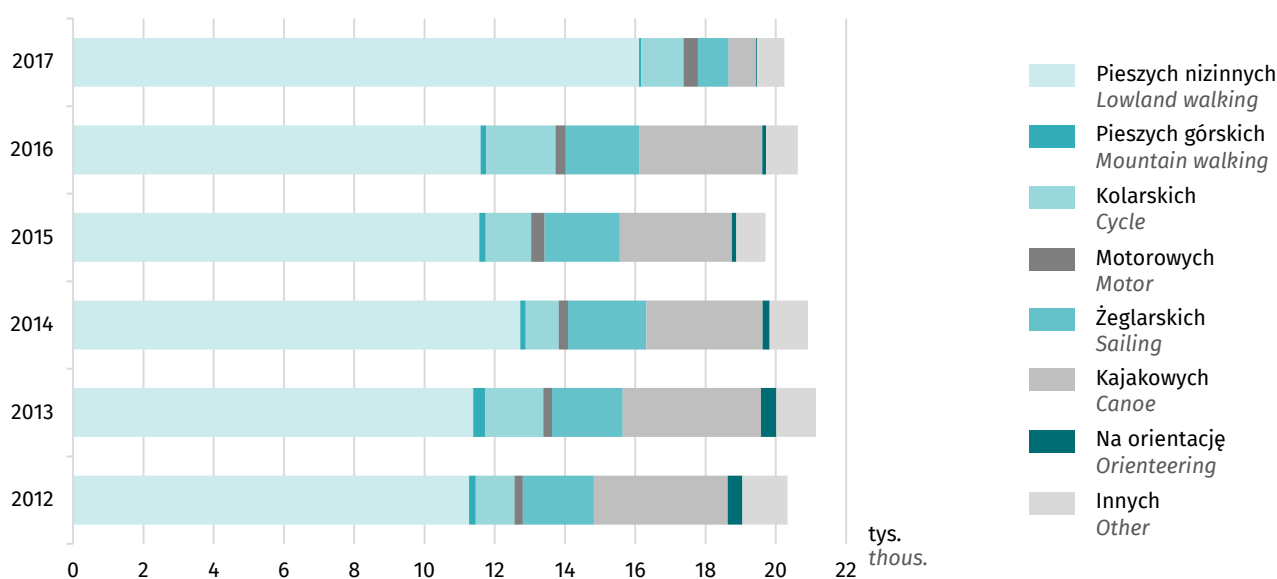
Działalność PTTK

Najstarszą organizacją skupiającą turystów i krajoznawców, działającą w całym kraju, jest Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK). W 2017 r. w województwie warmińsko-mazurskim do PTTK należało 2,0 tys. osób.

W ciągu roku PTTK zorganizowało 581 wycieczek, w tym 498 kwalifikowane (wymagające specjalnego przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym; w 2016 r. było ich o 199 więcej) oraz 83 zwykłe. W wycieczkach i imprezach turystyki kwalifikowanej wzięło udział 20,3 tys. osób (o 383 uczestników mniej niż rok wcześniej). Największą popularnością wśród nich cieszyły się piesze nizinne – ich uczestnicy stanowili 80,0% uczestników wszystkich wycieczek. Znaczną liczbę chętnych zgromadziły również wycieczki i imprezy kolarskie, żeglarskie i kajakowe.

Wykres 12. Uczestnicy wycieczek i imprez w latach 2012–2017

Chart 12. Participants of excursions and events in years 2012–2017

W 2017 r. po raz pierwszy uzyskano informacje o młodzieży szkolnej uczestniczącej w wycieczkach i imprezach turystyki kwalifikowanej (nie dodano jej do powyższego zestawienia na wykresie, by zachować porównywalność danych z poprzednimi latami). W wycieczkach i imprezach wzięło udział 16 196 osób w wieku szkolnym – najczęściej w pieszych nizinnych i kolarskich.

Turyści mieli do dyspozycji w województwie ok. 3 tys. km szlaków turystycznych, oznakowanych przez PTTK. Amatorzy wycieczek pieszych, stanowiący w warmińsko-mazurskim największą grupę, mogli korzystać z ok. 2 tys. km szlaków nizinnych. Wielbiciele kolarstwa mieli do dyspozycji 413 km szlaków rowerowych, wiostowania – 556 km szlaków kajakowych, a jeździectwa – 17 km wytyczonych szlaków konnych.

Rozwój przedsiębiorstw turystycznych

Rozwój turystyki związany jest między innymi z funkcjonowaniem i rozwojem podmiotów zajmujących się prowadzeniem obiektów noclegowych, miejsc krótkotrwałego zakwaterowania, pól kempingowych i namiotowych, restauracji i pozostałych placówek gastronomicznych, barów i firm cateringowych. W 2017 r. liczba podmiotów zajmujących się wymienioną działalnością (sklasyfikowaną w rejestrze REGON jako zakwaterowanie i gastronomia) wynosiła 3,7 tys. Ponadto 383 podmioty prowadziły działalność związaną z turystyką (działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałą działalność usługową w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane).

Łącznie więc działalnością turystyczną w województwie zajmowało się ok. 4,1 tys. podmiotów. W porównaniu z 2012 r. było to o ok. 7% więcej. W całym badanym okresie z roku na rok liczba przedsiębiorstw turystycznych przyrastała.

Udział przedsiębiorstw turystycznych w liczbie wszystkich podmiotów działających na danym terenie pozwala na określenie stopnia przedsiębiorczości turystycznej. W warmińsko-mazurskim odsetek przedsiębiorstw turystycznych w 2017 r. wyniósł 3,2% (tylko nieznacznie mniej od średniej w kraju równej 3,4%). Wyższy udział przedsiębiorstw turystycznych miało pięć województw – zachodniopomorskie, pomorskie, małopolskie, śląskie i dolnośląskie. Najniższy udział zanotowano w województwach wielkopolskim i kujawsko-pomorskim (po 2,6%) oraz podlaskim i łódzkim (po 2,7%).

Mapa 38. Przedsiębiorstwa turystyczne według województw w 2017 r.

Map 38. Entities conducting tourism activities by voivodships in 2017

Wśród powiatów województwa największy odsetek przedsiębiorstw turystycznych zanotowano w mrągowskim (8,9%), a także w giżyckim i piskim (po ok. 6%). Nieznaczny odsetek podmiotów turystycznych widoczny był w południowo-zachodniej części województwa w powiatach nowomiejskim i działdowskim, a także w powiecie nidzickim.

Mapa 39. Przedsiębiorstwa turystyczne według powiatów w 2017 r.

Map 39. Entities conducting tourism activities by powiats in 2017

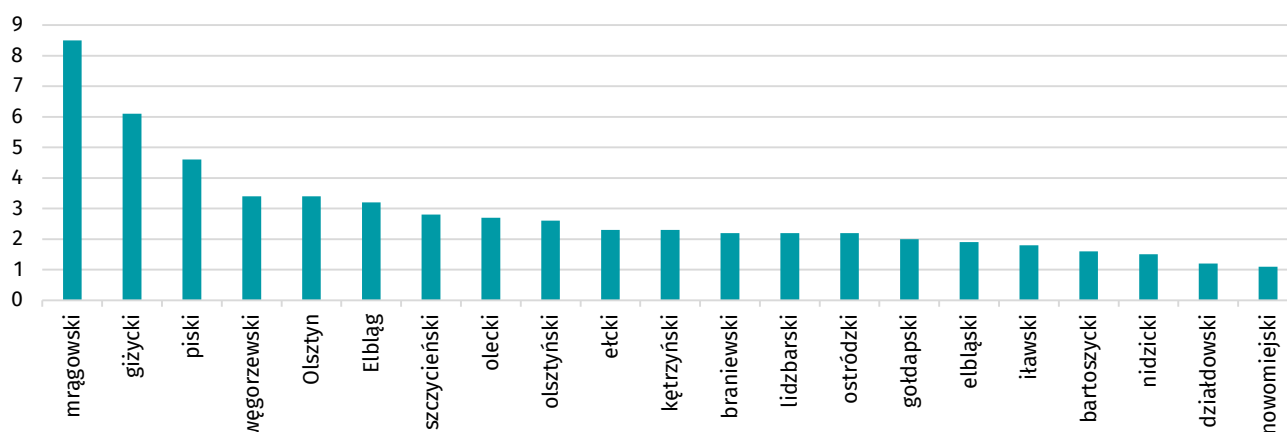

Rozwój przedsiębiorstw turystycznych badać można nie tylko przy wykorzystaniu wskaźnika udziału przedsiębiorstw turystycznych, ale i wskaźników: liczby przedsiębiorstw turystycznych w odniesieniu do liczby mieszkańców czy gęstości rozmieszczenia przedsiębiorstw turystycznych na km².

Na 1000 mieszkańców w województwie przypadają ok. 3 podmioty turystyczne (w mrągowskim 8, giżyckim 6), podczas gdy średnio w Polsce 4.

Wykres 13. Przedsiębiorstwa turystyczne na 1000 mieszkańców według powiatów w 2017 r.

Chart 13. Entities conducting tourism activities per 1000 population by powiats in 2017

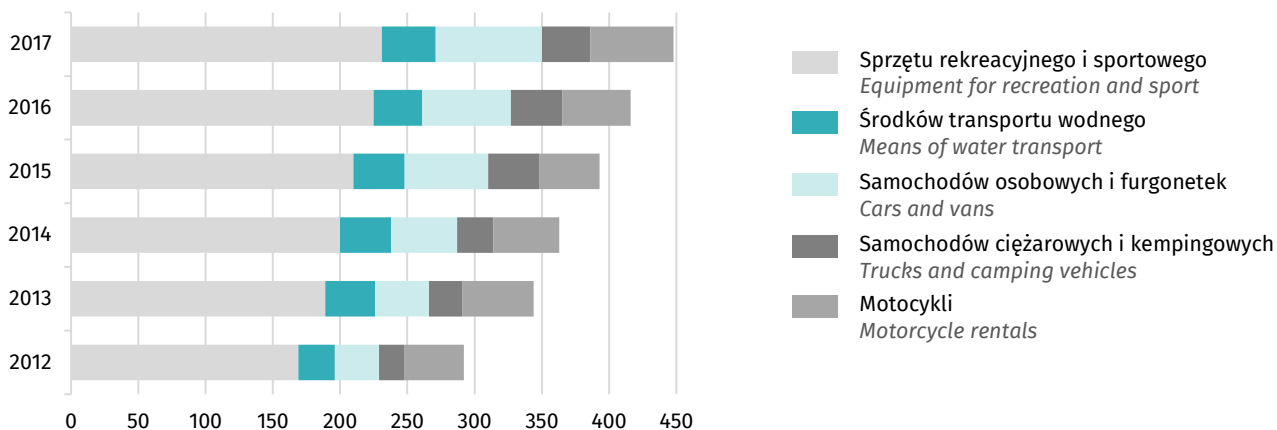
Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 100 km² powierzchni województwa na poziomie 17 sklasyfikował warmińsko-mazurskie na przedostatnim miejscu wśród pozostałych województw (przed podlaskim). Dla województwa śląskiego i małopolskiego był wyższy niż 100.

Wypożyczalnie

Do infrastruktury wspomagającej turystykę, z której mogą korzystać zarówno przyjezdni, jak i mieszkańcy województwa, zaliczyć można wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego i sportowego, samochodów osobowych i furgonetek, samochodów ciężarowych i kempingowych, motocykli czy środków transportu wodnego. W 2017 r. w województwie działało łącznie 448 takich wypożyczalni (o 156 więcej niż w 2012 r.). Najwięcej było wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i sportowego (231).

Wykres 14. Wypożyczalnie w latach 2012–2017

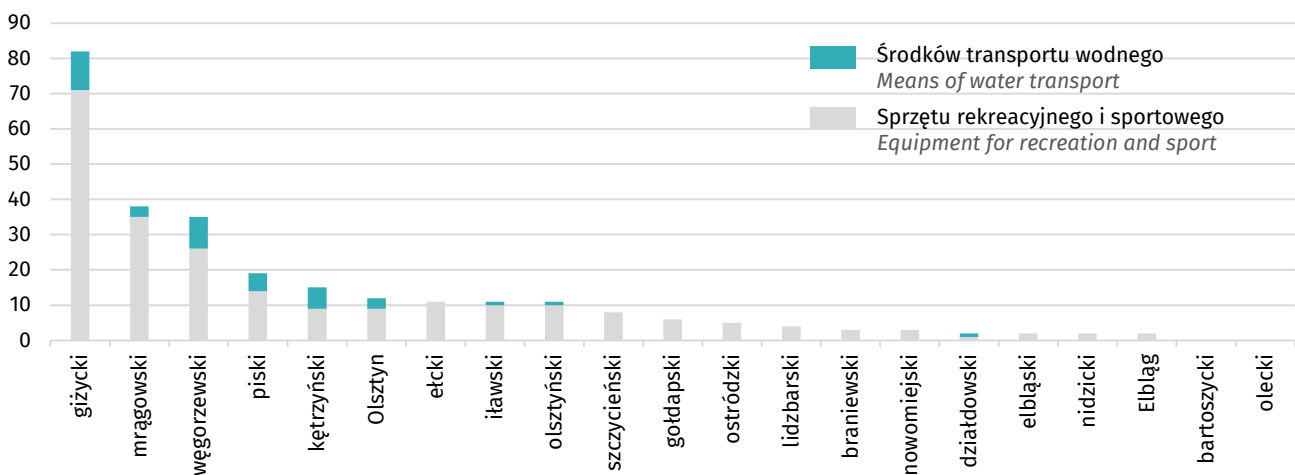
Chart 14. Rental places in years 2012–2017

Wiele wypożyczalni znajdowało się na terenie powiatów giżyckiego, Olsztyna, mrągowskiego i węgorzewskiego. Na terenach częściej uczęszczanych funkcjonowało więcej wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego i sportowego (powiaty giżycki, mrągowski, węgorzewski, piski). Również na tych terenach funkcjonowało więcej wypożyczalni środków transportu wodnego. Wypożyczalnie samochodów ciężarowych i kempingowych oraz motocykli działały częściej w centrum województwa – w Olsztynie i powiecie olsztyńskim (mniej ich było w powiecie etckim, Elblągu, bartoszyckim), a samochodów osobowych i furgonetek – w Olsztynie, Elblągu i powiecie bartoszyckim.

Wykres 15. Wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz środków transportu wodnego według powiatów w 2017 r.

Chart 15. Rental equipment for recreation and sport and means of water transport by powiats in 2017

Ścieżki rowerowe

Do dyspozycji turystów i amatorów sportów rowerowych w 2016 r. w województwie warmińsko-mazurskim pozostawało 508 km ścieżek rowerowych. Wskaźnik długości ścieżek na 100 km² powierzchni wyniósł 2,1, co dało przedostatnią lokatę w kraju (mniejszy był tylko w świętokrzyskim). Województwem o najdłuższej łącznej liczbie ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 100 km² powierzchni było śląskie (wskaźnik ponad trzykrotnie wyższy niż w warmińsko-mazurskim). Dobrze przygotowaną infrastrukturę rowerową miały także pomorskie i kujawsko-pomorskie.

Mapa 40. Ścieżki rowerowe według województw w 2016 r.

Map 40. Bicycle paths by voivodships in 2016

W województwie powiatami o największej liczbie ścieżek rowerowych (w przeliczeniu na 100 km² powierzchni) były: Olsztyn (wskaźnik równy 86), Elbląg (ok. 53), a także powiaty lidzbarski (5,6), iławski (3,9) i kętrzyński (3,6). Mniej niż pół kilometra ścieżek na 100 km² zanotowano w powiatach braniewskim i olsztyńskim.

Mapa 41. Ścieżki rowerowe według powiatów w 2016 r.

Map 41. Bicycle paths by powiats in 2016

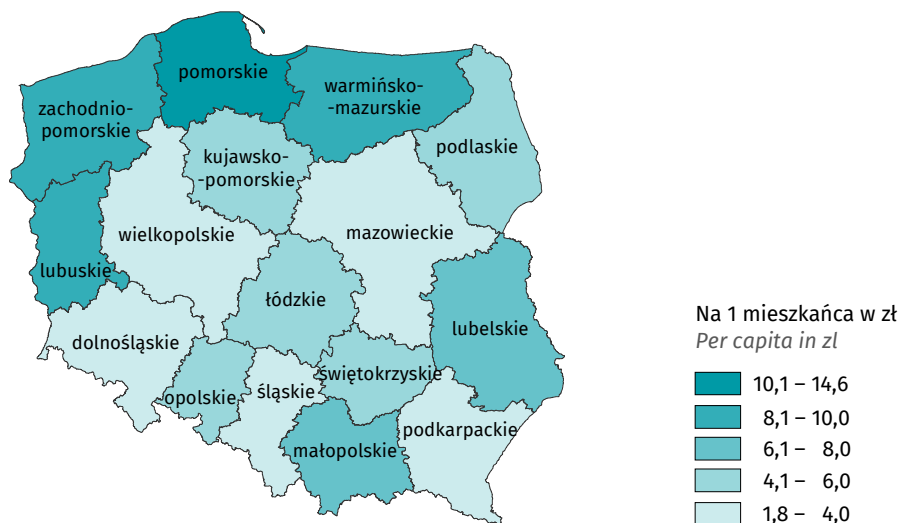

Wydatki samorządowe na turystykę

Rozwój turystyki w regionie wspierają władze samorządowe. W 2016 r. wydały na cele turystyczne (dział 630 klasyfikacji wydatków) w województwie ok. 13 260 tys. zł (łącznie z budżetu województwa, budżetów powiatów, miast na prawach powiatu i gmin). W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa było to 9,2 zł (nieco więcej niż średnia w kraju, równa 5,2 zł na mieszkańca). Prawie trzykrotnie wyższe wydatki niż przeciętne dla kraju zanotowano w województwie pomorskim. Najniższe zanotowano w śląskim, mazowieckim i podkarpackim.

Mapa 42. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę według województw w 2016 r.

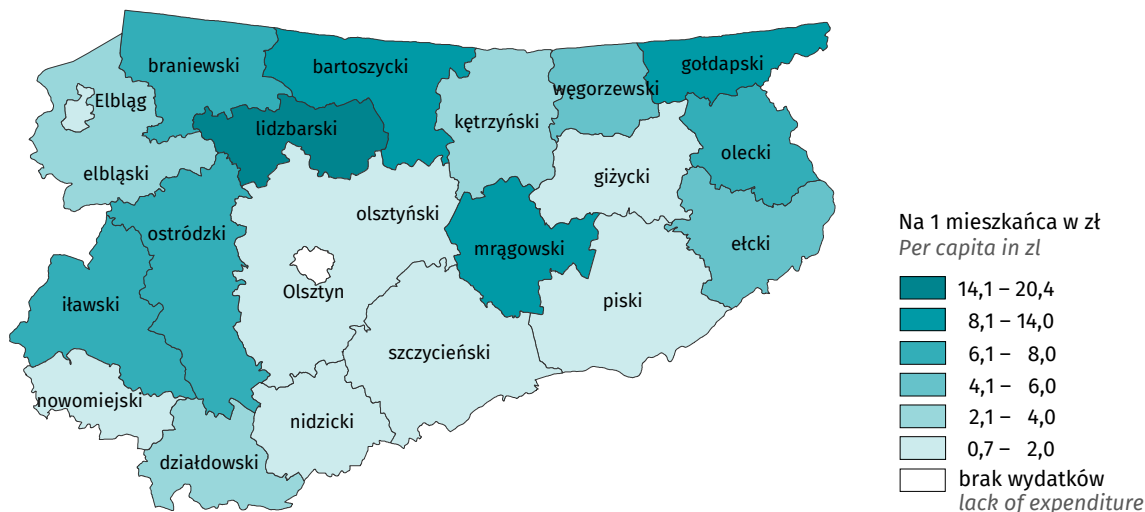
Map 42. Local government units budgets expenditure on tourism by voivodships in 2016

Na działania turystyczne jednostki samorządu powiatowego (razem z miastami na prawach powiatu) i gminnego w województwie wydały łącznie 6 266 tys. zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to ok. 4,4 zł. Dużo więcej od przeciętnej wydały na turystykę władze powiatu lidzbarskiego (20,4 zł), mrągowskiego (13,6) i bartoszyckiego (10,3).

Mapa 43. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na turystykę według powiatów w 2016 r.

Map 43. Local government units budgets expenditure on tourism by powiats in 2016

Tablice Tables

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie
Major data on tourism in the voivodship

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS					
Obiekty (stan w dniu 31 VII) ..... Facilities (as of 31 VII)	487	489	496	492	512	499
w tym całoroczne	277	285	287	279	293	289
<i>of which open all year</i>						
Hotele	101	107	110	105	113	113
<i>Hotels</i>						
kategorie						
<i>categories</i>						
*****	1	2	4	4	4	4
****	14	18	19	19	20	22
***	40	41	41	43	53	53
**	35	33	36	30	28	27
*	4	4	4	2	1	1
w trakcie klasyfikacji	7	9	6	7	7	6
<i>during classification</i>						
Motele	4	4	3	3	3	3
<i>Motels</i>						
kategorie						
<i>categories</i>						
***	-	-	-	-	-	-
**	2	2	2	2	2	2
*	1	1	1	1	1	1
w trakcie klasyfikacji	1	1	-	-	-	-
<i>during classification</i>						
Pensjonaty	27	28	28	27	26	27
<i>Boarding houses</i>						
kategorie						
<i>categories</i>						
*****	-	-	1	1	1	-
****	-	-	-	-	-	-
***	10	12	13	11	9	11
**	5	5	4	4	5	5
w trakcie klasyfikacji	12	11	10	11	11	11
<i>during classification</i>						
Inne obiekty hotelowe	58	56	56	54	60	62
<i>Other hotel facilities</i>						
Domy wycieczkowe	3	3	2	1	1	2
<i>Excursion hostels</i>						
Schroniska młodzieżowe	4	4	4	1	2	2
<i>Youth hostels</i>						
Szkolne schroniska młodzieżowe	18	19	19	20	20	18
<i>School youth hostels</i>						
Kempingi	16	15	13	14	13	19
<i>Camping sites</i>						
Pola biwakowe	19	18	17	16	19	21
<i>Tent camp sites</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ośrodki wczasowe ..... <i>Holiday centres</i>	44	38	32	36	41	38
Ośrodki kolonijne ..... <i>Holiday youth centres</i>	8	8	8	7	6	6
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe ..... <i>Training-recreational centres</i>	18	16	15	16	19	18
Domy pracy twórczej ..... <i>Creative arts centres</i>	1	1	1	1	1	1
Zespoły domków turystycznych ..... <i>Tourist cottages complex</i>	36	32	35	35	38	36
Hostele ..... <i>Hostels</i>	1	1	1	2	2	1
Zakłady uzdrowiskowe ..... <i>Health establishments</i>	1	1	1	1	1	1
Pokoje gościnne (kwatery prywatne) ..... <i>Rooms for guests</i>	31	33	36	41	38	42
Kwatery agroturystyczne ..... <i>Agrotourism lodgings</i>	72	78	89	88	88	74
Pozostałe niesklasyfikowane ..... <i>Other facilities</i>	25	27	26	24	21	15
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) ..... Number of beds (as of 31 VII)	39 437	40 775	39 820	40 022	41 092	40 805
w tym całoroczne ..... <i>of which open all year</i>	20 694	22 827	22 689	22 542	24 311	23 116
Hotele ..... <i>Hotels</i>	10 699	11 994	12 830	12 547	13 174	13 310
Motele ..... <i>Motels</i>	89	88	49	49	50	48
Pensjonaty ..... <i>Boarding houses</i>	871	908	952	912	907	1 047
Inne obiekty hotelowe ..... <i>Other hotel facilities</i>	3 471	3 395	2 971	2 589	2 830	3 165
Domy wycieczkowe ..... <i>Excursion hostels</i>	111	111	45	24	24	93
Schroniska młodzieżowe ..... <i>Youth hostels</i>	263	204	204	25	103	95
Szkolne schroniska młodzieżowe ..... <i>School youth hostels</i>	1 718	1 735	1 656	1 717	1 828	1 813
Kempingi ..... <i>Camping sites</i>	1 714	1 771	1 484	1 538	1 521	1 944
Pola biwakowe ..... <i>Tent camp sites</i>	1 235	1 199	1 375	1 241	1 425	1 880
Ośrodki wczasowe ..... <i>Holiday centres</i>	5 069	4 340	3 436	4 067	4 491	3 967
Ośrodki kolonijne ..... <i>Holiday youth centres</i>	772	876	896	954	686	696
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe ..... <i>Training-recreational centres</i>	3 084	2 840	2 567	2 836	3 070	2 692
Domy pracy twórczej ..... <i>Creative arts centres</i>	129	129	129	129	131	131
Zespoły domków turystycznych ..... <i>Tourist cottages complex</i>	2 981	3 043	3 548	3 583	3 432	3 138

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hostele	31	31	31	81	81	50
<i>Hostels</i>						
Zakłady uzdrowiskowe	394	394	395	395	394	471
<i>Health establishments</i>						
Pokoje gościnne (kwatery prywatne)	516	637	593	709	666	728
<i>Rooms for guests</i>						
Kwatery agroturystyczne	1 082	1 199	1 361	1 351	1 366	1 202
<i>Agrotourism lodgings</i>						
Pozostałe niesklasyfikowane	5 208	5 881	5 298	5 275	4 913	4 335
<i>Other facilities</i>						
Korzystający z noclegów	988 201	1 052 358	1 101 237	1 135 040	1 280 564	1 262 624
<i>Tourists accommodated</i>						
w tym z obiektów całorocznych	879 893	947 748	1 002 041	1 028 299	1 157 204	1 140 713
<i>of which in open all year establishments</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Hotele	614 575	676 918	737 628	777 227	896 913	887 279
<i>Hotels</i>						
Motele	2 918	2 758	2 274	2 138	3 381	2 295
<i>Motels</i>						
Pensjonaty	19 465	19 994	25 035	23 345	25 544	28 602
<i>Boarding houses</i>						
Inne obiekty hotelowe	97 818	120 638	97 799	87 011	86 345	89 964
<i>Other hotel facilities</i>						
Schroniska młodzieżowe	2 006	2 035	1 207	49	3 245	6 440
<i>Youth hostels</i>						
Szkolne schroniska młodzieżowe	25 944	25 699	26 716	27 385	25 725	21 261
<i>School youth hostels</i>						
Kempingi	11 459	14 398	9 647	11 385	13 848	15 531
<i>Camping sites</i>						
Pola biwakowe	5 770	5 803	4 631	7 332	9 304	10 291
<i>Tent camp sites</i>						
Ośrodki wczasowe	45 690	34 981	30 819	34 452	35 655	34 126
<i>Holiday centres</i>						
Ośrodki kolonijne	7 672	6 099	6 702	4 639	3 848	3 486
<i>Holiday youth centres</i>						
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	66 326	45 513	52 132	51 014	58 011	51 486
<i>Training-recreational centres</i>						
Zespoły domków turystycznych	18 245	25 190	36 848	33 519	40 978	40 164
<i>Tourist cottages complex</i>						
Pokoje gościnne (kwatery prywatne)	5 360	7 756	6 793	7 717	11 240	10 101
<i>Rooms for guests</i>						
Kwatery agroturystyczne	8 074	7 540	10 225	11 588	12 514	10 750
<i>Agrotourism lodgings</i>						
Pozostałe niesklasyfikowane	38 908	39 726	37 050	38 073	34 040	27 825
<i>Other facilities</i>						
w tym turyści zagraniczni	159 432	173 511	173 891	157 602	160 199	167 641
<i>of which foreign tourists</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hotele	132 973	144 491	143 951	130 745	132 860	138 175
<i>Hotels</i>						
Motele	-	66	-	2	-	-
<i>Motels</i>						
Pensjonaty	3 852	3 383	4 161	3 174	3 166	3 985
<i>Boarding houses</i>						
Inne obiekty hotelowe	7 692	8 802	8 085	7 519	8 341	8 035
<i>Other hotel facilities</i>						
Schroniska młodzieżowe	4	1	-	-	159	662
<i>Youth hostels</i>						
Szkolne schroniska młodzieżowe	1 510	1 638	2 031	1 529	1 772	1 099
<i>School youth hostels</i>						
Kempingi	3 604	5 031	3 553	3 591	3 005	5 225
<i>Camping sites</i>						
Pola biwakowe	1 104	440	429	1 806	1 735	1 851
<i>Tent camp sites</i>						
Ośrodki wczasowe	900	668	1 170	828	689	1 044
<i>Holiday centres</i>						
Ośrodki kolonijne	1 090	1 025	1 217	584	388	247
<i>Holiday youth centres</i>						
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1 492	1 114	1 057	1 260	1 334	1 276
<i>Training-recreational centres</i>						
Zespoły domków turystycznych	972	1 761	3 463	1 869	2 635	2 439
<i>Tourist cottages complex</i>						
Pokoje gościnne (kwatery prywatne)	479	782	653	768	1 277	885
<i>Rooms for guests</i>						
Kwatery agroturystyczne	524	406	891	933	1 170	955
<i>Agrotourism lodgings</i>						
Pozostałe niesklasyfikowane	3 143	3 700	3 034	2 851	1 629	1 471
<i>Other facilities</i>						
Udzielone noclegi	2 555 145	2 691 604	2 761 328	2 831 860	3 239 160	3 131 890
<i>Accommodation provided</i>						
w tym w obiektach całorocznych	2 062 633	2 213 347	2 341 694	2 369 783	2 720 478	2 628 311
<i>of which on open all year establishments</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Hotele	1 202 754	1 348 211	1 494 003	1 529 777	1 814 736	1 767 152
<i>Hotels</i>						
Motele	4 715	5 269	2 753	2 664	3 921	3 301
<i>Motels</i>						
Pensjonaty	48 224	47 064	63 798	65 885	64 347	72 651
<i>Boarding houses</i>						
Inne obiekty hotelowe	220 894	254 802	211 592	195 768	220 760	232 142
<i>Other hotel facilities</i>						
Schroniska młodzieżowe	7 282	3 241	4 667	243	5 024	10 737
<i>Youth hostels</i>						
Szkolne schroniska młodzieżowe	69 595	71 416	78 317	78 611	73 807	65 525
<i>School youth hostels</i>						
Kempingi	26 924	36 410	25 923	34 765	39 357	37 691
<i>Camping sites</i>						
Pola biwakowe	22 626	20 233	17 662	22 339	29 481	33 371
<i>Tent camp sites</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ośrodki wczasowe	214 523	172 551	140 487	146 188	166 141	156 208
<i>Holiday centres</i>						
Ośrodki kolonijne	48 770	40 112	37 671	34 885	25 962	30 304
<i>Holiday youth centres</i>						
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	241 247	202 581	199 918	192 551	229 637	206 764
<i>Training-recreational centres</i>						
Zespoły domków turystycznych	88 292	102 135	133 213	135 871	159 448	139 435
<i>Tourist cottages complex</i>						
Pokoje gościnne (kwatery prywatne)	17 714	22 934	21 833	23 325	30 094	33 146
<i>Rooms for guests</i>						
Kwatery agroturystyczne	33 142	28 620	37 647	37 183	45 264	36 903
<i>Agrotourism lodgings</i>						
Pozostałe niesklasyfikowane	167 299	195 786	178 041	181 350	177 220	168 413
<i>Other facilities</i>						
w tym turystom zagranicznym	388 252	399 967	422 218	380 250	401 127	400 048
<i>of which for foreign tourists</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Hotele	296 717	309 180	329 996	288 850	297 140	301 283
<i>Hotels</i>						
Motele	-	152	-	3	-	-
<i>Motels</i>						
Pensjonaty	13 488	12 121	14 853	13 399	10 361	16 596
<i>Boarding houses</i>						
Inne obiekty hotelowe	19 756	20 162	19 040	17 268	35 086	22 228
<i>Other hotel facilities</i>						
Schroniska młodzieżowe	4	1	-	-	208	1 305
<i>Youth hostels</i>						
Szkolne schroniska młodzieżowe	4 628	4 852	6 028	4 989	6 271	6 009
<i>School youth hostels</i>						
Kempingi	6 294	9 114	6 124	6 124	-	9 845
<i>Camping sites</i>						
Poła biwakowe	6 203	1 784	1 388	4 995	-	5 133
<i>Tent camp sites</i>						
Ośrodki wczasowe	4 023	1 595	3 527	3 214	2 140	5 359
<i>Holiday centres</i>						
Ośrodki kolonijne	6 624	4 980	5 097	3 696	3 956	3 470
<i>Holiday youth centres</i>						
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7 992	6 486	8 017	10 415	8 919	8 325
<i>Training-recreational centres</i>						
Zespoły domków turystycznych	5 787	10 203	12 023	9 863	10 776	7 839
<i>Tourist cottages complex</i>						
Pokoje gościnne (kwatery prywatne)	2 746	2 749	2 185	2 716	3 374	2 276
<i>Rooms for guests</i>						
Kwatery agroturystyczne	2 084	1 998	3 562	3 571	4 547	4 603
<i>Agrotourism lodgings</i>						
Pozostałe niesklasyfikowane	11 735	13 980	9 845	10 844	7 350	5 297
<i>Other facilities</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Osoby korzystające z noclegów według miesięcy	988 201	1 052 358	1 101 237	1 135 040	1 280 564	1 262 624
<i>Tourists accommodated by months</i>						
styczeń	45 637	45 181	57 808	51 548	58 516	60 681
<i>January</i>						
luty	47 399	47 863	58 473	52 535	65 958	65 788
<i>February</i>						
marzec	48 533	50 616	58 682	50 661	59 044	63 233
<i>March</i>						
kwiecień	60 561	58 819	64 986	67 880	78 551	81 324
<i>April</i>						
maj	96 977	100 549	105 730	101 088	116 066	111 831
<i>May</i>						
czerwiec	105 343	117 512	129 082	129 148	146 918	145 765
<i>June</i>						
lipiec	165 404	166 151	164 901	178 329	201 716	194 696
<i>July</i>						
sierpień	154 244	166 164	170 706	191 212	203 656	184 886
<i>August</i>						
wrzesień	96 596	100 242	101 287	111 630	128 429	126 261
<i>September</i>						
październik	64 787	73 675	75 203	78 241	86 467	85 202
<i>October</i>						
listopad	55 804	66 268	60 588	62 092	67 604	77 806
<i>November</i>						
grudzień	46 916	59 318	53 791	60 676	67 639	65 151
<i>December</i>						
w tym turyści zagraniczni	159 432	173 511	173 891	157 602	160 199	167 641
<i>of which foreign tourists</i>						
styczeń	6 300	7 953	10 244	4 748	5 482	6 082
<i>January</i>						
luty	4 465	4 361	4 853	3 033	3 292	5 262
<i>February</i>						
marzec	6 843	6 783	7 712	4 590	5 353	6 429
<i>March</i>						
kwiecień	6 967	7 698	7 083	9 423	8 427	8 736
<i>April</i>						
maj	18 119	19 580	19 144	18 205	18 385	18 180
<i>May</i>						
czerwiec	18 417	21 769	23 310	22 414	24 206	24 704
<i>June</i>						
lipiec	30 154	29 168	30 226	27 350	25 801	29 870
<i>July</i>						
sierpień	29 363	32 057	32 272	29 331	29 654	27 538
<i>August</i>						
wrzesień	17 974	18 261	17 679	18 276	18 542	18 857
<i>September</i>						
październik	8 228	8 951	9 261	8 967	9 762	9 669
<i>October</i>						
listopad	6 315	8 515	5 536	5 132	5 704	6 428
<i>November</i>						
grudzień	6 287	8 415	6 571	6 133	5 591	5 886
<i>December</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Udzielone noclegi według miesięcy	2 555 145	2 691 604	2 761 328	2 831 860	3 239 160	3 131 890
<i>Accommodation provided by months</i>						
styczeń	102 406	98 550	121 947	124 018	129 263	134 095
<i>January</i>						
luty	97 856	110 639	131 403	114 652	163 120	153 937
<i>February</i>						
marzec	94 000	104 165	117 710	103 372	128 938	123 741
<i>March</i>						
kwiecień	130 782	115 444	133 232	134 040	150 524	169 270
<i>April</i>						
maj	215 644	219 604	233 888	210 749	260 085	247 240
<i>May</i>						
czerwiec	233 981	273 184	303 631	283 103	323 248	329 152
<i>June</i>						
lipiec	576 629	585 275	563 998	610 541	686 083	651 272
<i>July</i>						
sierpień	532 994	552 497	547 903	606 540	673 804	608 700
<i>August</i>						
wrzesień	220 715	227 518	221 184	237 223	282 789	277 558
<i>September</i>						
październik	139 679	149 774	151 657	157 364	174 423	168 577
<i>October</i>						
listopad	111 840	133 646	122 630	121 515	131 374	134 234
<i>November</i>						
grudzień	98 619	121 308	112 145	128 743	135 509	134 114
<i>December</i>						
w tym turystom zagranicznym	388 252	399 967	422 218	380 250	401 127	400 048
<i>of which for foreign tourists</i>						
styczeń	15 462	17 286	21 914	11 863	15 372	14 439
<i>January</i>						
luty	9 448	8 213	9 346	7 234	11 334	12 107
<i>February</i>						
marzec	14 230	13 860	16 167	9 180	13 963	12 504
<i>March</i>						
kwiecień	16 246	15 747	16 036	21 667	18 631	20 847
<i>April</i>						
maj	41 137	40 469	42 284	42 382	46 920	42 243
<i>May</i>						
czerwiec	46 017	52 360	62 187	51 557	59 666	56 504
<i>June</i>						
lipiec	77 633	75 854	79 541	70 167	68 190	75 888
<i>July</i>						
sierpień	74 659	76 119	77 868	71 462	72 727	69 879
<i>August</i>						
wrzesień	45 360	45 144	42 061	43 321	43 433	46 387
<i>September</i>						
październik	20 360	19 377	21 986	23 208	25 324	25 121
<i>October</i>						
listopad	13 612	16 551	13 913	11 335	12 277	12 542
<i>November</i>						
grudzień	14 088	18 987	18 915	16 874	13 290	11 587
<i>December</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Turyści zagraniczni według krajów korzystający z noclegów ..... <i>Foreign tourists accommodated by countries</i>	159 432	173 511	173 891	157 602	160 199	167 641
w tym: <i>of which:</i>						
Unia Europejska	112 248	116 394	119 925	120 125	120 846	119 188
<i>European Union</i>						
w tym: <i>of which:</i>						
Austria	1 519	1 176	1 696	1 456	1 708	2 012
<i>Austria</i>						
Dania	804	676	819	1 097	1 168	1 334
<i>Denmark</i>						
Estonia	3 700	3 208	3 223	2 788	3 101	2 901
<i>Estonia</i>						
Francja	4 425	4 302	4 219	4 439	4 183	4 118
<i>France</i>						
Niemcy	78 055	81 511	80 913	82 220	78 696	75 452
<i>Germany</i>						
Holandia	2 394	2 221	2 784	2 691	4 159	2 142
<i>Netherlands</i>						
Litwa	5 829	6 623	7 286	6 484	9 400	9 149
<i>Lithuania</i>						
Łotwa	1 990	2 768	2 689	2 390	2 853	3 365
<i>Latvia</i>						
Szwecja	1 816	2 027	2 311	2 610	2 306	2 823
<i>Sweden</i>						
Wielka Brytania	1 922	2 439	3 135	2 567	2 740	3 906
<i>United Kingdom</i>						
Włochy	2 867	2 001	1 924	2 335	2 585	2 820
<i>Italy</i>						
EFTA	2 583	1 777	2 298	2 531	2 058	2 659
<i>EFTA</i>						
w tym Szwajcaria i Lichtenstein	1 677	986	1 168	1 353	1 187	1 302
<i>of which Switzerland and Liechtenstein</i>						
Inne kraje europejskie	40 342	49 625	45 825	28 247	29 154	36 386
<i>Other european countries</i>						
w tym: <i>of which:</i>						
Białoruś	1 847	1 958	2 297	2 023	2 366	1 791
<i>Belarus</i>						
Rosja	35 551	45 018	40 774	22 689	22 471	30 285
<i>Russian Federation</i>						
Ukraina	2 302	2 260	2 155	2 991	3 620	3 900
<i>Ukraine</i>						
Ameryka Północna	1 274	1 733	1 844	2 080	1 917	2 491
<i>North America</i>						
w tym Stany Zjednoczone	949	1 205	1 362	1 604	1 624	2 176
<i>of which United States</i>						
Udzielone noclegi turystom zagranicznym według krajów <i>Accommodation provided for foreign tourists by countries</i>	388 252	399 967	422 218	380 250	401 127	400 048
w tym: <i>of which:</i>						

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Unia Europejska ..... <i>European Union</i>	285 400	281 531	298 423	289 835	298 349	289 385
w tym: <i>of which:</i>						
Austria ..... <i>Austria</i>	3 283	2 288	3 167	2 739	3 073	3 276
Dania ..... <i>Denmark</i>	1 637	1 497	1 686	2 156	2 693	2 321
Estonia ..... <i>Estonia</i>	4 563	3 757	3 965	3 457	4 066	4 558
Francja ..... <i>France</i>	11 669	11 773	10 551	10 157	10 533	9 856
Niemcy ..... <i>Germany</i>	213 992	207 670	209 062	212 912	212 031	203 481
Holandia ..... <i>Netherlands</i>	4 292	4 109	12 653	5 214	10 190	4 255
Litwa ..... <i>Lithuania</i>	11 059	12 711	13 073	10 851	16 875	14 539
Łotwa ..... <i>Latvia</i>	2 607	4 292	3 556	3 761	4 492	5 286
Szwecja ..... <i>Sweden</i>	3 825	4 158	4 247	4 394	4 270	5 096
Wielka Brytania ..... <i>United Kingdom</i>	4 590	5 676	6 935	6 239	6 649	8 996
Włochy ..... <i>Italy</i>	6 954	3 893	4 855	5 410	5 432	6 496
EFTA ..... <i>EFTA</i>	5 129	4 086	5 905	5 542	5 055	5 919
w tym Szwajcaria i Lichtenstein ..... <i>of which Switzerland and Liechtenstein</i>	2 900	2 031	2 990	2 610	2 691	2 834
Inne kraje europejskie ..... <i>Other european countries</i>	85 551	98 909	100 769	69 053	80 741	85 481
w tym: <i>of which:</i>						
Białoruś ..... <i>Belarus</i>	8 730	7 317	8 515	7 942	7 184	6 375
Rosja ..... <i>Russian Federation</i>	65 981	83 910	84 084	42 610	40 077	53 858
Ukraina ..... <i>Ukraine</i>	8 017	6 051	6 019	16 955	31 316	23 913
Ameryka Północna ..... <i>North America</i>	3 210	5 821	6 155	5 523	4 235	5 735
w tym Stany Zjednoczone ..... <i>of which United States</i>	2 436	3 713	4 431	3 791	3 668	5 044
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % ..... <i>Occupancy rate of bed places in %</i>	27,4	28,0	29,1	30,2	31,9	30,9
w tym: <i>of which:</i>						
Hotele ..... <i>Hotels</i>	31,2	32,0	33,6	34,6	38,1	36,7
Motele ..... <i>Motels</i>	15,2	16,6	14,0	21,0	23,5	18,8

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pensjonaty ..... <i>Boarding houses</i>	18,8	18,3	23,5	24,6	22,5	23,4
Inne obiekty hotelowe ..... <i>Other hotel facilities</i>	20,0	23,7	22,5	24,3	25,0	24,5
Schroniska młodzieżowe ..... <i>Youth hostels</i>	20,2	12,9	18,8	8,7	32,9	37,2
Szkolne schroniska młodzieżowe..... <i>School youth hostels</i>	23,1	22,0	24,1	24,1	20,2	18,2
Kempingi ..... <i>Camping sites</i>	12,5	19,9	15,6	21,3	24,3	19,2
Pola biwakowe ..... <i>Tent camp sites</i>	22,8	25,2	16,9	24,1	25,5	18,9
Ośrodki wczasowe ..... <i>Holiday centres</i>	27,4	25,0	26,0	24,2	23,1	22,6
Ośrodki kolonijne ..... <i>Holiday youth centres</i>	33,5	30,6	28,4	31,8	26,2	27,1
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe..... <i>Training-recreational centres</i>	24,8	22,9	24,8	23,2	25,3	26,4
Zespoły domków turystycznych..... <i>Tourist cottages complex</i>	24,2	22,7	28,1	30,0	31,1	29,6
Pokoje gościnne (kwatery prywatne) ..... <i>Rooms for guests</i>	17,2	19,5	17,7	17,5	19,0	19,1
Kwatery agroturystyczne ..... <i>Agrotourism lodgings</i>	14,6	11,4	12,9	12,2	14,3	12,6
Pozostałe niesklasyfikowane ..... <i>Other facilities</i>	27,9	29,4	28,5	28,7	29,5	31,3
Stopień wykorzystania miejsc nocleg. według miesięcy w % ..... <i>Occupancy rate of bed places in % by months</i>	27,4	28,0	29,1	30,2	31,9	30,9
styczeń ..... <i>January</i>	17,4	15,8	19,5	21,2	19,8	20,0
luty ..... <i>February</i>	17,9	20,2	22,9	21,4	26,2	25,2
marzec ..... <i>March</i>	16,0	16,6	18,0	17,3	19,8	18,5
kwiecień ..... <i>April</i>	22,3	18,7	20,4	21,8	22,3	24,1
maj ..... <i>May</i>	25,4	25,4	27,3	26,3	30,0	27,3
czerwiec ..... <i>June</i>	25,7	29,6	32,8	31,5	33,0	34,1
lipiec ..... <i>July</i>	47,6	46,8	46,1	49,5	53,9	51,5
sierpień ..... <i>August</i>	43,6	44,3	45,4	50,0	52,3	47,9
wrzesień ..... <i>September</i>	23,9	23,5	24,4	25,0	27,1	27,5
październik ..... <i>October</i>	21,1	22,0	22,2	23,1	23,5	23,1
listopad ..... <i>November</i>	18,2	21,3	20,1	19,5	18,9	20,2
grudzień ..... <i>December</i>	16,0	19,6	19,1	20,2	19,5	19,6

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych (stan w dniu 31 VII)	441	473	458	440	457	480
<i>Catering establishments in tourist accommodation establishments (as of 31 VII)</i>						
Restauracje	167	180	182	166	184	188
<i>Restaurants</i>						
w tym: of which:						
Hotele	111	113	116	107	117	118
<i>Hotels</i>						
Pensjonaty	11	16	17	14	13	12
<i>Boarding houses</i>						
Bary i kawiarnie	156	167	164	150	158	139
<i>Bars and coffee houses</i>						
w tym: of which:						
Hotele	75	84	85	75	74	74
<i>Hotels</i>						
Pensjonaty	13	14	15	12	11	10
<i>Boarding houses</i>						
Stołówki	77	81	73	82	88	96
<i>Canteens</i>						
w tym: of which:						
Hotele	3	5	7	4	2	12
<i>Hotels</i>						
Pensjonaty	5	4	5	7	7	7
<i>Boarding houses</i>						
Punkty gastronomiczne	41	45	39	42	27	57
<i>Catering outlets</i>						
w tym: of which:						
Hotele	11	15	8	16	1	21
<i>Hotels</i>						
Pensjonaty	6	6	3	-	1	1
<i>Boarding houses</i>						
RUCH GRANICZNY						
<i>BORDER TRAFFIC</i>						
Przekroczenia granicy według przejść granicznych i kwartałów ogółem (granica lądowa i na lotnisku) – w tys.	4 073,1	6 188,6	6 565,3	6 098,8	4 295,1	3 997,6
<i>Border movements by border crossings and quarter total (land border and airport) – in thous.</i>						
I	754,3	1 294,2	1 597,3	1 361,1	1 261,2	952,1
II	914,7	1 450,9	1 650,8	1 606,3	1 365,1	1 045,2
III	1 150,4	1 727,4	1 812,1	1 648,5	761,3	1 063,7
IV	1 253,8	1 716,1	1 505,1	1 482,9	907,5	936,6
Granica lądowa	4 073,1	6 188,6	6 565,3	6 098,8	4 265,1	3 905,3
<i>Land border</i>						
I	754,3	1 294,2	1 597,3	1 361,1	1 261,2	932,6
II	914,7	1 450,9	1 650,8	1 606,3	1 363,1	1 019,7
III	1 150,4	1 727,4	1 812,1	1 648,5	748,4	1 037,5
IV	1 253,8	1 716,1	1 505,1	1 482,9	892,4	915,6

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
w tym: <i>of which:</i>						
Bezledy (przejście drogowe) ..... <i>Bezledy (road border crossing)</i>	1 069,6	1 764,4	1 867,1	1 771,6	1 127,3	1 014,4
I	203,6	375,5	486,1	409,9	363,2	263,4
II	225,5	400,8	476,5	460,0	339,1	263,1
III	284,2	490,2	490,5	467,3	167,3	248,2
IV	356,3	497,9	414,0	434,4	257,7	239,7
Braniewo (przejście kolejowe) ..... <i>Braniewo (rail border crossing)</i>	12,6	10,8	8,4	6,6	6,2	8,2
I	1,4	1,7	1,9	1,5	1,7	1,9
II	2,8	3,2	2,3	1,7	1,4	2,0
III	6,8	4,0	2,6	1,6	1,4	2,2
IV	1,7	2,0	1,6	1,8	1,7	2,1
Gołdap (przejście drogowe)..... <i>Gołdap (road border crossing)</i>	540,3	726,7	904,4	943,1	708,2	601,7
I	113,2	149,6	205,3	208,0	216,2	151,6
II	128,7	161,6	223,8	241,7	230,7	155,9
III	147,5	200,4	251,1	256,7	115,3	153,7
IV	150,9	215,1	224,2	236,8	145,9	140,4
Gronowo (przejście drogowe) ..... <i>Gronowo (road border crossing)</i>	826,3	1 470,4	1 665,5	1 587,6	1 076,3	1 059,2
I	142,8	292,5	384,5	356,7	313,5	237,4
II	190,2	353,2	419,1	432,7	348,0	276,6
III	229,7	414,3	468,0	428,5	194,6	288,8
IV	263,5	410,3	393,9	369,7	220,0	256,5
Grzechotki (przejście drogowe)..... <i>Grzechotki (road border crossing)</i>	1 619,3	2 211,4	2 115,3	1 786,2	1 343,6	1 217,4
I	292,2	473,7	518,5	384,2	365,8	277,0
II	366,0	530,9	527,8	469,1	442,8	320,8
III	481,0	617,3	598,8	493,7	269,1	343,7
IV	480,0	589,5	470,2	439,3	265,9	275,8
Granica na lotnisku (Szymany) ..... <i>Border at airport</i>	-	-	-	-	30,0	92,3
I	-	-	-	-	0,0	19,5
II	-	-	-	-	2,0	25,5
III	-	-	-	-	12,9	26,2
IV	-	-	-	-	15,1	21,0
Obywatele polscy przekraczający granicę lądową według przejść granicznych w tys. <i>Foreign arrivals and departures of Poles by land border crossings in thous.</i>						
z Polski ..... <i>from Poland</i>	1 017,6	1 444,5	1 601,5	1 684,0	985,7	691,5
w tym: <i>of which:</i>						
Bezledy	293,9	540,9	609,0	622,4	340,8	287,1
Braniewo	1,3	0,6	0,6	0,3	0,1	0,2
Gołdap	166,7	186,5	247,2	316,8	221,2	159,9
Gronowo	148,7	266,7	290,4	323,3	187,3	126,8
Grzechotki	404,8	447,7	452,4	419,6	234,8	115,6

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
do Polski ..... to Poland	1 034,6	1 460,6	1 647,1	1 685,2	986,6	689,4
w tym: of which:						
Bezledy	289,9	546,1	619,1	642,3	381,9	315,6
Braniewo	1,4	0,6	0,5	0,3	0,1	0,2
Gołdap	171,7	191,5	264,1	318,2	222,2	158,2
Gronowo	145,0	274,3	338,8	347,5	189,7	125,4
Grzechotki	424,6	446,0	422,7	375,4	191,1	88,0
Cudzoziemcy przekraczający granicę lądową według przejść granicznych w tys. <i>Foreign arrivals and departures of foreigners by land border crossings in thous.</i>						
z Polski ..... from Poland	1 005,6	1 635,0	1 645,8	1 358,3	1 129,8	1 250,2
w tym: of which:						
Bezledy	245,7	332,5	307,3	271,7	176,6	186,1
Braniewo	4,6	4,5	3,6	3,1	3,0	3,9
Gołdap	93,8	164,3	178,8	144,7	116,0	130,6
Gronowo	275,0	490,4	554,5	509,4	395,9	448,0
Grzechotki	386,0	643,0	601,3	465,7	438,1	481,3
do Polski ..... to Poland	1 015,4	1 648,5	1 671,0	1 371,4	1 163,0	1 274,3
w tym: of which:						
Bezledy	240,1	345,0	331,8	235,2	228,0	225,6
Braniewo	5,3	5,0	3,6	2,9	3,0	3,9
Gołdap	108,1	184,5	214,2	163,6	148,7	153,0
Gronowo	257,7	439,1	481,8	407,5	303,3	359,0
Grzechotki	403,9	674,6	639,0	525,5	479,7	532,5
POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE <i>THE POLISH TOURIST ASSOCIATION</i>						
Oddziały PTTK ^a ..... PTTK branches ^a	9	9	9	9	7	7
Koła ..... Circles	31	29	34	34	31	26
Kluby ..... Clubs	21	23	24	26	28	23
Członkowie ogółem ^b ..... Members ^b	1 802	1 905	1 823	1 973	2 046	2 039
Turystyka wycieczkowa Excursion tourism						
wycieczki ..... excursions	740	786	849	688	800	581
kwalifikowane ^c ..... professional ^c	681	704	762	623	697	498
zwykłe ..... regular	59	82	87	65	103	83

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
uczestnicy wycieczek (łącznie z młodzieżą szkolną) ..... <i>excursion participants (with school children and youth)</i>	21 835	24 484	24 213	21 497	24 150	38 549
kwalifikowanych ^c ..... <i>professional ^c</i>	20 341	21 148	20 919	19 704	20 633	36 446
zwykłych ..... <i>regular</i>	1 494	3 336	3 294	1 793	3 517	2 103
Przewodnicy turystyczni ^d Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego ..... <i>Tour guides ^d of The Polish Tourist Association</i>	362	379	356	229	243	243
miejscy ..... <i>city guides</i>	2	-	1	1	1	-
terenowi ..... <i>cross-country guides</i>	226	255	236	226	240	243
górcy ..... <i>mountain guides</i>	1	-	1	2	2	-
piloci wycieczek ..... <i>couriers</i>	133	124	118	52	67	74
w tym ze znajomością języka obcego..... <i>of which with knowledge of foreign language</i>	111	90	94	74	80	78
terenowi ..... <i>cross-country guides</i>	72	68	73	73	80	78
piloci wycieczek ..... <i>couriers</i>	39	22	21	14	15	15
Wycieczki i imprezy turystyki kwalifikowanej ^c Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego ..... <i>Excursions and events of professional tourism ^c of The Polish Tourist Association</i>	681	704	762	623	697	498
piesze nizinne ..... <i>lowland walking</i>	310	316	384	295	313	243
piesze górskie ..... <i>mountain walking</i>	13	21	13	11	10	13
narciarskie ..... <i>ski</i>	2	5	4	6	2	4
kolarskie ..... <i>cycle</i>	47	80	86	55	96	73
motorowe ..... <i>motor</i>	12	13	16	14	13	45
żeglarskie ..... <i>sailing</i>	115	63	66	66	73	18
kajakowe ..... <i>canoe</i>	134	153	130	126	131	42
na orientację ..... <i>orienteering</i>	6	7	5	5	5	4
jeździeckie nizinne ..... <i>lowland equestrian</i>	-	-	5	-	5	5
inne ..... <i>others</i>	42	46	53	45	49	51
Uczestnicy wycieczek i imprez (bez młodzieży szkolnej) ..... <i>Participants of excursions and events (without school children and youth)</i>	20 341	21 148	20 919	19 704	20 633	20 250
pieszych nizinnych ..... <i>lowland walking</i>	11 267	11 393	12 725	11 563	11 602	16 113

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
pieszych górskich ..... <i>mountain walking</i>	199	336	156	178	159	61
narciarskich ..... <i>ski</i>	67	29	98	38	16	18
kolarskich ..... <i>cycle</i>	1 097	1 658	939	1 294	1 967	1 202
motorowych ..... <i>motor</i>	240	246	262	390	290	408
żeglarskich ..... <i>sailing</i>	2 024	2 014	2 238	2 140	2 095	880
kajakowych ..... <i>canoe</i>	3 802	3 936	3 307	3 185	3 500	783
na orientację ..... <i>orienteering</i>	420	433	200	127	111	25
jeździeckich nizinnych ..... <i>lowland equestrian</i>	-	-	45	-	71	20
innych ..... <i>other</i>	1 225	1 103	949	789	822	740
Zdobyte odznaki turystyki kwalifikowanej PTTK ..... <i>Achieved awards of PTTK professional tourism</i>	397	435	452	291	355	482
w tym: of which:						
Odznaka Turystyki Pieszej ..... <i>Walking Tourism Award</i>	58	62	96	23	21	67
Górska Odznaka Turystyczna ..... <i>Mountain Tourism Award</i>	122	106	53	22	34	57
Kolarska Odznaka Turystyczna ..... <i>Cycle Tourism Award</i>	26	16	22	18	34	11
Odznaka Krajoznawcza ..... <i>Touring Award</i>	8	3	7	2	2	39
Młodzieżowa Odznaka Krajoznawcza ..... <i>Youth Touring Award</i>	-	8	2	-	-	-
Regionalna ..... <i>Regional Award</i>	69	112	123	110	140	113
7-Milowe Buty ..... <i>7-Miles Shoes</i>	26	42	38	30	28	33
Turysta Przyrodnik ..... <i>Nature Tourist</i>	14	18	37	22	27	23
Inne ..... <i>Others</i>	33	31	28	64	69	139
Szlaki turystyczne w km (stan w dniu 31 XII): <i>Tourist trails in km (as of 31 XII):</i>						
nizinne ..... <i>lowland</i>	2 026,1	2 026,1	2 026,1	2 026,1	2 026,1	2 026,1
rowerowe ..... <i>bicycle</i>	412,7	412,7	412,7	412,7	412,7	412,7
konne ..... <i>horse</i>	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0
kajakowe ..... <i>others</i>	556,0	556,0	556,0	556,0	556,0	556,0

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (cd.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kluby turystyczno-krajobrazowe ..... <i>Tourist and landscape clubs</i>	21	23	24	26	28	23
piesze ..... <i>walking</i>	4	4	4	4	4	4
górskie ..... <i>mountain</i>	2	2	2	2	2	1
kolarskie ..... <i>cycle</i>	1	3	3	3	4	2
motorowe ..... <i>motor</i>	2	4	4	4	4	4
kajakowe ..... <i>canoe</i>	4	4	4	4	4	2
żeglarskie ..... <i>sailing</i>	3	3	3	3	3	2
podwodne ..... <i>underwater</i>	1	-	-	-	-	-
jeździeckie ..... <i>equestrian</i>	1	-	1	1	2	2
krajoznawcze ..... <i>touring</i>	2	2	2	2	2	1
młodzieżowe ..... <i>youth</i>	1	1	1	1	1	1
inne ..... <i>others</i>	-	-	-	2	2	4
Członkowie klubów ^b ..... <i>Members of clubs ^b</i>	721	696	753	852	914	808
pieszych ..... <i>walking</i>	126	117	120	125	131	191
górskich ..... <i>mountain</i>	71	72	74	65	70	55
kolarskich ..... <i>cycle</i>	9	26	65	68	120	51
motorowych ..... <i>motor</i>	30	61	61	63	75	50
kajakowych ..... <i>canoe</i>	150	130	130	162	146	51
żeglarskich ..... <i>sailing</i>	119	119	120	111	105	42
podwodnych ..... <i>underwater</i>	10	-	-	-	-	-
jeździeckich ..... <i>equestrian</i>	12	-	8	11	27	25
krajoznawczych ..... <i>touring</i>	173	152	162	172	192	149
młodzieżowych ..... <i>youth</i>	21	19	13	12	11	25
innych ..... <i>other</i>	-	-	-	63	37	133

Tabl. I. Ważniejsze dane o turystyce w województwie (dok.)
Major data on tourism in the voivodship (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z TURYSTYKĄ (dział 55, 56, 79 PKD) <i>TOURISM ACTIVITIES (section 55, 56, 79 PKD)</i>					
Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcji PKD „Zakwaterowanie i gastronomia” ^Δ	3 417	3 451	3 626	3 617	3 633	3 688
<i>National economy entities conducting activity in PKD section "Accommodation and catering"^Δ</i>						
Zakwaterowanie	1 078	1 099	1 176	1 180	1 213	1 304
<i>Accommodation</i>						
Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	325	335	340	340	334	344
<i>Hotels and similar accommodation</i>						
Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	636	648	723	724	767	849
<i>Tourist and other short-stay accommodation</i>						
Pola kempingowe i pola namiotowe	95	95	93	93	86	84
<i>Camping grounds and tent sites</i>						
Pozostałe zakwaterowanie	22	21	20	23	26	27
<i>Other accommodation</i>						
Gastronomia ^Δ	2 339	2 352	2 450	2 437	2 420	2 384
<i>Catering^Δ</i>						
Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	1 750	1 760	1 837	1 830	1 835	1 830
<i>Restaurants and other catering outlets</i>						
Przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa	184	196	220	234	224	221
<i>Event catering and other food service activities</i>						
Przygotowywanie i podawanie napojów	405	396	393	373	361	333
<i>Beverage preparing and serving activities</i>						
Działalność związana z turystyką ^Δ	389	410	407	418	405	383
<i>Tourism activities^Δ</i>						
Działalność agentów i pośredników turystycznych oraz organizatorów turystyki	253	268	258	264	258	241
<i>Travel agency, tourist representative, tour operator activities</i>						
Działalność agentów turystycznych	76	82	79	82	76	75
<i>Travel agency activities</i>						
Działalność pośredników turystycznych	31	35	33	33	31	26
<i>Tourist representative activities</i>						
Działalność organizatorów turystyki	146	151	146	149	151	140
<i>Tour operator activities</i>						
Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	136	142	149	154	147	142
<i>Other reservation service and related activities</i>						
w tym: of which:						
Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych	96	101	107	108	105	101
<i>Courier and tourist guide activities</i>						
Działalność w zakresie informacji turystycznej	10	10	10	10	10	8
<i>Travel information activities</i>						

a Stan w dniu 31 XII. b Członkowie z opłaconą składką członkowską, bez opłaconej składki oraz zwolnieni z jej opłacania.
a As of 31 XII. b Members with paid membership fee, without paid membership fee and exempt from the payment of membership fee.

c Turystyka wymagająca specjalnego przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym.
c Tourism requiring special physical training and skills in using tourist equipment.

d Przewodnik może być wykazany kilkakrotnie, zależnie od posiadanych uprawnień oraz znajomości języków obcych.
d A tour guide may be indicated more than once due to qualifications possessed and knowledge of foreign languages.

Tabl. II. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2015 r.
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2015

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia w km ² Area in km ²	Gęstość zaludnienia Population density	Lesistość w % ^a Forest cover in % ^a	Udział powierzchni wód ^b Share of water areas ^b	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a Legally protected areas possessing unique environmental value ^a	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km ^c Hard surface public roads per 100 km ² in km ^c
				w powierzchni ogółem in total area		
POLSKA ..... POLAND	312 679	123	29,5	2,1	32,5	93,0
Dolnośląskie	19 947	146	29,7	0,9	18,6	97,3
Kujawsko-pomorskie ..	17 972	116	23,4	2,7	31,8	96,1
Lubelskie	25 122	85	23,2	0,8	22,7	85,9
Lubuskie	13 988	73	49,2	1,8	38,8	61,5
Łódzkie	18 219	137	21,3	0,6	19,6	110,6
Małopolskie	15 183	222	28,7	1,4	53,0	162,3
Mazowieckie	35 558	150	23,3	1,2	29,7	102,7
Opolskie	9 412	106	26,6	1,4	27,2	89,2
Podkarpackie	17 846	119	38,1	1,2	44,9	92,2
Podlaskie	20 187	59	30,8	1,4	31,8	64,0
Pomorskie	18 310	126	36,4	4,1	32,7	73,1
Śląskie	12 333	371	31,9	1,5	22,2	175,5
Świętokrzyskie	11 711	107	28,3	0,7	65,0	120,6
Warmińsko-mazurskie	24 173	60	31,2	5,7	46,7	55,2
Wielkopolskie	29 826	117	25,7	1,5	31,7	95,4
Zachodniopomorskie ...	22 892	75	35,6	5,1	21,6	61,3

Tabl. II. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2015 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^d Tourist accommodation establishments ^d					
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²	placówki gastronomiczne catering establishments
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	10 024	x	6 845	2 316	3,2	7 713
Dolnośląskie	867	4	815	232	4,3	766
Kujawsko-pomorskie ..	367	11	285	112	2,0	335
Lubelskie	369	10	240	89	1,5	279
Lubuskie	288	13	201	63	2,1	229
Łódzkie	352	12	319	113	1,9	354
Małopolskie	1 448	2	1 192	315	9,5	1 123
Mazowieckie	486	9	445	220	1,4	507
Opolskie	168	16	130	58	1,8	151
Podkarpackie	527	7	400	135	3,0	389
Podlaskie	269	14	197	36	1,3	140
Pomorskie	1 512	1	564	188	8,3	792
Śląskie	633	6	582	198	5,1	555
Świętokrzyskie	246	15	206	98	2,1	197
Warmińsko-mazurskie	492	8	279	105	2,0	440
Wielkopolskie	701	5	528	230	2,4	657
Zachodniopomorskie ...	1 299	3	462	124	5,7	799

Tabl. II. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2015 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^d Number of beds ^d					stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	710 274	x	490 023	235 582	2,3	36,7
Dolnośląskie	60 147	4	56 169	25 985	3,0	33,1
Kujawsko-pomorskie ..	28 515	10	21 317	9 067	1,6	44,2
Lubelskie	21 848	12	14 710	5 875	0,9	30,5
Lubuskie	18 570	13	10 840	4 612	1,3	27,2
Łódzkie	23 128	11	20 143	11 179	1,3	30,6
Małopolskie	90 304	3	79 047	34 775	5,9	37,9
Mazowieckie	48 982	5	45 312	33 509	1,4	43,0
Opolskie	9 401	16	6 916	3 248	1,0	26,9
Podkarpackie	28 711	9	23 738	9 368	1,6	31,6
Podlaskie	13 465	15	9 625	3 834	0,7	30,0
Pomorskie	101 739	2	41 617	19 113	5,6	40,2
Śląskie	45 884	14	42 378	20 778	3,7	32,0
Świętokrzyskie	16 101	6	13 339	7 424	1,4	29,8
Warmińsko-mazurskie	40 022	8	22 542	12 547	1,7	30,2
Wielkopolskie	42 854	7	30 362	17 814	1,4	27,7
Zachodniopomorskie ...	120 603	1	51 968	16 454	5,3	48,3

Tabl. II. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2015 r. (dok.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów <i>Tourists accommodated</i>			Udzielone noclegi <i>Accommodation provided</i>		
	ogółem <i>total</i>		w tym turyści zagraniczni <i>of which foreign tourists</i>	ogółem <i>total</i>		w tym turystom zagranicznym <i>of which foreign tourists</i>
		lokata <i>position</i>			lokata <i>position</i>	
POLSKA ..... POLAND	26 942 056	x	5 689 570	71 234 421	x	13 757 657
Dolnośląskie	2 620 386	3	500 637	6 829 669	5	1 156 714
Kujawsko-pomorskie ..	1 055 530	10	105 118	3 625 536	7	239 561
Lubelskie	794 409	12	112 055	1 711 623	12	171 369
Lubuskie	615 913	13	153 841	1 289 145	14	270 801
Łódzkie	1 281 092	8	199 712	2 302 010	11	367 598
Małopolskie	4 075 024	2	1 218 093	10 942 837	2	2 940 536
Mazowieckie	4 106 961	1	1 258 234	7 069 596	4	2 357 348
Opolskie	329 056	16	39 378	730 094	16	90 800
Podkarpackie	957 687	11	120 427	2 772 613	10	213 379
Podlaskie	606 539	14	157 816	1 128 140	15	216 646
Pomorskie	2 439 185	4	451 860	7 880 472	3	1 122 055
Śląskie	2 147 365	6	328 606	4 945 725	6	662 287
Świętokrzyskie	518 058	15	27 998	1 466 752	13	65 209
Warmińsko-mazurskie	1 135 040	9	157 602	2 831 860	9	380 250
Wielkopolskie	1 882 655	7	281 094	3 378 292	8	541 468
Zachodniopomorskie ...	2 377 156	5	577 099	12 330 057	1	2 961 636

a Stan w dniu 31 XII 2015 r. b Stan w dniu 1 I 2015 r. c W 2015 roku. d Stan na 31 VII.
a As of 31 XII 2015. b As of 1 I 2015. c As of 2015. d As of 31 VII.

Tabl. III. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r.
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia w km ² Area in km ²	Gęstość zaludnienia Population density	Lesistość w % ^a Forest cover in % ^a	Udział powierzchni wód ^b Share of water areas ^b	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a Legally protected areas possessing unique environmental value ^a	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km ^c Hard surface public roads per 100 km ² in km ^c
				w powierzchni ogółem in total area		
POLSKA ..... POLAND	312 679	123	29,5	2,1	32,5	94,1
Dolnośląskie	19 947	146	29,8	0,9	18,6	97,8
Kujawsko-pomorskie ..	17 972	116	23,5	2,7	31,8	98,4
Lubelskie	25 122	85	23,3	0,8	22,8	87,4
Lubuskie	13 988	73	49,3	1,8	38,1	62,3
Łódzkie	18 219	136	21,4	0,6	19,7	111,9
Małopolskie	15 183	223	28,7	1,4	53,0	164,7
Mazowieckie	35 558	151	23,3	1,2	29,7	104,3
Opolskie	9 412	106	26,6	1,4	27,7	89,4
Podkarpackie	17 846	119	38,2	1,2	44,9	93,3
Podlaskie	20 187	59	30,8	1,4	31,6	65,1
Pomorskie	18 310	126	36,4	4,1	32,7	73,5
Śląskie	12 333	370	31,9	1,5	22,0	177,0
Świętokrzyskie	11 711	107	28,3	0,7	64,6	122,1
Warmińsko-mazurskie	24 173	59	31,3	5,7	46,7	55,3
Wielkopolskie	29 826	117	25,7	1,5	31,6	97,1
Zachodniopomorskie ...	22 892	75	35,6	5,2	21,9	60,9

Tabl. III. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^d Tourist accommodation establishments ^d					placówki gastronomiczne catering establishments
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²	
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	10 509	x	7 214	2 463	3,4	7 690
Dolnośląskie	950	4	904	245	4,8	778
Kujawsko-pomorskie ..	392	11	322	121	2,2	345
Lubelskie	422	10	268	107	1,7	279
Lubuskie	299	13	207	65	2,1	225
Łódzkie	357	12	314	113	2,0	300
Małopolskie	1 489	2	1 248	335	9,8	1 152
Mazowieckie	528	8	488	251	1,5	519
Opolskie	177	16	137	64	1,9	163
Podkarpackie	582	7	440	147	3,3	406
Podlaskie	263	14	197	47	1,3	175
Pomorskie	1 602	1	580	193	8,7	781
Śląskie	646	6	596	209	5,2	551
Świętokrzyskie	252	15	216	104	2,2	208
Warmińsko-mazurskie	512	9	293	113	2,1	457
Wielkopolskie	694	5	522	229	2,3	578
Zachodniopomorskie ...	1 344	3	482	120	5,9	773

Tabl. III. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^d Number of beds ^d					stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	749 191	x	521 938	253 291	2,4	38,1
Dolnośląskie	65 896	4	61 827	27 641	3,3	36,2
Kujawsko-pomorskie ..	29 841	10	23 556	10 088	1,7	43,5
Lubelskie	24 554	11	16 377	7 320	1,0	31,0
Lubuskie	19 023	13	10 989	4 614	1,4	28,8
Łódzkie	23 186	12	20 134	11 169	1,3	31,0
Małopolskie	95 541	3	85 642	38 116	6,3	39,4
Mazowieckie	53 429	5	50 085	37 646	1,5	43,8
Opolskie	10 174	16	7 563	3 775	1,1	29,0
Podkarpackie	30 746	9	25 057	10 026	1,7	33,2
Podlaskie	14 034	15	10 341	4 741	0,7	29,2
Pomorskie	110 571	2	42 424	19 872	6,0	40,7
Śląskie	47 240	6	43 481	22 252	3,8	34,3
Świętokrzyskie	16 870	14	13 985	7 996	1,4	31,2
Warmińsko-mazurskie	41 092	8	24 311	13 174	1,7	31,9
Wielkopolskie	42 903	7	31 402	18 195	1,4	29,0
Zachodniopomorskie ...	124 091	1	54 764	16 666	5,4	49,8

Tabl. III. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r. (dok.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów <i>Tourists accommodated</i>			Udzielone noclegi <i>Accommodation provided</i>		
	ogółem <i>total</i>	lokata <i>position</i>	w tym turyści zagraniczni <i>of which foreign tourists</i>	ogółem <i>total</i>	lokata <i>position</i>	w tym turystom zagranicznym <i>of which foreign tourists</i>
POLSKA ..... POLAND	30 108 308	x	6 378 793	79 393 860	x	15 579 225
Dolnośląskie	3 071 407	3	593 482	8 106 887	5	1 347 103
Kujawsko-pomorskie ..	1 193 183	10	120 510	3 910 454	7	282 924
Lubelskie	916 452	12	120 767	1 971 666	12	188 477
Lubuskie	641 323	14	154 096	1 387 945	14	300 484
Łódzkie	1 264 278	9	175 063	2 327 067	11	344 725
Małopolskie	4 577 298	2	1 376 883	12 354 154	2	3 328 387
Mazowieckie	4 737 844	1	1 476 815	8 138 438	4	2 777 517
Opolskie	408 919	16	48 097	875 660	16	109 592
Podkarpackie	1 110 605	11	138 552	3 097 584	10	259 276
Podlaskie	664 192	13	168 807	1 179 637	15	218 494
Pomorskie	2 672 714	4	504 565	8 718 215	3	1 269 566
Śląskie	2 409 144	6	366 956	5 450 366	6	800 131
Świętokrzyskie	595 722	15	32 748	1 643 961	13	74 453
Warmińsko-mazurskie	1 280 564	8	160 199	3 239 160	9	401 127
Wielkopolskie	1 999 961	7	303 291	3 609 445	8	613 057
Zachodniopomorskie ...	2 564 702	5	637 962	13 383 221	1	3 263 912

a Stan w dniu 31 XII 2016 r. b Stan w dniu 1 I 2016 r. c W 2016 roku. d Stan na 31 VII.
a As of 31 XII 2016. b As of 1 I 2016. c As of 2016. d As of 31 VII.

Tabl. IV. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r.
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia w km ² Area in km ²	Gęstość zaludnienia Population density	Lesistość w % ^a Forest cover in % ^a	Udział powierzchni wód ^b Share of water areas ^b	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a Legally protected areas possessing unique environmental value ^a	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² w km ^c Hard surface public roads per 100 km ² in km ^c
				w powierzchni ogółem in total area		
POLSKA ..... POLAND	312 679	123	29,5	2,1	32,5	94,1
Dolnośląskie	19 947	146	29,8	0,9	18,6	97,8
Kujawsko-pomorskie ..	17 972	116	23,5	2,7	31,8	98,4
Lubelskie	25 122	85	23,3	0,8	22,8	87,4
Lubuskie	13 988	73	49,3	1,9	38,1	62,3
Łódzkie	18 219	136	21,4	0,7	19,7	111,9
Małopolskie	15 183	223	28,7	1,4	53,0	164,7
Mazowieckie	35 558	151	23,3	1,2	29,7	104,3
Opolskie	9 412	105	26,6	1,4	27,7	89,4
Podkarpackie	17 846	119	38,2	1,2	44,9	93,3
Podlaskie	20 187	59	30,8	1,4	31,6	65,1
Pomorskie	18 310	127	36,4	4,1	32,7	73,5
Śląskie	12 333	369	31,9	1,5	22,0	177,0
Świętokrzyskie	11 711	107	28,3	0,7	64,6	122,1
Warmińsko-mazurskie	24 173	59	31,3	5,7	46,7	55,3
Wielkopolskie	29 826	117	25,7	1,4	31,6	97,1
Zachodniopomorskie ...	22 892	75	35,6	5,3	21,9	60,9

Tabl. IV. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^d Tourist accommodation establishments ^d					placówki gastronomiczne catering establishments
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²	
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	10 681	x	7 310	2 540	3,4	8 054
Dolnośląskie	951	4	903	249	4,8	833
Kujawsko-pomorskie ..	406	11	337	132	2,3	374
Lubelskie	445	10	290	116	1,8	296
Lubuskie	290	13	204	63	2,1	247
Łódzkie	337	12	292	113	1,8	279
Małopolskie	1 532	2	1 283	366	10,1	1 162
Mazowieckie	554	8	514	258	1,6	547
Opolskie	168	16	133	63	1,8	136
Podkarpackie	582	7	440	148	3,3	406
Podlaskie	259	14	195	47	1,3	184
Pomorskie	1 629	1	599	202	8,9	860
Śląskie	645	6	590	213	5,2	581
Świętokrzyskie	248	15	219	101	2,1	204
Warmińsko-mazurskie	499	9	289	113	2,1	480
Wielkopolskie	687	5	524	229	2,3	582
Zachodniopomorskie ...	1 449	3	498	127	6,3	883

Tabl. IV. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r. (cd.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^d Number of beds ^d					stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	
		lokata position				
POLSKA ..... POLAND	773 957	x	532 598	261 508	2,5	39,3
Dolnośląskie	67 861	4	62 766	28 150	3,4	36,9
Kujawsko-pomorskie ..	32 322	10	26 073	11 245	1,8	43,7
Lubelskie	25 981	11	17 678	8 086	1,0	31,7
Lubuskie	18 159	13	10 626	4 381	1,3	28,8
Łódzkie	22 210	12	18 813	10 801	1,2	32,0
Małopolskie	99 430	3	88 761	41 957	6,5	40,8
Mazowieckie	56 704	5	52 635	38 313	1,6	45,9
Opolskie	9 967	16	7 340	3 733	1,1	31,1
Podkarpackie	32 968	9	25 375	10 224	1,8	34,6
Podlaskie	14 022	15	10 504	4 653	0,7	30,4
Pomorskie	114 369	2	44 600	21 486	6,2	41,9
Śląskie	47 170	6	42 316	21 905	3,8	36,0
Świętokrzyskie	16 631	14	13 402	7 336	1,4	32,9
Warmińsko-mazurskie	40 805	8	23 116	13 310	1,7	30,9
Wielkopolskie	42 773	7	31 214	18 572	1,4	29,6
Zachodniopomorskie ...	132 585	1	57 379	17 356	5,8	51,0

Tabl. IV. Województwo warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r. (dok.)
Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of the country in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów <i>Tourists accommodated</i>			Udzielone noclegi <i>Accommodation provided</i>		
	ogółem <i>total</i>		w tym turyści zagraniczni <i>of which foreign tourists</i>	ogółem <i>total</i>		w tym turystom zagranicznym <i>of which foreign tourists</i>
		lokata <i>position</i>			lokata <i>position</i>	
POLSKA ..... POLAND	31 989 344	x	6 803 667	83 880 915	x	16 705 215
Dolnośląskie	3 322 396	3	654 991	8 490 516	5	1 442 076
Kujawsko-pomorskie ..	1 293 982	9	120 711	4 271 410	7	290 642
Lubelskie	1 026 942	12	129 533	2 149 371	12	211 183
Lubuskie	661 590	14	171 966	1 361 214	14	331 764
Łódzkie	1 307 739	8	189 561	2 342 874	11	364 930
Małopolskie	4 901 378	2	1 460 023	13 165 713	2	3 553 368
Mazowieckie	5 091 968	1	1 547 305	8 879 952	4	3 016 383
Opolskie	421 949	16	48 010	920 687	16	107 086
Podkarpackie	1 226 038	11	162 691	3 384 948	9	303 657
Podlaskie	666 760	13	162 872	1 245 273	15	220 602
Pomorskie	2 863 071	4	559 741	9 306 686	3	1 450 879
Śląskie	2 596 643	6	374 751	5 810 348	13	829 962
Świętokrzyskie	580 281	15	34 716	1 674 397	6	81 883
Warmińsko-mazurskie	1 262 624	10	167 641	3 131 890	10	400 048
Wielkopolskie	2 006 245	7	307 628	3 688 113	8	639 231
Zachodniopomorskie ...	2 759 738	5	711 527	14 057 523	1	3 461 521

a Stan w dniu 31 XII 2016 r. b Stan w dniu 1 I 2017 r. c W 2016 roku. d Stan na 31 VII.
a As of 31 XII 2016. b As of 1 I 2017. c As of 2016. d As of 31 VII.

Tabl. V. Powiaty na tle województwa w 2015 r.
Powiats against the background of the voivodship in 2015

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^a Tourist accommodation establishments ^a				
	ogółem total	lokata position	w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	492	x	279	105	2,0
Podregion elbląski ..... Subregion	112	x	71	34	1,5
Powiaty: Powiats:					
braniewski	7	19	6	4	0,6
działdowski	15	11	8	2	1,6
elbląski	8	17	5	3	0,6
iławski	25	6	15	4	1,8
nowomiejski	4	21	3	-	0,6
ostródzki	38	5	21	14	2,2
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Elbląg	15	12	13	7	18,8
Podregion etcki ..... Subregion	164	x	81	21	2,6
Powiaty: Powiats:					
etcki	17	10	12	2	1,5
gizycki	62	2	28	10	5,5
gołdapski	10	14	9	1	1,3
olecki	9	16	4	3	1,0
piski	48	4	20	4	2,7
węgorzewski	18	9	8	1	2,6
Podregion olsztyński ..... Subregion	216	x	127	50	2,1
Powiaty: Powiats:					
bartoszycki	7	18	6	1	0,5
kętrzyński	11	13	9	5	0,9
lidzbarski	9	15	9	2	1,0
mrągowski	86	1	39	20	8,1
nidzicki	6	20	6	1	0,6
olsztyński	51	3	28	7	1,8
szczycieński	23	7	10	3	1,2
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Olsztyn	23	8	20	11	26,0

Tabl. V. Powiaty na tle województwa w 2015 r. (cd.)
Powiaty against the background of the voivodship in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^a Number of beds ^a					
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
		lokata position				
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	40 022	x	22 542	12 547	1,7	30,2
Podregion elbląski ..... Subregion	8 391	x	5 096	3 435	1,1	29,4
Powiaty: Powiaty:						
braniewski	312	19	302	214	0,3	16,3
działdowski	724	13	331	62	0,8	21,4
elbląski	390	17	348	233	0,3	25,5
iławski	2 361	7	1 220	717	1,7	27,2
nowomiejski	348	18	142	-	0,5	22,0
ostródzki	3 146	5	1 798	1 533	1,8	35,7
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	1 110	9	955	676	13,9	29,6
Podregion etcki ..... Subregion	10 603	x	5 767	1 827	1,7	29,9
Powiaty: Powiaty:						
etcki	972	10	584	74	0,9	30,1
gizycki	4 478	4	2 476	1 151	4,0	31,1
gołdapski	808	12	758	50	1,0	56,4
olecki	473	16	220	172	0,5	21,2
piski	2 996	6	1 346	278	1,7	20,5
węgorzewski	876	11	383	102	1,3	22,8
Podregion olsztyński ..... Subregion	21 028	x	11 679	7 285	2,0	30,7
Powiaty: Powiaty:						
bartoszycki	307	20	297	100	0,2	21,0
kętrzyński	619	14	552	321	0,5	24,9
lidzbarski	535	15	535	290	0,6	19,6
mrągowski	7 552	1	4 611	4 112	0,6	28,3
nidzicki	120	21	120	50	7,1	36,8
olsztyński	4 547	3	2 511	721	0,1	24,6
szczygieński	1 645	8	794	193	1,6	27,9
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					0,9	22,0
Olsztyn	5 703	2	2 259	1 498	64,6	29,3

Tabl. V. Powiaty na tle województwa w 2015 r. (cd.)
Powiats against the background of the voivodship in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów Tourists accommodated			Udzielone noclegi Accommodation provided		
	ogółem total	lokata position	w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	ogółem total	lokata position	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	1 135 040	x	157 602	2 831 860	x	380 250
Podregion elbląski ..... Subregion	282 094	x	33 775	642 215	x	77 091
Powiaty: Powiats:						
braniewski	10 052	18	3 862	18 815	19	7 436
działdowski	10 802	17	181	35 537	15	501
elbląski	14 652	14	1 013	32 666	16	2 209
iławski	52 981	7	3 555	145 797	7	7 912
nowomiejski	5 329	20	-	13 669	20	-
ostródzki	123 713	4	8 350	281 483	5	25 762
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	64 565	6	16 814	114 248	9	33 271
Podregion etcki ..... Subregion	249 089	x	27 426	712 471	x	65 573
Powiaty: Powiats:						
etcki	23 323	12	2 636	64 339	11	9 193
gizycki	136 140	3	19 487	307 004	3	36 149
gołdapski	15 154	13	717	147 723	6	3 963
olecki	9 069	19	113	20 420	18	335
piski	51 735	8	2 187	128 304	8	6 666
węgorzewski	13 668	15	2 286	44 681	13	9 267
Podregion olsztyński ..... Subregion	603 857	x	96 401	1 477 174	x	237 586
Powiaty: Powiats:						
bartoszycki	9 591	18	2 110	17 568	18	4 262
kętrzyński	12 027	16	2 147	26 917	17	4 577
kętrzyński	24 202	11	4 907	36 034	14	7 293
lidzbarski	26 212	10	3 487	55 688	12	8 031
mrągowski	244 227	1	58 230	674 212	1	156 688
nidzicki	4 286	21	156	7 546	21	330
olsztyński	88 200	5	2 291	281 516	4	12 311
szczycieński	28 959	9	921	84 511	10	1 577
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Olsztyn	175 744	2	24 262	310 750	2	46 779

Tabl. V. Powiaty na tle województwa w 2015 r. (cd.)
Powiaty against the background of the voivodship in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcji PKD „Zakwaterowanie i gastronomia” ^Δ National economy entities conducting activity in PKD section “Accommodation and catering” ^Δ							
	ogółem total	zakwaterowanie accommodation				gastronomia ^Δ catering ^Δ		
		hotele i podobne obiekty zakwaterowania hotels and similar accommodation	obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania tourist another short-stay accommodation	pola kempingowe i pola namiotowe camping grounds and tent sites	pozostałe zakwaterowanie other accommodation	restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne restaurants and other catering outlets	przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa event catering and other food service activities	przygotowywanie i podawanie napojów beverage preparing and serving activities
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	3 617	340	724	93	23	1 722	234	373
Podregion elbląski Subregion	1 059	80	209	14	8	520	78	112
Powiaty: Powiaty:								
braniewski	80	6	18	-	1	36	3	15
działdowski	81	7	10	3	-	37	10	5
elbląski	95	5	25	-	-	45	6	12
iławski	157	18	28	2	2	78	8	18
nowomiejski	52	3	2	-	-	29	12	4
ostródzki	222	24	51	4	-	110	12	14
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Elbląg	372	17	75	5	5	185	27	44
Podregion etcki ..... Subregion	925	97	225	39	3	410	40	84
Powiaty: Powiaty:								
etcki	191	19	23	2	2	104	9	24
giżycki	293	38	81	15	-	121	8	21
gotdapski	44	5	7	1	1	21	3	4
olecki	79	6	6	-	-	45	6	16
piski	247	18	87	16	-	91	14	16
węgorzewski	71	11	21	5	-	28	-	3
Podreg. olsztyński Subregion	1 633	163	290	40	12	792	116	177
Powiaty: Powiaty:								
bartoszycki	94	5	8	-	-	50	14	13
kętrzyński	100	10	12	2	-	55	4	13
lidzbarski	99	2	16	-	1	42	5	32
mrągowski	377	57	129	15	1	130	21	18
nidzicki	54	6	10	-	-	26	2	8
olsztyński	276	38	46	8	2	137	20	15
szczycieński	178	18	29	14	-	82	7	24
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Olsztyn	455	27	40	1	8	270	43	54

Tabl. V. Powiaty na tle województwa w 2015 r. (dok.)
Powiats against the background of the voivodship in 2015 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Działalność związana z turystyką ^Δ Tourism activities ^Δ					
	działalność agentów i pośredników turystycznych oraz organizatorów turystyki <i>travel agency, tourist representative and tour operator activities</i>			pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>other reservation service and related activities</i>		
	działalność agentów turystycznych <i>travel agency activities</i>	działalność pośredników turystycznych <i>tourist representative activities</i>	działalność organizatorów turystyki <i>tour operator activities</i>	razem total	w tym of which	
					działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych <i>courier and tourist guide activities</i>	działalność w za- kresie informacji turystycznej <i>travel information activities</i>
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	82	33	149	154	108	10
Podregion elbląski ..... Subregion	23	11	27	27	17	2
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
braniewski	1	1	1	9	8	1
działdowski	1	-	2	3	1	-
elbląski	-	1	1	-	-	-
iławski	6	3	5	2	1	-
nowomiejski	-	1	1	1	1	-
ostródzki	5	2	3	7	3	1
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Elbląg	10	3	14	5	3	-
Podregion etcki ..... Subregion	11	7	50	34	19	5
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
etcki	4	-	11	4	2	1
giżycki	2	1	19	24	15	1
gołdapski	-	2	4	2	1	1
olecki	3	3	4	1	1	-
piski	1	1	3	2	-	1
węgorzewski	1	-	9	1	-	1
Podregion olsztyński ..... Subregion	48	15	72	93	72	3
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
bartoszycki	-	-	4	1	-	-
kętrzyński	-	1	-	38	38	-
lidzbarski	-	-	-	5	4	-
mrągowski	7	-	5	8	4	1
nidzicki	-	-	-	1	1	-
olsztyński	7	5	4	10	7	-
szczycieński	-	3	7	1	1	-
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Olsztyn	34	6	52	29	17	2

a Stan na 31 VII.

a As of 31 VII.

Tabl. VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r.
Powiats against the background of the voivodship in 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^a Tourist accommodation establishments ^a				
	ogółem total	lokata position	w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	512	x	293	113	2,1
Podregion elbląski ..... Subregion	124	x	79	40	1,7
Powiaty: Powiats:					
braniewski	8	18	7	4	0,7
działdowski	16	11	9	3	1,7
elbląski	9	16	6	3	0,6
iławski	30	6	18	6	2,2
nowomiejski	3	21	2	-	0,4
ostródzki	41	5	22	15	2,3
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Elbląg	17	10	15	9	21,3
Podregion etcki ..... Subregion	163	x	82	22	2,6
Powiaty: Powiats:					
etcki	16	12	11	2	1,4
gizycki	61	2	29	10	5,4
gołdapski	12	13	10	2	1,6
olecki	9	17	4	2	1,0
piski	47	4	20	5	2,6
węgorzewski	18	9	8	1	2,6
Podregion olsztyński ..... Subregion	225	x	132	51	2,2
Powiaty: Powiats:					
bartoszycki	7	19	6	1	0,5
kętrzyński	10	14	9	5	0,8
lidzbarski	10	15	10	3	1,1
mrągowski	87	1	38	20	8,2
nidzicki	7	20	7	-	0,7
olsztyński	55	3	28	8	1,9
szczycieński	25	7	13	3	1,3
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Olsztyn	24	8	21	11	27,2

Tabl. VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r. (dok.)
Powiaty against the background of the voivodship in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^a Number of beds ^a					
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
		lokata position				
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	41 092	x	24 311	13 174	1,7	31,9
Podregion elbląski ..... Subregion	8 988	x	5 639	3 865	1,2	31,2
Powiaty: Powiaty:						
braniewski	358	18	342	221	0,3	18,9
działdowski	777	13	384	115	0,8	20,7
elbląski	422	17	386	243	0,3	26,3
iławski	2 407	7	1 353	775	1,7	27,1
nowomiejski	325	19	119	0	0,5	25,0
ostródzki	3 423	5	1 934	1 669	1,9	38,2
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	1 276	9	1 121	842	16,0	33,7
Podregion etcki ..... Subregion	10 691	x	6 292	2 023	1,7	32,1
Powiaty: Powiaty:						
etcki	957	11	862	74	0,9	39,9
giżycki	4 378	4	2 578	1 130	3,9	32,2
gołdapski	960	10	810	76	1,2	52,5
olecki	495	16	179	119	0,6	28,1
piski	3 035	6	1 480	522	1,7	22,6
węgorzewski	866	12	383	102	1,2	28,0
Podregion olsztyński ..... Subregion	21 413	x	12 380	7 286	2,1	32,1
Powiaty: Powiaty:						
bartoszycki	302	20	292	95	0,2	24,7
kętrzyński	595	14	583	312	0,5	17,6
lidzbarski	576	15	576	327	0,6	30,1
mławowski	7 524	1	4 780	4 095	7,1	37,6
nidzicki	239	21	239	0	0,2	32,0
olsztyński	4 764	3	2 566	739	1,7	27,6
szczygieński	1 699	8	966	253	0,9	29,5
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Olsztyn	5 714	2	2 378	1 465	64,7	31,7

Tabl. VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r. (dok.)
Powiats against the background of the voivodship in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów Tourists accommodated			Udzielone noclegi Accommodation provided		
	ogółem total		w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	ogółem total		w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
		lokata position			lokata position	
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	1 280 564	x	160 199	3 239 160	x	401 127
Podregion elbląski ..... Subregion	324 232	x	37 281	745 884	x	89 659
Powiaty: Powiats:						
braniewski	11 193	18	3 639	22 446	19	7 145
działdowski	15 011	16	983	40 302	14	2 398
elbląski	17 343	14	979	37 053	16	2 748
iławski	59 359	7	3 608	158 826	7	9 791
nowomiejski	2 685	21	-	14 052	21	-
ostródzki	138 289	4	9 287	326 179	4	30 273
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	80 352	6	18 785	147 026	9	37 304
Podregion etcki ..... Subregion	274 393	x	25 161	820 041	x	78 965
Powiaty: Powiats:						
etcki	24 943	11	3 671	84 144	11	23 050
gizycki	147 172	3	15 433	338 942	3	33 044
gołdapski	20 647	13	1 209	157 602	8	5 531
olecki	9 006	19	276	23 429	18	2 176
piski	56 959	8	2 030	161 881	6	5 140
węgorzewski	15 666	15	2 542	54 043	13	10 024
Podregion olsztyński ..... Subregion	681 939	x	97 757	1 673 235	x	232 503
Powiaty: Powiats:						
bartoszycki	12 607	17	2 041	23 919	17	3 501
kętrzyński	24 575	12	4 195	37 612	15	6 029
lidzbarski	30 632	10	5 256	63 154	12	11 487
mrągowski	274 088	1	59 929	737 255	1	149 269
nidzicki	5 222	20	93	16 701	20	327
olsztyński	95 727	5	2 494	298 030	5	9 946
szczycieński	54 011	9	1 681	126 447	10	4 393
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Olsztyn	185 077	2	22 068	370 117	2	47 551

Tabl. VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r. (cd.)
Powiats against the background of the voivodship in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcji PKD „Zakwaterowanie i gastronomia” ^Δ National economy entities conducting activity in PKD section “Accommodation and catering” ^Δ							
	ogółem total	zakwaterowanie accommodation				gastronomia ^Δ catering ^Δ		
		hotele i podobne obiekty zakwaterowania hotels and similar accommodation	obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania tourist another short-stay accommodation	pola kempingowe i pola namiotowe camping grounds and tent sites	pozostałe zakwaterowanie other accommodation	restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne restaurants and other catering outlets	przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa event catering and other food service activities	przygotowywanie i podawanie napojów beverage preparing and serving activities
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	3 633	334	767	86	26	1 722	224	361
Podregion elbląski Subregion	1 054	79	219	14	10	512	77	105
Powiats:								
braniewski	87	7	18	-	2	42	3	14
działdowski	76	7	12	3	-	34	9	5
elbląski	99	5	27	-	-	46	7	11
iławski	154	19	28	2	3	70	9	19
nowomiejski	48	3	3	-	-	24	13	3
ostródzki	225	24	51	4	-	113	13	13
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Elbląg	365	14	80	5	5	183	23	40
Podregion etcki ..... Subregion	916	90	237	34	4	394	41	85
Powiats:								
etcki	186	17	29	2	2	97	8	23
giżycki	291	33	86	10	-	114	12	24
gotdapski	44	4	7	1	2	22	2	5
olecki	80	7	5	-	-	49	4	15
piski	246	19	89	16	-	86	15	14
węgorzewski	69	10	21	5	-	26	-	4
Podreg. olsztyński Subregion	1 663	165	311	38	12	816	106	171
Powiats:								
bartoszycki	94	5	7	-	-	52	11	14
kętrzyński	102	12	15	2	-	56	4	10
lidzbarski	91	2	15	-	1	42	5	25
mrągowski	391	54	143	14	1	134	20	17
nidzicki	55	5	11	-	-	27	3	6
olsztyński	280	40	48	8	3	138	14	17
szczycieński	177	17	28	13	-	87	7	23
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Olsztyn	473	30	44	1	7	280	42	59

Tabl. VI. Powiaty na tle województwa w 2016 r. (dok.)
Powiats against the background of the voivodship in 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Działalność związana z turystyką ^Δ Tourism activities ^Δ					
	działalność agentów i pośredników turystycznych oraz organizatorów turystyki <i>travel agency, tourist representative and tour operator activities</i>			pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>other reservation service and related activities</i>		
	działalność agentów turystycznych <i>travel agency activities</i>	działalność pośredników turystycznych <i>tourist representative activities</i>	działalność organizatorów turystyki <i>tour operator activities</i>	razem total	w tym of which	
					działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych <i>courier and tourist guide activities</i>	działalność w za- kresie informacji turystycznej <i>travel information activities</i>
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	76	31	151	147	105	10
Podregion elbląski ..... Subregion	21	10	25	23	14	2
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
braniewski	-	1	2	8	7	1
działdowski	1	-	2	3	1	-
elbląski	-	1	1	-	-	-
iławski	6	3	4	2	1	-
nowomiejski	-	1	1	1	1	-
ostródzki	4	1	2	6	2	-
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Elbląg	10	3	13	3	2	-
Podregion etcki ..... Subregion	11	7	53	35	21	4
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
etcki	4	-	11	4	2	1
giżycki	2	1	22	26	17	1
gołdapski	-	2	4	2	1	1
olecki	3	3	4	1	1	-
piski	1	1	3	1	-	-
węgorzewski	1	-	9	1	-	1
Podregion olsztyński ..... Subregion	44	14	73	89	70	4
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
bartoszycki	-	-	4	1	-	-
kętrzyński	-	1	-	41	41	-
lidzbarski	-	-	-	4	2	1
mrągowski	5	-	5	9	6	1
nidzicki	-	-	-	1	1	-
olsztyński	7	4	6	7	5	-
szczycieński	-	3	6	2	2	-
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Olsztyn	32	6	52	24	13	2

a Stan na 31 VII.

a As of 31 VII.

Tabl. VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r.
Powiats against the background of the voivodship in 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Turystyczne obiekty noclegowe ^a Tourist accommodation establishments ^a				
	ogółem total	lokata position	w tym całoroczne of which open all year	w tym hotele of which hotels	na 100 km ² per 100 km ²
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	499	x	289	113	2,1
Podregion elbląski ..... Subregion	118	x	79	40	1,6
Powiaty: Powiats:					
braniewski	8	16	7	4	0,7
działdowski	13	13	9	3	1,4
elbląski	8	17	6	3	0,6
iławski	29	6	19	7	2,1
nowomiejski	3	21	2	-	0,4
ostródzki	41	5	22	14	2,3
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Elbląg	16	10	14	9	20,0
Podregion etcki ..... Subregion	159	x	81	22	2,5
Powiaty: Powiats:					
etcki	15	11	10	2	1,3
gizycki	60	2	31	11	5,4
gołdapski	12	14	9	1	1,6
olecki	8	18	3	2	0,9
piski	44	4	20	5	2,5
węgorzewski	20	9	8	1	2,9
Podregion olsztyński ..... Subregion	222	x	129	51	2,1
Powiaty: Powiats:					
bartoszycki	6	20	6	1	0,5
kętrzyński	9	15	7	4	0,7
lidzbarski	14	12	13	3	1,5
mrągowski	86	1	38	20	8,1
nidzicki	7	19	5	0	0,7
olsztyński	53	3	28	8	1,9
szczycieński	24	7	13	3	1,2
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Olsztyn	23	8	19	12	26,0

Tabl. VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r. (cd.)
Powiats against the background of the voivodship in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca noclegowe ^a Number of beds ^a					
	ogółem total		w tym całoroczne of which open all year	w tym w hotelach of which in hotels	na 1 km ² per 1 km ²	stopień wykorzystania w % occupancy rate in %
		lokata position				
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	40 805	x	23 116	13 310	1,7	30,9
Podregion elbląski ..... Subregion	8 247	x	5 380	3 531	1,1	31,7
Powiaty: Powiats:						
braniewski	398	17	335	214	0,3	18,5
działdowski	659	14	389	115	0,7	17,4
elbląski	404	16	379	236	0,3	26,2
iławski	1 833	7	1 101	519	1,3	29,1
nowomiejski	316	19	110	0	0,5	22,0
ostródzki	3 389	5	1 988	1 604	1,9	36,8
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	1 248	9	1 078	843	15,6	37,2
Podregion etcki ..... Subregion	11 033	x	5 768	2 075	1,7	30,0
Powiaty: Powiats:						
etcki	1 088	10	558	74	1,0	30,7
giżycki	4 590	4	2 600	1 177	4,1	31,4
gołdapski	975	11	843	50	1,3	47,8
olecki	387	18	131	119	0,4	30,3
piski	3 064	6	1 264	553	1,7	21,3
węgorzewski	929	12	372	102	1,3	26,7
Podregion olsztyński ..... Subregion	21 525	x	11 968	7 704	2,1	31,0
Powiaty: Powiats:						
bartoszycki	295	20	295	98	0,2	25,9
kętrzyński	651	15	504	264	0,5	15,4
lidzbarski	663	13	648	329	0,7	27,0
mrągowski	7 589	1	4 813	4 250	7,1	34,4
nidzicki	226	21	54	0	0,2	24,4
olsztyński	5 209	3	2 394	738	1,8	28,0
szczygieński	1 648	8	969	253	0,9	29,0
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Olsztyn	5 244	2	2 291	1 772	59,4	32,7

Tabl. VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r. (cd.)
Powiats against the background of the voivodship in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Korzystający z noclegów Tourists accommodated			Udzielone noclegi Accommodation provided		
	ogółem total		w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	ogółem total		w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists
		lokata position			lokata position	
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	1 262 624	x	167 641	3 131 890	x	400 048
Podregion elbląski ..... Subregion	302 844	x	38 298	701 683	x	85 614
Powiaty: Powiats:						
braniewski	12 120	17	4 030	22 045	18	7 479
działdowski	10 512	18	396	31 387	15	1 583
elbląski	15 611	15	1 244	36 261	14	5 011
iławski	49 772	8	3 184	134 061	9	7 836
nowomiejski	2 487	21	0	12 609	21	-
ostródzki	131 185	4	9 838	313 343	5	27 837
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Elbląg	81 157	6	19 606	151 977	7	35 868
Podregion etcki ..... Subregion	296 852	x	33 989	787 353	x	82 062
Powiaty: Powiats:						
etcki	26 342	12	3 452	65 368	11	7 340
gizycki	151 830	3	24 787	345 091	3	55 317
gołdapski	27 008	11	1 251	144 224	8	4 577
olecki	9 551	19	183	21 584	19	1 806
piski	65 029	7	2 540	159 367	6	6 220
węgorzewski	17 092	13	1 776	51 719	13	6 802
Podregion olsztyński ..... Subregion	662 928	x	95 354	1 642 854	x	232 372
Powiaty: Powiats:						
bartoszycki	14 675	16	2 797	27 608	17	5 015
kętrzyński	15 913	14	3 193	29 109	16	6 182
lidzbarski	29 634	10	5 761	61 308	12	14 327
mrągowski	265 328	1	56 103	699 280	1	143 908
nidzicki	3 986	20	36	13 066	20	136
olsztyński	101 489	5	3 106	315 781	4	9 052
szczycieński	48 546	9	2 203	125 102	10	5 889
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Olsztyn	183 357	2	22 155	371 600	2	47 863

Tabl. VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r. (cd.)
Powiats against the background of the voivodship in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcji PKD „Zakwaterowanie i gastronomia” ^Δ National economy entities conducting activity in PKD section “Accommodation and catering” ^Δ							
	ogółem total	zakwaterowanie accommodation				gastronomia ^Δ catering ^Δ		
		hotele i podobne obiekty zakwaterowania hotels and similar accommodation	obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania tourist another short-stay accommodation	pola kempingowe i pola namiotowe camping grounds and tent sites	pozostałe zakwaterowanie other accommodation	restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne restaurants and other catering outlets	przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa event catering and other food service activities	przygotowywanie i podawanie napojów beverage preparing and serving activities
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	3 688	344	849	84	27	1 715	221	333
Podregion elbląski Subregion	1 041	80	231	14	10	502	73	93
Powiats:								
braniewski	80	8	17	-	2	41	3	9
działdowski	70	7	12	2	-	33	6	4
elbląski	107	6	30	-	-	51	6	9
iławski	156	20	30	2	3	70	9	19
nowomiejski	45	3	2	-	-	22	12	4
ostródzki	219	22	56	3	-	108	13	13
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Elbląg	364	14	84	7	5	177	24	35
Podregion etcki ..... Subregion	946	91	264	33	5	401	44	79
Powiats:								
etcki	189	18	30	2	3	96	10	22
giżycki	300	36	99	10	-	112	11	22
gotdapski	48	4	9	1	2	24	2	5
olecki	85	7	7	-	-	52	4	15
piski	255	17	98	15	-	88	17	13
węgorzewski	69	9	21	5	-	29	-	2
Podreg. olsztyński Subregion	1 701	173	354	37	12	812	104	161
Powiats:								
bartoszycki	89	4	9	-	-	51	11	10
kętrzyński	105	10	18	2	-	58	6	8
lidzbarski	88	3	15	-	1	44	3	20
mrągowski	408	57	157	13	1	136	16	19
nidzicki	48	5	12	-	-	19	3	5
olsztyński	299	43	55	7	5	143	17	18
szczycieński	184	15	37	14	-	86	6	23
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Olsztyn	480	36	51	1	5	275	42	58

Tabl. VII. Powiaty na tle województwa w 2017 r. (dok.)
Powiats against the background of the voivodship in 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Działalność związana z turystyką ^Δ Tourism activities ^Δ					
	działalność agentów i pośredników turystycznych oraz organizatorów turystyki <i>travel agency, tourist representative and tour operator activities</i>			pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>other reservation service and related activities</i>		
	działalność agentów turystycznych <i>travel agency activities</i>	działalność pośredników turystycznych <i>tourist representative activities</i>	działalność organizatorów turystyki <i>tour operator activities</i>	razem total	w tym of which	
					działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych <i>courier and tourist guide activities</i>	działalność w za- kresie informacji turystycznej <i>travel information activities</i>
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	75	26	140	142	101	8
Podregion elbląski ..... Subregion	21	7	21	25	15	2
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
braniewski	-	1	2	7	6	1
działdowski	1	-	2	3	1	-
elbląski	-	1	1	3	2	-
iławski	6	3	4	2	1	-
nowomiejski	-	-	1	1	1	-
ostródzki	4	1	1	6	2	1
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Elbląg	10	1	10	3	2	-
Podregion etcki ..... Subregion	12	6	47	34	20	3
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
etcki	4	-	11	5	3	1
giżycki	3	1	18	24	15	-
gołdapski	-	2	3	2	1	1
olecki	3	2	4	1	1	-
piski	1	1	4	1	-	-
węgorzewski	1	-	7	1	-	1
Podregion olsztyński ..... Subregion	42	13	72	83	66	3
Powiаты: <i>Powiats:</i>						
bartoszycki	-	-	4	1	-	-
kętrzyński	-	1	-	38	38	-
lidzbarski	-	-	-	3	2	-
mrągowski	5	-	6	9	6	1
nidzicki	-	-	1	1	1	-
olsztyński	7	4	6	6	4	-
szczycieński	-	3	7	1	1	-
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Olsztyn	30	5	48	24	14	2

a Stan na 31 VII.

a As of 31 VII.

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach
Tourist accommodation establishments in gminas

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
WOJEWÓDZTWO ..... VOIVODSHIP	492	40 022	512	41 092	499	40 805
Podregion elbląski ..... Subregion	112	8 391	124	8 988	118	8 247
POWIAT BRANIEWSKI	7	312	8	358	8	398
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Braniewo	4	176	4	193	4	239
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Frombork	2	126	3	149	3	149
Pieniężno	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Braniewo	-	-	-	-	-	-
Lelkowo	1	10	1	16	1	10
Płoskinia	-	-	-	-	-	-
Wilczęta	-	-	-	-	-	-
POWIAT DZIAŁDOWSKI	15	724	16	777	13	659
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Działdowo	2	62	3	115	3	115
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Lidzbark	7	551	7	551	5	436
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Działdowo	1	25	1	25	1	25
Iłowo-Osada	-	-	-	-	-	-
Płośnica	-	-	-	-	-	-
Rybno	5	86	5	86	4	83
POWIAT ELBLĄSKI	8	390	9	422	8	404
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Młynary	-	-	-	-	-	-
Pastęk	1	52	2	80	2	80
Tolkmicko	4	191	4	195	3	177
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Elbląg	2	75	2	75	2	75
Godkowo	1	72	1	72	1	72
Gronowo Elbląskie	-	-	-	-	-	-
Markusy	-	-	-	-	-	-
Milejewo	-	-	-	-	-	-
Rychliki	-	-	-	-	-	-

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach (cd.)
Tourist accommodation establishments in gminas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
POWIAT IŁAWSKI	25	2 361	30	2 407	29	1 833
Gminy miejskie: <i>Urban gminas:</i>						
Iława	9	1 580	12	1 667	11	1 086
Lubawa	1	37	2	63	2	63
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Kisielice	-	-	-	-	-	-
Susz	2	102	2	102	2	102
Zalewo	3	44	3	44	3	44
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Iława	9	534	10	467	9	375
Lubawa	1	64	1	64	2	163
POWIAT NOWOMIEJSKI	4	348	3	325	3	316
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Nowe Miasto Lubawskie	2	123	2	119	2	110
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Biskupiec	1	19	-	-	-	-
Grodziczno	1	206	1	206	1	206
Kurzętnik	-	-	-	-	-	-
Nowe Miasto Lubawskie	-	-	-	-	-	-
POWIAT OSTRÓDZKI	38	3 146	41	3 423	41	3 389
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Ostróda	9	805	9	784	9	878
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Miłakowo	2	50	3	160	3	74
Miłomłyn	5	495	5	496	4	336
Morąg	8	285	8	298	8	284
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Dąbrówno	3	266	3	262	3	262
Grunwald	1	46	1	46	1	110
Łukta	3	147	5	305	5	292
Małdyty	-	-	-	-	-	-
Ostróda	7	1 052	7	1 072	8	1 153
MIASTO NA PRAWACH POWIATU <i>CITY WITH POWIAT STATUS</i>						
Elbląg	15	1 110	17	1 276	16	1 248

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach (cd.)
Tourist accommodation establishments in gminas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
Podregion ełcki ..... Subregion	164	10 603	163	10 691	159	11 033
POWIAT EŁCKI	17	972	16	957	15	1 088
Gmina miejska: Urban gmina:						
Ełk	7	606	6	588	7	736
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Ełk	7	190	7	192	5	172
Kalinowo	-	-	-	-	-	-
Prostki	-	-	-	-	-	-
Stare Juchy	3	176	3	177	3	180
POWIAT GIŻYCKI	62	4 478	61	4 378	60	4 590
Gmina miejska: Urban gmina:						
Giżycko	15	1 203	15	1 174	15	1 186
Gmina miejsko-wiejska: Urban-rural gmina:						
Ryn	11	925	12	936	9	687
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Giżycko	22	1 834	19	1 740	23	2 250
Kruklanki	7	282	7	277	7	273
Miłki	6	219	7	236	5	179
Wydminy	1	15	1	15	1	15
POWIAT GOŁDAPSKI	10	808	12	960	12	975
Gmina miejsko-wiejska: Urban-rural gmina:						
Gołdap	9	758	11	910	11	925
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Banie Mazurskie	-	-	-	-	-	-
Dubeninki	1	50	1	50	1	50
POWIAT OLECKI	9	473	9	495	8	387
Gmina miejsko-wiejska: Urban-rural gmina:						
Olecko	7	400	7	362	7	362
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Kowale Oleckie	1	25	1	85	1	25
Świątajno	1	48	1	48	-	-
Wieliczki	-	-	-	-	-	-

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach (cd.)
Tourist accommodation establishments in gminas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
POWIAT PISKI	48	2 996	47	3 035	44	3 064
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Biała Piska	2	33	2	33	2	33
Orzysz	9	245	9	257	7	256
Pisz	10	679	12	963	10	940
Ruciane-Nida	27	2 039	24	1 782	25	1 835
POWIAT WĘGORZEWSKI	18	876	18	866	20	929
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Węgorzewo	13	795	13	780	15	838
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Budry	-	-	-	-	-	-
Pozezdrze	5	81	5	86	5	91
Podregion olsztyński ..... <i>Subregion</i>	216	21 028	225	21 413	222	21 525
POWIAT BARTOSZYCKI	7	307	7	302	6	295
Gminy miejskie: <i>Urban gminas:</i>						
Bartoszyce	1	100	1	95	1	98
Górowo Iławeckie	-	-	-	-	-	-
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Bisztynek	1	30	1	30	1	30
Sępólno	-	-	-	-	-	-
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Bartoszyce	5	177	5	177	4	167
Górowo Iławeckie	-	-	-	-	-	-
POWIAT KĘTRZYŃSKI	11	619	10	595	9	651
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Kętrzyn	6	445	7	485	5	528
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Korsze	-	-	-	-	-	-
Reszel	3	119	3	110	3	108
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Barciany	-	-	-	-	-	-
Kętrzyn	2	55	-	-	1	15
Srokowo	-	-	-	-	-	-

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach (cd.)
Tourist accommodation establishments in gminas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
POWIAT LIDZBARSKI	9	535	10	576	14	663
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Lidzbark Warmiński	3	302	3	308	3	309
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Orneta	2	69	3	104	3	107
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Kiwity	1	12	1	12	1	12
Lidzbark Warmiński	3	152	3	152	7	235
Lubomino	-	-	-	-	-	-
POWIAT MRĄGOWSKI	86	7 552	87	7 524	86	7 589
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Mrągowo	14	1 471	15	1 479	15	1 463
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Mikołajki	24	3 437	23	3 392	23	3 389
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Mrągowo	17	554	16	537	14	485
Piecki	21	1 489	23	1 457	25	1 607
Sorkwity	10	601	10	659	9	645
POWIAT NIDZICKI	6	120	7	239	7	226
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Niedzica	4	88	5	201	6	214
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Janowiec Kościelny	-	-	-	-	-	-
Janowo	1	12	1	12	1	12
Kozłowo	1	20	1	26	-	-
POWIAT OLSZTYŃSKI	51	4 547	55	4 764	53	5 209
Gminy miejsko-wiejskie: <i>Urban-rural gminas:</i>						
Barczewo	6	840	5	707	6	744
Biskupiec	7	139	8	251	8	277
Dobre Miasto	1	44	2	64	2	64
Jeziorany	2	46	2	46	1	36
Olsztynek	8	1 167	9	1 146	8	1 134
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Dywity	1	14	1	14	2	602
Gietrzwałd	9	659	9	665	9	661
Jonkowo	1	50	1	50	1	55

Tabl. VIII. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach (dok.)
Tourist accommodation establishments in gminas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015		2016		2017	
	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds	obiekty facilities	miejsca noclegowe number of beds
	stan w dniu 31 VII as of 31 VII					
Kolno	2	410	2	420	2	420
Purda	7	656	8	753	7	654
Stawiguda	7	522	8	648	7	562
Świątki	-	-	-	-	-	-
POWIAT SZCZYCIEŃSKI	23	1 645	25	1 699	24	1 648
Gmina miejska: <i>Urban gmina:</i>						
Szczytno	5	224	4	185	5	238
Gmina miejsko-wiejska: <i>Urban-rural gmina:</i>						
Pasym	3	622	3	622	3	622
Gminy wiejskie: <i>Rural gminas:</i>						
Dźwierzuty	2	50	3	100	2	50
Jedwabno	6	392	6	371	6	387
Rozogi	1	16	2	50	1	34
Szczytno	2	48	3	76	3	76
Świątajno	4	293	4	295	4	241
Wielbark	-	-	-	-	-	-
MIASTO NA PRAWACH POWIATU CITY WITH POWIAT STATUS						
Olsztyn	23	5 703	24	5 714	23	5 244

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

Baza noclegowa turystyki

Źródłem danych o stanie i wykorzystaniu turystycznych obiektów noclegowych w Polsce, posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, jest stałe badanie statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, realizowane zgodnie ze specjalizacją przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Informacje pozyskiwane są za pośrednictwem sprawozdań o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego KT-1 w poszczególnych miesiącach.

Jednostki sprawozdawcze podają: dokładną lokalizację, rodzaj i kategorię obiektu, liczbę pokoi, miejsc noclegowych, placówek gastronomicznych. Ponadto informują o wykorzystaniu obiektu w poszczególnych miesiącach, tj. o liczbie dni działalności obiektu, nominalnej liczbie miejsc noclegowych lub pokoi, a także o liczbie osób korzystających z zakwaterowania oraz liczbie udzielonych noclegów i wynajętych pokoi (z wyodrębnieniem turystów zagranicznych).

Wykazy jednostek do badania KT-1 powstają w oparciu o Bazę Jednostek Statystycznych (BJS), która jest utworzona jako operat do wszystkich badań prowadzonych przez GUS. BJS zawiera informacje z rejestrów urzędowych (REGON) oraz innych źródeł danych. Kartoteka turystycznych obiektów noclegowych jest aktualizowana w oparciu o rejestry administracyjne, ewidencję obiektów skategoryzowanych prowadzoną przez marszałków województw oraz inne źródła.

Konieczność podjęcia działań dostosowujących badanie do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki – skutkowało rozszerzeniem zakresu podmiotowego badania bazy noclegowej. W 2010 roku po raz pierwszy sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne posiadające 10 lub więcej miejsc noclegowych oraz przeprowadzono pilotażowe, roczne badanie reprezentacyjne pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych – posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych (formularz KT-2). **Dane w nowym układzie prezentowane są od 2012 r.** W związku z objęciem badaniem pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych, zmieniono nazwę „turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania” na „turystyczne obiekty noclegowe”.

Począwszy od zapisów w Programie Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2009 stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 221 z 2008 r., poz. 1436 z późn. zmianami), wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) zobowiązani zostali do przekazywania w formie elektronicznej informacji o obiektach świadczących usługi noclegowe. W celu ułatwienia realizacji tego zadania opracowano aplikację pozwalającą na rejestrację i bieżącą aktualizację danych o obiektach świadczących usługi noclegowe, która została udostępniona urządzeniom gmin w 2009 r. Aplikacja ta umożliwia zapisanie wprowadzonych informacji na lokalnym dysku urzędu i wykorzystanie ich do własnych potrzeb. Dzięki temu narzędziu powstała baza informacyjna o obiektach noclegowych działających na terenie gmin dostępna również do celów statystycznych.

Obowiązek prowadzenia ewidencji turystycznych obiektów noclegowych, nie podlegających kategoryzacji, nakłada na urzędy miast i gmin ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (z późniejszymi zmianami).

Począwszy od 2016 r. wdrożono system imputacji danych dla podmiotów badania, które odmówiły udziału w badaniu. Imputacja brakujących rekordów polega na uzupełnieniu informacji o jednostkach statystycznych, które w ogóle nie wzięły udziału w badaniu (*unit nonresponse*) poprzez zastąpienie braków danych wartością wynikającą z uzyskanej wiedzy o wszystkich wartościach danej zmiennej w zbiorze danych, zgodnie z przyjętą procedurą.

W statystyce bazy noclegowej przyjęto następujące rozwiązania:

- dane dotyczące obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 VII oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca; przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc;
- do liczby dni działalności obiektu nie wlicza się przerw międzyturnusowych, z powodu remontu, dezynfekcji itp.;
- przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część była dostępna dla turystów (niezależnie od tego czy był on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie;
- stopień wykorzystania obiektu – wyrażony w procentach – wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu), a dodatkowo dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych z porównania faktycznie wynajętych pokoi do nominalnej liczby pokoi;
- korzystający z noclegów to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu i powinny być liczone jeden raz, tj. w miesiącu przybycia do obiektu;
- liczba udzielonych noclegów to iloczyn osób (turystów) i liczby nocy ich pobytu;
- restauracja to zakład gastronomiczny dostępny dla ogółu konsumentów, z pełną obsługą kelnerską, oferujący całodienne wyżywienie o szerokim asortymencie potraw i napojów podawanym konsumentom według karty jadłospisowej;
- do barów i kawiarni zaliczono także herbaciarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie, itp.;
- do punktów gastronomicznych zaliczono również smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety.

Ruch graniczny

Zgodnie z decyzją Rady Unii Europejskiej Polska została włączona do obszaru strefy Schengen 21 grudnia 2007 roku. Jednocześnie z Polską, do strefy Schengen weszło osiem innych państw: Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia i Węgry. Pełne zastosowanie zasad i przepisów wynikających ze wspólnotowego kodeksu regulującego przepływ osób przez granice oznacza w praktyce zniesienie kontroli granicznej pomiędzy krajami należącymi do tego obszaru oraz pełną kontrolę i rejestrację ruchu jedynie osób niebędących obywatelami UE na zewnętrznej granicy UE. Bezpośrednim skutkiem ubocznym włączenia Polski do strefy Schengen jest brak informacji ze Straży Granicznej dotyczącej ruchu granicznego na granicy Polski z krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Ograniczenie to dotyczy odcinków granicy Polski z Niemcami, Republiką Czeską, Słowacją, Litwą oraz granicy morskiej w zakresie „regularnych połączeń promowych” i portów lotniczych w zakresie „lotów wewnętrznych”. W związku z tym zaistniała potrzeba opracowania metod pozwalających oszacować dane dotyczące ruchu granicznego na tych odcinkach granicy.

Główny Urząd Statystyczny we współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz Narodowym Bankiem Polskim, realizuje badanie „Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej”. Celem badania jest m.in. oszacowanie liczby przekroczeń granicy przez podróżujące osoby w kierunku z Polski i do Polski. W ramach badania, na wybranych, byłych drogowych przejściach granicznych, prowadzone jest zliczanie pojazdów oraz osób przekraczających granicę Polski z krajami Unii Europejskiej. Prowadzona jest także ankietyzacja cudzoziemców na granicy Polski z krajami sąsiednimi należącymi do strefy Schengen, a także na wybranych lotniskach i w portach morskich. Z kolei ankietyzacja polskich rezydentów prowadzona jest w gospodarstwach domowych w ramach badania „Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach”. Informacje uzyskane z ww. badań oraz dodatkowe źródła danych, w tym: informacje z portów lotniczych i morskich o wielkości ruchu pasażerów, dane z Urzędu Lotnictwa Cywilnego o ruchu pasażerów, informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o wielkości ruchu na przejściach granicznych na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski służą do oszacowania ruchu granicznego cudzoziemców

oraz Polaków na wewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski oraz całościowego ruchu granicznego na granicy morskiej i lotniskach.

Informacje o ruchu granicznym na zewnętrznych granicach UE opracowywane są na podstawie danych statystycznych Straży Granicznej. Rejestracja ruchu granicznego polega na ewidencji osób i środków transportu odprawionych na polskich przejściach granicznych z krajami nienależącymi do strefy Schengen (Rosją, Republiką Białorusi, Ukrainą) i prowadzona jest w sposób ciągły. Dane statystyczne opracowywane są w okresach miesięcznych, oddzielnie dla każdego przejścia granicznego. Zawierają one informacje o liczbie odpraw dokonanych na granicy w podziale na odprawy dotyczące Polaków i cudzoziemców – według kierunków (do i z Polski) i rodzajów ruchu (paszportowy, obsługa środków transportu, uproszczony i inny). Dla cudzoziemców wjeżdżających do Polski określa się ich obywatelstwo (na podstawie kraju, który wydał dokument podróży).

Komenda Główna Straży Granicznej, poza rejestracją ruchu osób na polskich granicach, prowadzi również obserwację ruchu pojazdów kołowych na wszystkich przejściach granicznych. Rejestrowane są przekroczenia granicy samochodów osobowych i ciężarowych oraz autobusów jadących w kierunku do i z Polski zarówno obywateli polskich jak i cudzoziemców. Ewidencji podlegają również pociągi operatorów krajowych i zagranicznych przekraczających granicę w obu kierunkach.

W statystyce ruchu granicznego przyjęto następujące rozwiązania:

- dane dotyczące przyjazdów i wyjazdów zagranicznych ujmują odprawy osób przekraczających granicę na podstawie paszportów oraz – w przypadku obywateli UE – innych dowodów tożsamości,
- od 2011 roku dane dotyczące liczby przyjazdów i wyjazdów dotyczą pasażerów, jak również obsługi środków transportu; poprzednio obejmowały jedynie pasażerów,
- w liczbie odpraw Polaków wyjeżdżających za granicę uwzględnione są także odprawy osób posługujących się paszportami konsularnymi i dyplomatycznymi oraz osób wyjeżdżających na stałe za granicę,
- liczba odpraw cudzoziemców przybyłych do Polski obejmuje również odprawy osób przyjeżdżających na stałe.

W badaniu ruchu granicznego przez pracowników Straży Granicznej rejestrowane są przekroczenia granicy (dokonane odprawy), a nie osoby. Tak więc, np. liczba odpraw Polaków wyjeżdżających za granicę nie oznacza liczby Polaków, ponieważ osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza. Ta sama zasada dotyczy pojazdów mechanicznych.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze

Informacje statystyczne dotyczące stanu i działalności klubów i kół PTTK opracowane zostały na podstawie rocznej sprawozdawczości tej organizacji (sprawozdanie zbiorcze ze stanu organizacyjnego oraz działalności programowej). Sprawozdanie to zawiera informacje o liczbie klubów i kół oraz ich członkach, wycieczkach turystyki powszechnej i kwalifikowanej oraz ich uczestnikach. Ponadto zbierane są dane statystyczne o kadrze szkoleniowej (przodownicy i instruktorzy), działalności klubów turystyki kwalifikowanej według dyscyplin, przewodnikach turystycznych, przyznanych odznakach oraz szlakach turystycznych. Towarzystwo wyznacza, znakuje i konserwuje własne szlaki turystyczne oraz szlaki, nad którymi sprawuje opiekę merytoryczną i prawną.

Objaśnienia podstawowych pojęć

Turystyka – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Istnieją trzy podstawowe formy turystyki zależne od rozpatrywanego obszaru:

- turystyka krajowa oznacza podróże w granicach państwa członkowskiego (Polski) odbywane przez odwiedzających będących rezydentami tego państwa członkowskiego;
- turystyka przyjazdowa oznacza podróże do państwa członkowskiego (Polski) odbywane przez odwiedzających niebędących rezydentami tego państwa członkowskiego;
- turystyka wyjazdowa oznacza podróże rezydentów państwa członkowskiego (Polski) do miejsc poza granicami tego państwa członkowskiego.

W przypadku niniejszej publikacji omawianym obszarem jest województwo.

Odwiedzający – uczestnicy turystyki. Określenie to dotyczy każdej osoby podróżującej do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy, jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca. Kategoria „odwiedzający” (krajowi i międzynarodowi) dotyczy turystów (tzn. odwiedzających, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z miejsc zbiorowego lub indywidualnego zakwaterowania w odwiedzanym miejscu) i odwiedzających jednodniowych (beznoclegowych).

Szlaki turystyczne – trasy (przede wszystkim piesze) wytyczone w terenie ze względu na walory krajobrazowe (z uwzględnieniem warunków bezpieczeństwa turystów i przepisów ochrony środowiska), oznaczone umownymi znakami umożliwiającymi odnalezienie właściwej drogi – zalecanej lub obowiązkowej. Długości szlaków turystycznych obejmują zarówno te, które zostały wytyczone i znajdują się pod opieką oddziałów PTTK, jak i te będące poza ewidencją PTTK.

Turystyczne obiekty noclegowe

Hotel – obiekt zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej, dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem gości. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Motel – obiekt hotelarski zlokalizowany przy trasach komunikacji drogowej, który poza usługami hotelarskimi przystosowany jest również do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponuje parkingiem. Motel musi posiadać co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych. Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii moteli: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Pensjonat – obiekt hotelarski, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania co najmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii pensjonatów: najwyższa – 5 gwiazdek, najniższa – 1 gwiazdka.

Inny obiekt hotelowy – obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątnięcie pokoi, śnięcie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria).

Dom wycieczkowy – obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie domów wycieczkowych: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III.

Schronisko – obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko powinno stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. Pojęcie „schronisko” nie obejmuje schronisk młodzieżowych.

Schronisko młodzieżowe – obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się trzy kategorie schronisk młodzieżowych: najwyższa – kat. I, najniższa – kat. III.

Szkolne schronisko młodzieżowe – (podgrupa wprowadzona od 2004 r. – wyodrębniona ze „schronisk młodzieżowych”) placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ośrodek wczasowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami.

Ośrodek kolonijny – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami.

Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy – obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów, itp. Może być także przystosowany do świadczenia usług wczasowych.

Dom pracy twórczej – obiekt, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy.

Zespoły domków turystycznych – domki turystyczne – budynki niepodpiwniczone, posiadające nie więcej niż cztery pokoje, dostosowane do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki mogą tworzyć zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych oraz organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych. W grupie zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych mogą znajdować się również miejsca kempingowe.

Kemping – teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne), umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia i zakresu świadczonych usług wyróżnia się cztery kategorie kempingów: najwyższa – 4 gwiazdki, najniższa – 1 gwiazdka.

Pole biwakowe – wydzielone miejsce, niestrzeżone, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu biwakowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne.

Hostel – obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia/łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe.

Zakład uzdrowiskowy – zakład świadczący usługi w zakresie opieki zdrowotnej położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska. Zakłady uzdrowiskowe wykazują wszystkie miejsca noclegowe przeznaczone do dyspozycji turystów, w tym kuracjuszy.

Pokoje gościnne (kwatery prywatne) – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników) wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Kwaterna agroturystyczna – rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Pozostałe niesklasyfikowane – obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części, pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe, itp.

Wskaźniki charakteryzujące intensywność ruchu turystycznego

- gęstości bazy noclegowej (nasylenia bazą noclegową) według Charvata – relacja liczby miejsc noclegowych do powierzchni w km²;
- funkcji turystycznej Baretje'a i Deferta – stosunek liczby miejsc noclegowych do liczby mieszkańców;
- rozwoju bazy noclegowej – relacja korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby miejsc noclegowych;
- gęstości ruchu turystycznego – stosunek liczby korzystających z noclegów w ciągu roku do powierzchni w km²;
- intensywności ruchu turystycznego według Schneidera – stosunek liczby korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców;
- intensywności ruchu turystycznego według Charvata – stosunek liczby udzielonych noclegów w ciągu roku do liczby mieszkańców.

Wskaźniki rozwoju przedsiębiorstw turystycznych

- udział liczby podmiotów gospodarczych zajmujących się turystyką do liczby wszystkich podmiotów gospodarczych;
- liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się turystyką przypadających na 1 mieszkańca;
- udział liczby podmiotów gospodarczych zajmujących się turystyką na km².

Methodological notes

Sources and range of data

Tourist accommodation establishment

The source of data about the capacity and occupancy of tourist accommodation establishments (with 10 or more beds) in Poland is a complete statistical survey conducted by Statistics Poland in accordance with the specialization pursued by the Statistical Office in Rzeszów. Information is obtained through the KT-1 reports of the occupancy of tourism accommodation establishments in each month.

The reporting units provide the following: precise location, type and category of the establishment, number of rooms, beds and catering establishments. Furthermore, they provide information on the establishment occupation in individual months, i.e. on the number of days of the establishment activity, nominal number of bed places or rooms, as well as the number of persons accommodated, and the number of overnights stays and rented rooms (separately for foreign tourists).

The lists of units for KT-1 surveys are developed on the basis of the Statistical Units Base (BJS), which is established to serve as the frame for all surveys conducted by Statistics Poland. The BJS includes information from official registers (REGON) and from other data sources. The index of collective accommodation establishments is updated on the basis of administration registers, categorized establishment registers and other sources.

Necessity to adjust the survey to the new EU legislation – Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism and regarding Council Directive 95/57/EC resulted in the extension of the subjective scope of the tourism accommodation base survey in 2010. For the first time the monthly report on the KT-1 form included guest rooms and agrotourism lodgings with 10 or more beds. Moreover an annual pilot sample survey of guest rooms and agrotourism lodgings with less than 10 beds were conducted (KT-2 form). **Since 2012 the survey on tourist accommodation establishment has covered supplemented data on guest rooms and agrotourism lodgings.** With this, the term "tourism collective accommodation establishments" was changed to "tourism accommodation establishments".

Starting since 2009 (in accordance with the Programme for Surveys in Public Statistics for 2009 which is an annex to the Regulation of the Council of Ministers of 27 November 2008 (Journal of Laws No. 221, 2008, item. 1436 with amendments), municipality administrators (mayors, presidents of cities) are being obliged to provide information about facilities providing accommodation services in electronic form. In order to facilitate this task a special applet was developed that allows registering and updating current data on the premises providing accommodation services in municipal offices. This application allows collecting information on the local level, save them on the office disk and using them to the own need of the office. With this tool, the resulting database of information on accommodation establishments operating in the municipalities is also available for statistical purposes.

While adapting to meet the requirements of the new European Union legislation in the field of tourism, in scope of interest are entities of individual accommodation (agro-tourism accommodation establishments/guest rooms). Obligation to keep records of such entities is required from the offices of municipalities and towns and is included in the law on tourism services of 29 August 1997 (as amended).

Starting from 2016, a data imputation system was implemented for research subjects that refused to participate in the survey. Imputation of missing records consists in supplementing information on statistical units that did not take part in the survey at all (unit nonresponse) by replacing missing data with the value resulting from the obtained knowledge of all values of a given variable in the data set, in accordance with the adopted procedure.

The following solutions were adopted in the statistics on the accommodation base:

- data concerning the number of accommodation places and establishments covers all establishments open on 31 July and establishments closed on 31 July, but open on other days of the surveyed month. The maximum number of places has been assumed for them;
- the number of days of establishment activity does not include breaks between periods, caused by repairs, disinfection, etc.;
- an active establishment is understood as an establishment which was accessible to tourists, at least in part (regardless of the actual occupancy), during the surveyed period;
- the establishment occupancy rate – presented in percentage – results from the comparison of actually provided accommodations with the nominal number of bed places (total bed places prepared for tourists on each activity day of the establishment), and for hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments additionally from the comparison of actually rented rooms and the nominal number of rooms;
- the number of tourists accommodated is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in). This means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration);
- number of overnight stays (nights per capita) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay;
- a restaurant is a catering establishment available to general consumers with full waiting services, offering all day dining with full board with a broad assortment of meals and beverages by menu;
- bars and cafes include also wine houses, beer halls, canteens, etc.,
- catering outlets include also grills, well-rooms, ice-cream parlors, refreshment rooms.

Border traffic

Pursuant to the decision of the Council of the European Union, Poland was included in the Schengen area on 21 December 2007. Eight other countries were included into Schengen along with Poland, namely: Estonia, Latvia, Lithuania, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Malta and Slovenia. A complete application of rules and regulations arising from the Community code governing the border flow of persons translates itself into a practical removal of border control between the countries within this area. Furthermore, the eastern border of Poland simultaneously became the external border of the European Union, where full inspection and traffic registration encompasses only citizens of non-European Union countries. The direct outcome of the Poland's accession to Schengen is the lack of statistical information on border traffic on the internal border of Poland and the European Union. This shortage of data refers to the segments of the Polish border with the following countries: Germany, Czech Republic, Slovakia, and Lithuania, as well as the maritime border in the scope of "regular ferry connections" and airports in the scope of "internal flights". Therefore, a need to develop methods allowing data estimation on cross-border traffic on those sections of the border emerged.

In 2016 Statistics Poland in cooperation with the Ministry of Sport and Tourism and the National Bank of Poland, carried out a survey "Trips made by non-residents to Poland. The movement of vehicles and people at the Polish border with the countries of the European Union". The survey aims to, among others, estimate the number of border crossings by persons traveling in the direction to and from Poland. In the frames of the survey, on selected former land border crossings, counting of vehicles and persons crossing the Polish border with other countries of the European Union is carried out. Additionally, the questionnaire for foreigners on the Polish border with the neighboring countries belonging to the Schengen zone, as well as at selected airports and seaports is also conducted. In turn, the questionnaire for residents of Poland is carried out in households within

the survey "Participation of Polish citizens (residents) in travel". Information obtained from the above mentioned surveys and additional data sources, including: information from airports and seaports on passenger traffic volume (number of passengers operated in regular and charter traffic), data from the Civil Aviation Authority on passenger traffic (national and international traffic information, flight directions and destination cities), information from the Border Guard Headquarters on the amount of traffic at border crossings at the external border of the European Union on Polish territory for the estimation of cross-border traffic of foreigners and Poles on the inside border of the European Union on Polish territory and the overall border traffic on the maritime border and airports.

The information on border traffic (at the Polish land border with the countries not belonging to the Schengen area) is compiled on the basis of the statistical data provided by the Border Guard. The registration of border traffic is based on the register of persons and means of transport checks at all Polish border crossing points with the countries not belonging to the Schengen area (Russia, Republic of Belarus, Ukraine). This register is kept on an ongoing basis. The statistical data is compiled in monthly periods, separately for each individual border crossing points, and covers information on the number of border checks divided into checks concerning Polish citizens and those concerning foreigners – by direction (to and from Poland), and by type of traffic (passport, service of means of transport, simplified and others). The citizenship of foreigners entering Poland is defined (on the basis of the country which issued the travel document).

Besides registering the traffic of persons on Polish borders, the Headquarters of the Border Guard also monitors the traffic of wheel vehicles at all border crossings. Under registration there are passenger cars, trucks and buses going into the direction to and from Poland, Polish as well as foreigners. The registration concerns also trains of national and foreign operators crossing the border in both directions.

The following solutions were adopted in the statistics on border traffic:

- data concerning the arrivals and departures of foreign citizens describing the checks of persons crossing the border on the basis of passports, as well as – in the case of the EU citizens – other personal documents,
- since 2011 data on the number of arrivals and departures has related to passengers and the operating personnel; previously data included only passengers,
- the number of Polish citizens travelling abroad also includes the checks of persons with consular and diplomatic passports, as well as persons leaving the country for permanent stay abroad,
- the number of foreigners arriving in Poland also includes the checks of persons arriving for permanent stay.

The survey on border traffic conducted by the employees of the Border Guard serves as the means for registering the border checks, and not persons who cross this border. A person crossing the border several times is counted as many times as he/she crosses this border. The same rule applies to motor vehicles.

Polish Tourist and Sightseeing Association (PTTK)

The statistical information on the condition and activity of PTTK clubs and circles was compiled on the basis of the annual regular reports submitted by this organization. This report includes information on the number of clubs and circles, as well as on their members, general and qualified tourism trips, and their participants. Furthermore, the data on training personnel (leaders and instructors), activity of qualified tourism clubs by discipline, tourism guides, awarded distinctions, and tourist trails are also collected of the statistical data. PTTK determines and maintains its own marked tourist trails and routes on which has a substantive and legal care.

Explanation of basic definitions

Tourism – the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

There are three basic forms of tourism, which depend on the surveyed area:

- domestic tourism means visits within a Member State (Poland) by visitors who are residents of that Member State;
- inbound tourism means visits to a Member State (Poland) by visitors who are not residents of that Member State;
- outbound tourism means visits by residents of a Member State (Poland) outside that Member State.

In the case of this publication, the area of interest is the voivodship.

Visitors – the participants of tourism. This definition refers to every person travelling to locations outside their usual environment for a period not exceeding 12 months, whose main purpose of trip is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited. The „visitors“ (domestic and foreign) category refers to tourists (i.e. visitors who occupied accommodation establishments within the given location for at least one night) and same-day visitors (not accommodated).

Tourist trails – routes (primarily hiking) which are marked up on a given area due to their landscape values (while taking into consideration the safety conditions of tourists and the environmental protection regulations), and are marked with conventional symbols allowing for tracing the right way – recommended or obligatory. The length of tourist trails not belonging to the PTTK but marked out by branches of PTTK was included in the presented data.

Types of tourist accommodation establishments

Hotel – an accommodation facility located mainly in the urban areas, with at least 10 rooms, most of which are one-person or two-person rooms, providing a wide range of services for clients staying at the establishment. Each hotel has to render catering services. Depending on the facility furnishing and the range of the services being rendered, five categories are attributed: the highest – five stars, the lowest – one star.

Motel – a hotel type complex located by road communication routes, which, besides the provision of hotel services, is also adapted to the provision of car services and has a car park. A motel has to have at least 10 rooms, most of bed places in single-bed and double-bed rooms. Each motel has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of motels are distinguished: top – five stars, lowest – one star.

Boarding house – a hotel establishment that provides hotel services, offers full board and has at least seven rooms. It has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: top – 5 stars, lowest – one star.

Similar establishment – a lodging place divided into rooms and managed by one board, rendering specified services, including room service, bed-making and cleaning of sanitary facilities, at least on a daily basis (e.g., a building meeting the requirement for a hotel, motel or lodging house that has not obtained a category).

Excursion hostel – an establishment located in the built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 available accommodations, adapted to self-service of the clients, and offering a minimal scope of services associated with the client stay. Each excursion hostel must have at least one catering establishment. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of excursion hotels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III.

Shelter – an establishment located outside built-up areas, near tourist trails, offering a minimal scope of services associated with the client stay. A shelter should provide a food services or possibility of a meal self-preparation. The notion „shelter“ does not encompass youth hostels.

Youth hostel – an establishment projected for individual and group youth tourism, adapted to self-service of the clients. A youth hostel is an establishment located in a freestanding building or a designated part of a building. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of youth hostels are distinguished: top – cat. I, lowest – cat. III.

School youth hostels – an educational establishment where interests and talents can be developed as well as different kinds of rest and free time can be organized.

Holiday centre – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holidays.

Holiday youth centre – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holiday camps.

Training-recreational centre – an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and permanently adapted to hold courses, conferences, trainings and conventions etc. It can also be adapted to provide holiday services.

Creative arts centre – an establishment, which assures adequate conditions for creative work and recreation of artists, also used as a holiday centre (mainly by their families).

Complexes of tourist cottages – tourist cottage – a building without a cellar, with no more than four rooms, adapted to provide hotel services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and be organizationally included in other accommodation establishments. The complexes of tourist cottages may also include camping places.

Camping site – an area, usually wooded, guarded, lighted, with 24-hour reception service, equipped with facilities (sanitary, catering, recreational) which enable the tourists to spend the night in tents, caravans as well as to prepare meals and park motor vehicles. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, four categories of camping sites are distinguished: top – four stars, lowest – one star.

Tent camp site – a place sectioned off in wooded area, non-guarded, marked and provisionally fenced, which enables the tourists to spend the night in tents. There is drinking water drawing points, necessary sanitary equipment and recreational area in the tent camp site.

Hostel – an accommodation establishment, which varies in standard from hotel establishments mainly by the number of places in rooms, bunk beds and cooperative use of equipment and rooms for guests (e.g. common kitchen/bathroom). Hostels are characteristic of renting single beds, not whole rooms. Hostel rooms are usually dorms (multi-person rooms), as well as individual rooms: 1-, 2- and 3-person.

Health establishment – an establishment providing health care services, located in the area of a health resort and using its natural resources when providing health care services and providing accommodation services.

Rooms for guests – type of tourist accommodation, which are furnished rooms and flats (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other buildings belonging to the natural or legal persons (except farmers) and rented for a fee for tourists.

Agrotourism lodging – type of tourist accommodation, which are rooms and other buildings prepared (by adaptation) in rural households (agricultural, farming, gardening and fishing) owned by farmers and rented for a fee for tourists.

Other not classified establishments – establishments, which function as tourist accommodation establishments, in the period of not being fully used according to their own purpose. These include among others dormitories, boarding schools, sport and recreational centres, etc.

Indicators characterizing the intensity of tourist traffic

- density of the accommodation base (accommodation saturation) according to Charvat – relation of the number of beds to the area in km²;
- the tourist function of Baretje and Defert – the ratio of the number of beds to the population;
- development of the accommodation base – the relation of those staying overnight to the number of beds;
- tourist traffic density – the ratio of the number of tourists in accommodation establishments during the year to the area in km²;
- intensity of tourist traffic according to Schneider – the ratio of the number of tourists in accommodation establishments during the year to the population;
- tourist traffic intensity according to Charvat – the ratio of the number of overnight stays of tourists during the year to the population.

Indicators of development of tourist enterprises

- share of the number of business entities dealing in tourism to the number of all economic entities;
- number of business entities dealing in tourism per capita;
- share of the number of business entities dealing in tourism per km².